

ΤΥΠΟΙΣ «ΑΝΟΡΘΩΣΕΩΣ»

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ

ΙΣΑΑΚ Μ. 2002

ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ

ΚΑΙ
ΧΕΙΡΟΤΟΝΗΘΕΙΣ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ
ΠΛΗΡΗΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΚΑΙ ΠΟΙΚΙΛΩΝ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΩΝ

ΚΑΙ ΕΚΘΕΣΙΣ
ΠΑΣΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1909

ΜΕΡΟΣ Α.

Ο

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ-ΙΜΜΑΝΟΥΕΛ

« Χινὲ χαλμὰ χαρὲν, βεγιολεδὲθ μπὲν, βε
χαρὲθ σιμὲ Ἰμμανού-ἔλ. = Ἰδού ἡ Παρθέ-
νος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ κα-
λέσει τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Ἐμμανουήλ ».

ψ. c. 417.

Ὅτε πρὸ πενταετίας ὡς σχολάρχης ὑπηρετοῦν τὴν
πατρίδα ἐν Κορίνθῳ, διήρχετο ἐξ αὐτῆς ὁ ἐξ Ἠπείρου-
Ἑραῖος Ἰσαάκ Μ. εἰς τῶν λογιωτάτων Ἰσραηλιτῶν,
φιλολογικώτατα κατηρτισμένος εἰς τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσ-
σαν, ἣν ὁμιλεῖ, ὡς ὀλίγοι τῶν Ραββίνων, ἀλλὰ καὶ τῆς
Ἑλληνικῆς ἐγκυκλίτου, ὅτε τελειόροτος τοῦ Γυμνα-
σίου τῶν Ἰωαννίνων. Διατελοῦμεν ὄντες φίλοι ἀπὸ τοῦ
ἔτους 1872, ὅτε ἐκεῖνος μὲν ἐσπούδαζε τὴν Ἑβραϊκὴν
φιλολογίαν καὶ Τωρά (1) ἐν τῇ κατὰ τὸ Χάσκηρ τότε

(1) Ἑβραϊστὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη καλεῖται Τωρά, Νεβίιμ,
ούκθεβίμ = Νόμος, Προφῆται, ἁγιογγραφα.

μεγάλη Εβραϊκή Σχολή. ἐγὼ δὲ τὴν Θεολογίαν ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Θεολογικῇ Σχολῇ. Κατὰ τὰ χρυσὰ ἀληθῶς ἐκεῖνα τῆς εὐτητος ἡμῶν ἱερῆς ἐτάκας συνηνητώμεθα ἐν Γαλατῇ. κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων. εὐτύχημα ἐθεωροῦμεν τὴν συνάντησιν. ἡδέως τῆς φίλης ἀναμιμνησκόμενοι Πατρίδος. καὶ ἔστιν ὅτι καὶ εἰς θρησκευτικὰς ἀσχολούμενοι συζητήσεις. αἵτινες. ἕνεκα τῆς νεανικῆς ἀμροτέρων ζωηρότητος. καὶ δὴ—εἰσέλθω ἢ ἀλήθεια—καὶ τῆς φανατικότητος. εἰς οὐδὲν ἀπέληγον συμπέρασμα. Ὁ Ἰσαὰκ ἐρριπνίζετο ὑπὸ τῶν Ραββίνων τοῦ εἰς βαθμὴν ἀπίστευτον. Δι' αὐτὸ. τὸ Ταλμούδ ἦν ἀνώτερον τοῦ Τωρά· ἀλλ' οὐ τοῦ Ταλμούδ τὸ Τωρά οὐδεμίαν εἶχεν ἀξίαν. Οὕτως ἐδιδάσκετο ὁ Ἰσαὰκ. οὕτως ἐπίστευε. καὶ οὕτως ἐφρόνει. Οὐδὲν ἤθελε ν' ἀκούσῃ περὶ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραήλ. τοῦ Γεσούα Μασίαχ. τοῦ Σωτῆρος καὶ λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου.

— Ἀρες αὐτὰ. Νικόλαε. μοι ἔλεγε· τὸ Ταλμούδ ἀδύνατον νὰ πλανᾶται. Ἀλλὰ. καίτοι φανατικώτατος. ὁ Ἰσαὰκ εἶχε καλλίστην καρδίαν. ἐσάκας διετέλειλευθερίας τῆς Ταλμουδικῆς ἐπιρροῆς. Τούτου δ' ἕνεκα. ἐσάκας ἐλησμένον τὸ Ταλμούδ. ἦν ἀριστος φίλος. Ἐπειδὴ δ' ἐνίοτε ἐδείκνυν. ὅτι δυστηρεστοῦμεν ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς φανατικότητος. οἰονεὶ μεταμελόμενος. ἔλεγε μοι· δυστανασχετῶν.

— Τί νὰ γείνη; Εἶμαι ὡς βλέπεις. ἠναγκασμένος ἐκ τῶν σπουδῶν μου. Οὕτω διδάσκωμαι. Ὡς ἄνθρωπος. σὲ ἀγαπῶ ὡς πατριώτην μου. ὡς φίλον μου. . . Ὡς Ἰουδαῖος. σὲ μισῶ ὡς Χριστιανόν.

Καὶ εἶχε δίκαιον! Οὕτως ἀνεγίνωσκεν ἐν τῷ Ταλμούδι. καὶ οὕτως ἐφρόνει. Ἐπασχεν δ. τι ὁ τυρλός. Δὲν εἶχε τὸ

εὐτύχημα νὰ εἶδῃ καὶ γνωρίσῃ τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης. Οὐδέποτε εἶχε γνωρίσει τὰς ὠραίας ταύτας τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου λέξεις· (Ε'. 44) * Ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς κατακρωμένους ἡμᾶς. . . *

Καὶ ὁμοίως ὁ Ἰσαὰκ εἶχε ζῆλον Θεοῦ. ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν (1). Ἐνηργεῖτο καὶ ἐν αὐτῷ. ὅπως καὶ παρ' ἄλλοις τοῖς ὁμοφυλοῖς αὐτοῦ. τὸ «μυττήριον». περὶ οὗ ὁ Θεὸς Παῦλος ὁμιλεῖ (2). * Πρώτως ἀπὸ μέρους τοῦ Ἰσραήλ. . . ἄχρις αὐτοῦ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ. Τιοῦτος ἦτο ὁ φίλος καὶ συμπολίτης μας Ἰσαὰκ. ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ ΕΝ ΚΟΡΙΝΘῶ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ Αὐτοῦ

Πολὺς εἶχε περὶ λθεῖ χρόνος. ἀρ' οὐ δὲν εἶχομεν ἐπανίδει ἀλλήλους. Ἐνεθυμούμενην ὁμοίως αὐτὸν ἐνίοτε. ἠγγόνουν δ' ἐντελῶς τί εἶχεν ἀπογεῖναι. ὅτι παρ' ἐλπίδα. ὡς ἀρχόμενος τοῦ διηγήματος τούτου εἶπον. ἐπαυεῖδον αὐτὸν διερχόμενον ἐκ Κορίνθου.

— Ἰσαὰκ!

— Νικόλαε!

Ἦσαν αἱ πρῶται καὶ ταυτόχρονοι λέξεις. δι' ὧν προσεφωνήσαμεν ἀλλήλους Κατῆλθε διὰ τῆς σιδηροδρομικῆς ἀξῆς. Ἐδεξιώθην αὐτὸν φιλικώτατα. Μοι διηγήθη τὰ τοῦ βίου του. Μοι εἶπεν. ὅτι εἶνε ραββίνος ἐν τινι τῶν ἐνοριαῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὅτι πορεύεται εἰς τὴν πατρίδα πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν τοῦ ὅτι καθ' ὁδόν

(1) Ρωμ. 14. 5.

(2) Ρωμ. 12. 25.

ἡσθένητε, καὶ ἤδη κατήχεται ὑπὸ πυρετοῦ ὅτι, ἂν εὗρι-
σκειν ἐν Κρίνθω καλὸν ξενοδοχεῖον, θὰ διεκρίπτε τὸ τα-
ξείδιον μετρί βελτιώσεως τῆς υἱείας του.

— Δὲν ἐπίστευον, Ἰσαάκ, τῷ εἶπον, ὅτι τόσον ταπεινὴν
περὶ ἐμοῦ θὰ εἶχες ἰδέαν! Ἀφοῦ ἔχεις ἐνταῦθα φίλον ἀρ-
χαῖον καὶ πατριώτην, εἶνε περιττὸν νὰ ζητῇς ξενοδοχεῖον,
καὶ μάλιστα ἀσθενὴς ὢν . . . Θὰ θεωρήσω εὐχαρίστησιν
μου μεγίστην, ἂν εὐαρεστηθῇς νὰ δεχθῇς τὴν ταπεινὴν
φιλοξένειαν τοῦ φίλου σου, μέχρις οὐ ἀναρρώσας, θυνή-
θῃς νὰ ταξειδεύσῃς . . .

— Δὲν ἐπεθύμουν, εἶπε, νὰ σὰς δώσω βάρος . . .

Ἐδέχθη. Προσεπάθησα, τὸ γ' ἐπ' ἐμοί, νὰ ἀνακουρίσω
αὐτὸν πυρέσσοντα καὶ πάσχοντα, ἀναιμνηστικὸς τῆς
λαμπρᾶς παραβολῆς τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου (Λουκ. Ι'-
30 καὶ ἐφ.) Περιποιήθη αὐτόν, συνωδὰ τῇ εὐαγγελικῇ
ἐντολῇ, καὶ ἡ υἱεία τοῦ Ἰσαάκ ὁσημεραι ἐβελτιστεύει.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ

ΤΟ Θ'. ΚΕΦ. ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΟΥ ΗΣΑΪΟΥ.

Ο ΕΛ ΓΚΙΜΠΟΡ

Ἦτο κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως. Ὁ Ἰσαάκ
εἶχεν ἐντελῶς ἀναρρώσει καὶ ἐμελλε τῇ ἐπαύριον νὰ ἀ-
ναχωρήσῃ.

Κατὰ τὴν οἰκογενειακὴν ἡμῶν λατρίαν, τὴν ἡμέραν ἐ-
κείνην ἀνέγνωμεν τὸ Θ', κεφάλαιον τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου.

Ὁ Ἰσαάκ παρεκάλει νὰ τῷ ἐπιτρέψωμεν νὰ λάβῃ
μέρος, καὶ ἀναγνώσῃ καὶ αὐτὸς τὸν προφήτην ἐν τῷ ἐ-
βραϊκῷ κειμένῳ, γένηται δ' ἔπειτα ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ
ἐρμηνεία αὐτοῦ ἐλληνιστί.

Ἐδέχθημεν εὐχαρίστας.

Ὁ Ἰσαάκ, λαβὼν τὸ ἐβραϊκὸν κείμενον, ἤρξατο ἀνα-
γινώσκων τὸ Θ'. Κεφάλαιον τοῦ Ἡσαΐου οὕτως:

— «Βετάρικ—χλ. Κὲ γέλεδ γιουλάδ λανού, μπὲν
νιτάν λανού, βατεγι ἀμισρά ἀλσιχμό, βαγικρά σεμό, πέ-
λε, γιοέτσ, ἐλ Γκιμπόρ, ἀβι ἀδ, σάρ σαλώμ».

Καί μετέρρασε ταῦτα μόνοσεῖς τὴν ἐλληνικὴν ὡς ἑξῆς:

— «Διότι παιδίον ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς, Ἰὼς ἐδόθη εἰς ἡ-
μᾶς, καὶ ἡ ἐξουσία θέλει εἶσθαι ἐπὶ τὸν ὦμον αὐτοῦ καὶ
τὸ ὄνομα αὐτοῦ θέλει καλεσθῇ Θαυμαστός, Σύμβουλος,
Θεὸς ἰσχυρός, Πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀρχὸν εἰ-
ρήνης».

— Παράδοξον! εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, περατώσας τὴν με-
τάφρασιν τοῦ ἐβραϊκοῦ χωρίου.

Περὶ τίνος παιδίου ὁμιλεῖ ἐνταῦθα ὁ προφήτης, καὶ τί-
ος ἐνεκα ἐξελέχεται ἡ ὁς μελέτην τὸ χωρίον τοῦτο σή-
μερον;

— Διότι, τῷ ἀπεκρίθην, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἑορτά-
ζομεν μετ' εὐγνωμοσύνης τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μοναδικοῦ
καὶ ἐξόχου ἐν τῇ ἱστορίᾳ γεγονότος—τῆς γεννήσεως τοῦ
παιδίου, ἐκείνου, ὅπερ, κατὰ τὸν Προφήτην Ἡσαΐαν, ἐν
πρὸ μικροῦ ἀνέγνωτε, καλεῖται καὶ εἶνε Ἐλ Γκιμπόρ=
Θεὸς ἰσχυρός.

— Περὶ τίνος δηλαδὴ; ἠρώτησεν ὁ Ἰσαάκ.

— Περὶ τοῦ Ματθαίου, τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου, ἀπὴν-
τησα.

— Αὐτὸ εἶνε τὸ παιδίον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ἐν-
ταῦθα ὁ Προφήτης; ἠρώτησεν ὁ Ἰσαάκ.

— Ἡ ἱστορία, ἀπεκρίθην, καὶ 450 ἑκατομμύρια Χρι-

στ' αὐτῶν τὸ βιβλίου· ὁ Ἡτ' αὐτὸ καὶ πάντες οἱ προφῆται
τὸ κηρύττουσιν.

— Ἐγὼ ἐμαθὼν ἐν τῷ Ταλμουδ εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, ὅτι
τὸ παιδίον τοῦτο εἶναι υἱὸς τοῦ Προφήτου Ἡσαίου.

— Τοῦ Ἡσαίου, λέγει, Ἰσαάκ, τὸν ἡρώτησα. Ἐμει-
λέτηται τὰ σχετικά χωρία τοῦ Ἡσαίου μὲντος ἐλευθέρως
τῶν Ταλμουδικῶν πλινθῶν καὶ τῆς ραββινικῆς ἐπιρροῆς.
Ἰνα κρίνης ἂν τὸ παιδίον ὅπως καλεῖται. « Ἐλ. Γκιμπὸρ =
Θεὸς ἰσχυρὸς », εἶναι δυνατόν νὰ ᾔνιεν υἱὸς τοῦ Ἡσαίου;

— Ὁμολογῶ εὐλακρινῶς εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, ὅτι ὡς πρὸς
τὸ ζήτημα τοῦτο κυριεῖ οὐκ ἔστι. Δὲν μὲ πείθουσιν ἐπικρατῶς
οἱ Ραββίνοι καὶ τὸ Ταλμουδ... αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἀλ-
λὰ τί νὰ εἰπω; Ζητῶ νὰ φωτισθῶ.

— Ἀν εὐλακρινῶς τοῦθις τὴν ἀλήθειαν ἀδειλῇ Ἰσαάκ
τῷ εἶπον ὁ Κύριος θὰ σὲ φωτίσῃ. Ζήτησον αὐτὴν ἐν ἀ-
πλότῃ καρδίᾳ καὶ ἐν ταπεινώσει καὶ θέλει σοὶ δοθῇ.
« Ὁ πατὴρ θὰ σὲ ἐλκύσῃ. » (1)

ΠΟΙΟΝ ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΤΟ ΟΠΟΙΟΝ ΑΝΑΦΕΡΕΙ
Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΣΑΪΑΣ

OXI MAXEP-SALLAL-BAZ.

ΑΛΛ Ο ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

— Ἰδοὺ αἱ ἀπορίαι μου εἶπεν ὁ Ἰσαάκ. Ἰδοὺ εἰς τὸν
3ον στίχον τοῦ Η' Κεραλαίου τοῦ Προφήτου Ἡσαίου ἀ-
ναγινώσκω :

Καὶ λαβὼν τὸ ἑβραϊκὸν κείμενον τῆς Ἀγ. Γραφῆς

(1) Ἰωάν. 17, 44.

ἤρξατο μεταφράζων εἰς τὴν ἑλληνικὴν τὰ ἐξῆς :

— « Καὶ προτῆλθον πρὸς τὴν προφήτισσαν· ἡτις συνέ-
λαβε καὶ ἐγέννησεν υἱόν. » Ἰδοὺ λαλὸν ἀνέκραξεν ὁ
Ἰσαάκ ἰδοὺ ὁ υἱός ἰδοὺ τὸ παιδίον. . .

— Ἐξηκολούθητον τῷ εἶπον καὶ ἀποτελείωσον τὸν 3ον
στίχον ὁλόκληρον καὶ τότε ἐξάγαγε τὸ συμπέρασμα σου.

Καὶ ὁ Ἰσαάκ ἐξηκολούθησεν ἀναγινώσκων καὶ μετα-
φράζων.

— « Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· Κάλεισον τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Μαχέρ σαλάλ—χάζ—βαζ.

— Πῶς ὀνομάζεται ἡρώτησε τὸν Ἰσαάκ πῶς ὀνομά-
ζεται τὸ παιδίον τοῦ Ἡσαίου;

— Μαχέρ—σαλάλ—χάζ—βαζ, ἀπεκρίθη ὁ Ἰσαάκ.

— Τίς καλεῖ τίς ὀνομάζει τὸ ὄνομα αὐτοῦ; ἡρώτησα.

— Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἡσαίας εἶπεν ὁ Ἰσαάκ.

Ἀνάγνωι παρκαλῶ εἶπον τότε ἀνάγνωι ὀλίγον ἀ-
νωτέρω τοῦ αὐτοῦ Προφήτου Ἡσαίου δηλ. τὸν 11 στίχον
τοῦ Ζ' Κεραλαίου.

Καὶ ὁ Ἰσαάκ ἀνέγνω τὰ ἐξῆς εἰς τὴν ἑβραϊκὴν
γλῶσσαν :

— Χιννὶ ἀλὴμα χχρά βαγιολεδισμπέν βι κοράθ σέμο
Ἰμμανουέλ. . .

Καὶ μετέφρασεν :

Ἰδοὺ ἡ Παρθένος θέλει συλλάβῃ καὶ γεννήσῃ υἱόν
καὶ θέλει καλέσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. . .

— Μὴ λητμονῇς ὁμοῦς εἶπον τῷ Ἰσαάκ ὅτι ὀλίγον ἀ-
νωτέρω τοῦ στίχου τούτου ὑπάρχουσιν τὰ ἐξῆς :

— Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος θέλει σὰς δώσει σημεῖον.

— Ὁμολογῶς εἶπεν ὁ Ἰσαάκ.

Τότε εἶπεν εἰς τὸν Ἰσαάκ :

— Σκέπθητι καὶ πρόσσεχε εἰς τὰ ἐξῆς: Ὁ υἱὸς τοῦ Ἡσαίου ὀνομάζεται Μαχέρ σαλλάλ χάς βάζ γεννᾶται ἐκ τῆς Προφητίσσης τῆς γυναικὸς τοῦ Ἡσαίου τῆς ἐγγάμου δηλ. ἐνῶ ὁ Ἐμμανουήλ γεννᾶται ἐκ τῆς Παρθένου. Βλέπεις καὶ αἱ μητέρες εἶνε ὅλως διάφοροι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν παιδίων ὅλως διάφορα.

Ἐξηκολούθησα δὲ τότε λέγων:

Παρατήρησον, παρακαλῶ, Ἰσαάκ· παρατήρησον προσεκτικῶς τὰ ἐξῆς: Ὁ Προφήτης Ἡσαίας, τὴν μὲν Παρθένον, τὴν Μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ, ἐκφέρει διὰ τοῦ ἁρθρου ἁλ ἁαλμά, λέγει, ἡ Παρθένος, δηλ. ἡ μία, ἡ γνωστὴ ἡ ὠρισμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Παρθένος, ἵνα γέννηται μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ, ἐνῶ ἡ μήτηρ τοῦ Μαχέρ-σαλλάλ-χάς-βάζ εἶνε ἡ Προφήτισσα, ἡ σύζυγος δηλ. τοῦ Προφήτου Ἡσαίου. Οὐδεμία σχέσις, οὐδεμία ὁμοιότης μεταξὺ τῆς ἐγγάμου προφητίσσης καὶ τῆς Παρθένου.

Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς, ἐξηκολούθησα λέγων, καὶ τὸ ἐξῆς εἶνε ἀξιοπαρατήρητον. Ἐπειδὴ ὁ Ἄχαζ, βεβαίως ἐνεκα ἀπιστίας, ἀρνεῖται νὰ ζητήσει σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ βάθος ἢ εἰς τὸ ὕψος ἄνω. Αὐτὸς ὁ Κύριος, Χεὺ Ἀδονάγι, μόνος, ἐξ ἰδίας εὐσπλαγχνίας θέλει δώσει σημεῖον, μοναδι ὄν, παρὰδοξόν, ὑπερῶς τὴν συγκατάβασιν δηλ. τοῦ Θεοῦ μέχρι τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ ἀνθρώπου μέχρι τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀληθῶς «ὁ λόγος (λόγος) σὰρξ (ἄνθρωπος) ἐγένετο» (1). Τοῦτο δὲ συντομωτάτα ἐκφράζει ἡ λέξις Ἐμμανουήλ, ἥτις σημαίνει τὸν Θεὸν ἀνθρωπίνον γινόμενον, ἐν μιᾷ λέξει Θεάνθρωπον, ὅπως φησὶν ὅλοι αἱ χριστιανικαὶ Ἐκ-

(1) Ἰὺν Α'. 14.

κλησίαι (Ἰμ-ανουέλ· Ἰμ=μετὰ, ἁ οὐ=ἡμῶν. Ἐλ=ὁ Θεός). Ἰδοὺ, αὐτὸ εἶνε τὸ θεῖον σημεῖον· ἡ ἐνωσις δηλ. τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ἐνῶ ἡ γέννησις ἡ φυσικὴ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἡσαίου, τοῦ Μαχέρ-σαλλάλ-χά-βάζ, δὲν εἶνε σημεῖον.

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΑΛΜΑ ΚΑΙ ΟΤΙ Η ΑΛΜΑ ΤΟΥ
ΗΣΑΙΟΥ ΔΕΝ ΕΙΝΕ Η ΓΥΝΗ ΤΟΥ Η ΠΡΟ-
ΦΗΤΙΣΣΑ ΑΛΛ Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ ΜΗΤΗΡ
ΤΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἀρχίζω νὰ ρωτῶμαι ὀλίγον, ἀνέκραξεν ὁ Ἰσαάκ. Ἄλλ' ἐγὼ εἰσέτι ἀπορίας τινάς. Ἄς σαφηνίσωμεν, παρακαλῶ, τὸ κείμενον τοῦ Προφήτου. Ἰδοὺ τί λέγει ἐν Κεφαλ. Ζ'. στίχῳ 14ῳ. Καὶ ὁ Ἰσαάκ ἀνέγνω:

«Λαχὲν γιτὶν Ἀδονάγι χεὺ λαχέμ ὃ». Χιννέ ἁαλμά χαρά, ἐαγιολέδεμ μπέν, ἐεκκράθ σειμὸ Ἰμμανουέλ».

Καὶ μετέφρασε:

«Διὰ τοῦτο θὰ δώσῃ. Αὐτὸς ὁ Κύριος εἰς ὑμᾶς σημεῖον. Ἰδοὺ ἡ Ἀλμά ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τεξεταὶ υἱόν, καὶ καλέσει (καράθ. γ'. ἐνικόν, θηλυκὸν πρόσωπον) τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ».

Ποῖται λοιπὸν εἶνε αἱ ἀπορίαι σας εἰς τὸ χωρίον τοῦτο φίλε Ἰσαάκ; ἠρώτησα.

Ἰδοὺ! εἶπεν ὁ Ἰσαάκ· ἐμαθὼν καὶ παρὰ τῶν Ραββίνων, καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐμελέτησα ἐν τῷ Ταλμουδ. ὅτι ἡ λέξις Ἀλμά δὲν σημαίνει παρθέον, ἀλλὰ νεαρὰν γυναῖκα. Οὕτω ἐξηγούντες αὐτὴν οἱ Ραββίνοι, ἀναφέρουσι τὴν λέξιν εἰς τὴν νεαρὰν γυναῖκα, τοῦ Ἡσαίου. Ἡ Παρθένος ἡ τὸ κοράσιον καλεῖται ἔβραϊστὶ μπέθουλά, ὑποκοριστικὸν τῆς λέξεως μπάθ=κόρη θυγάτηρ.

Οὕτως ἐμάθητε παρὰ τῶν Ῥαββί ων καὶ τοῦ Ταλμούδ; ἠρώτησα τὸν Ἰσαάκ. Ἄν ὅμως ἐκ πλείστων χωρίων τοῦ Τωρά νεβίμ, νεβίμ (= τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης) ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ λέξις ἀλμά σημαίνει: Παρθένος καὶ νεᾶνις, κόρη ἀπείρανδρος, ὅπως ἡ λέξις μπεθουλά = κοράσιον, τί θὰ εἴπητε τότε;

Θὰ εἴπω, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, θὰ εἴπω, ὅτι ἡ ἀλήθεια εὐρίσκεται παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, καὶ ὅτι ἡ καρδία τοῦ Ἰσραήλ ἐπωρώθη... Θὰ εἴπω, ὅτι σεις εἰσθε τὰ ἀληθῆ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ, οἱ ἀληθεῖς πιστοί, ὁ ἀληθὴς Ἰσραήλ, καὶ ὅτι ἡμεῖς....

Ἀκουστον λοιπόν, Ἰσαάκ, τῷ εἶπον· ἀλλ' ἀκουστον ἐν εὐλικρινείᾳ καὶ εὐθυτητι καρδίας. Πρόκειται νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι ἡ λέξις ἀλμά σημαίνει παρθένον, καὶ μόνον παρθένον, καὶ οὐχὶ νεκράν γυναῖκα ἐγγαμὸν. καὶ ὅτι ἡ λέξις αὕτη εἶνε συνώνυμος τῇ λέξει μπεθουλά. Καὶ πρῶτον· πόθεν παρχαεαι ἡ λέξις ἀλμά; Γνωρίζεις κάλλιστα· ἐκ τοῦ ρήματος ἀλάμ = ἦβαν, ἰσχυρὸν εἶναι, χυμώδη εἶναι, κλπ. σημαίνει ἐπομένως ἡ λέξις τὴν κόρην, τὴν ἐρῆον.

ΠΩΣ ΜΕΤΕΦΡΑΣΑΝ ΟΙ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ ΤΗΝ ΛΕΞΙΝ ΑΛΜΑ

Ἐπειτα ἠρώτησα τὸν Ἰσαάκ:

— Οἱ Ο', μεταφρασταί, οἵτινες ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου μετέφρασαν ὁλόκληρον τὴν Παλαιάν Διαθήκην εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν κατὰ τὸ ἔτος 285 περίπου π. Χ. τίνες ἦσαν; Χριστιανοί ἢ Ἑβραῖοι;

— Ἑβραῖοι βεβαίως, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, ἀπὸς ἔτων 285 ἔτη π. Χ.

— Ἐγνώριζον τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καλῶς; τί φρονεῖς; ἠρώτησα.

— Βεβαίως εἶπεν, ὁ Ἰσαάκ ἐγνώριζον καλῶς καὶ τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἐλληνικὴν, ἀπὸς μετέφρασαν ἐκ τῆς μιᾶς γλώσσης εἰς τὴν ἄλλην.

Πῶς μετέφρασαν οἱ Ο' μεταφρασταί τὴν λέξιν ἀλμά; ἠρώτησα.

Ἦνοῖξάμεν τότε τὰ καίμενον τῶν Ο' καὶ ἀνέγνωμεν:

• Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱὸν κλπ.

— Λοιπόν, εἶπον τῷ Ἰσαάκ, οἱ Ο' μετέφρασαν τὴν λέξιν ἀλμά διὰ τῆς ἐλληνικῆς λέξεως Παρθένος. Εἶχον οὖν Ο' συμφέρον τι θρησκευτικὸν μεταφράσαντες οὕτω;

— Βεβαίως οὐχί, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ οὐδὲν συμφέρον εἶχον, ἀπὸς ἦσαν ἑβραῖοι. Ἀλλὰ πιθανόν οἱ Ο' νὰ μὴ μετέφρασαν καλῶς. Μὴ λησμονεῖτε, ὅτι ὑπεσχέθητε νὰ μοι ἀποδείξητε διὰ διαφόρων χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅτι ἡ λέξις ἀλμά εἶνε συνώνυμος τῇ λέξει μπεθουλά, καὶ ὅτι σημαίνει Παρθένον, ἄγαμον κόρην, ἀπείρανδρον.

Ρ Ε Β Ε Κ Κ Α Η ΣΥΖΗΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΣΑΑΚ ΔΙΑΦΕΥΔΟΥΣΑ ΤΟΥΣ ΡΑΒΒΙΝΟΥΣ

— Εὐχαρίστως, Ἰσαάκ. Αὐτὸ ἐπιθυμῶ καὶ ἐγώ, διὰ νὰ φανῇ ἡ ἀλήθεια. Λάβε παρακαλῶ, τὸ Τωρά. Ἐγὼ θέλω σε παραπέμπει εἰς τὰ παράλληλα χωρία, καὶ σὺ μόνος θέλεις εὐρίσκει αὐτὰ καὶ ἀναγνώσκει εἰς τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν, καὶ ἐμεῖς θέλομεν μεταφράζει. Εὐρέ, παρακαλῶ, εἶπον τότε τῷ Ἰσαάκ, εὐρέ τὸν 43 στίχον

τοῦ ΚΔ' Κεφαλαίου τοῦ Μπερσιθ(1) (Γενέσι ΚΔ' 43).
Τί ἀναγινώσκεις;

Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἀνέγνω:

— «Χιννὲ ἀνοχίνι τσάβ ἀλὲν χαμάγim, βὲ χαγιά ἀλμὰ κτλ».

Καὶ μετέφρασεν:

— «Ἰδοὺ, ἐγὼ ἴσταμι πλησίον τῆς πηγῆς σου ὕδατος καὶ ἡ κόρη, ἥτις ἐξέρχεται, διὰ νὰ ἀντλήσῃ κλπ».

— Περὶ τίνος πρόκειται ἐνταῦθα, Ἰσαὰκ; τὸν ἠρώτησα.

— Πρόκειται, εἶπε, περὶ τῆς Ρεβέκκας. Ὁ Ἐλιεζερ ὁ δούλος τοῦ Ἀβραάμ, παρκαλεῖ νὰ εὐδοκήσῃ ὥστε ἡ πρώτη ἀλμὰ, κόρη, παρθένος, ἣν θὰ συναντήσῃ, νὰ ᾖ ἡ ὁρισθεῖσα εἰς γυναῖκα τοῦ Ἰσαὰκ.

— Ἐνταῦθα, ἠρώτησα, ἡ λέξις ἀλμὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν Ρεβέκκαν, ἐγγαμὸν οὖσαν ἢ ἄγαμον; Ὅτε τὸ πρῶτον συνήντησεν αὐτὴν ὁ Ἐλιεζερ καὶ καλεῖ ἀλμὰ, ἡ Ρεβέκκα ἦτο ἐγγαμὸς, ὥς ἡ προρήτισσα, ἡ γυνὴ τοῦ Ἡσαίου, ἡ ἄγαμος καὶ παρθένος;

— Βεβαίως ἀπεκρίθη ὁ Ἰσαὰκ, εὐρισκόμενος πῶς ὡς εἰς ἀπορίαν, βεβαίως ἡ λέξις ἀλμὰ ἐνταῦθα σημαίνει παρθένον, κόρην ἄγαμον, διότι τοιαυτὴ ἦτο ἡ Ρεβέκκα, πρὶν ἢ γεννηθῇ γυνὴ τοῦ Ἰσαὰκ. Περίεργον! ἀνεκράξε.

(1) Ἐκαστον βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐν τῷ ἑβραϊκῷ πρωτοτύπῳ ὀνομάζεται ἐκ τῆς πρώτης λέξεως τοῦ Α' κεφ. Π. χ. τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Π. Διαθήκης, ἡ Γένεσις, καλεῖται ἑβραϊστὶ Μπερσιθ, διότι αὕτη ἡ λέξις ὑπάρχει εἰς τὸν πρῶτον στίχον τοῦ α' κεφαλαίου. Μπερσιθ=ἐν ἀρχῇ.

Πῶς μέχρι τοῦδε δὲν παρετήρησα ποτε τοῦτο; Πῶς οἱ Ραββίνοι οὐδέποτε μοι ἐδείξαν τὸ χωρίον τοῦτο;... Ἀρχίζω κάπως νὰ φωτίζωμαι... Θεέ μου! τί φοβερὸν! Μηπως ἐπλανώμην μέχρι τοῦδε;...

Ἐπειτα στραφεὶς με ἠρώτησε.

— Αὐτὸ μόνον τὸ χωρίον ὑπάρχει, ὅπου ἡ λέξις ἀλμὰ σημαίνει Παρθένον καὶ εἶνε συνώνυμον τῇ λέξει μπεθουλὰ, ἡ καὶ ἄλλα χωρία ὑπάρχουσι παρόμοια;

Πληθὺς ἄλλων τοιούτων χωρίων ὑπάρχει. Ἄνοιξον, παρκαλῶ, Ἰσαὰκ, τὸ Βεβλε σιμὸθ (Ἐξόδου Β'. 8)

ΟΠΟΥ ΚΑΙ Η ΑΔΕΛΦΗ ΤΟΥ ΜΩΥΣΕΩΣ ΔΙΑΨΕΓΔΕΙ ΤΟΥΣ ΡΕΒΒΙΝΟΥΣ.

Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἀνοίξας εὗρε τὸν 8 στίχον τοῦ Β' κεφαλ. τῆς Ἐξόδου.

— Τί ἀναγινώσκεις; τὸν ἠρώτησα.

Καὶ ὁ Ἰσαὰκ ἀνέγνω:

— «Βατόμερ λάχ μπάθ παρό, λεχίβα τέλεχ ἀλμὰ κλπ».

Καὶ μετέφρασε τὸν στίχον τοῦτον ὡς ἑξῆς:

— «Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ, ὑπάγε. Καὶ ὑπήγε τὸ ὄρασιον, καὶ ἐκάλεσε τὴν μητέρα τοῦ παιδίου».

— Τί παρατηρεῖς ἐνταῦθα Ἰσαὰκ; τὸν ἠρώτησα.

— Παρατηρῶ, εἶπεν ὁ Ἰσαὰκ ὅτι ἡ θυγάτηρ τοῦ Φαραῶ τῆς Αἰγύπτου ὀνομάζεται ἀλμὰ τὴν μικρὰν ἀδελφὴν τοῦ Μωϋσέως ἥτις κατ' ἐντολὴν τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐπιτρέφει τὸ βρέφος Μωϋσῆν ἐκτε'αιμένον ἐν ἐν τῷ ὕδατι.

— Ἡ μικρὰ ἀδελφὴ τοῦ Μωϋσέως ἠρώτησε ἥτις καλεῖται ἐνταῦθα ἀλμὰ ἦτο ἐγγαμὸς ἢ παρθένος;

— Ἀναντιρρήτως, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, καὶ ἐνταῦθα ἡ λέξις ἀλμὰ σημαίνει παρθένον, μικρὰν κόρην ἄγαμον . . . Μὲ ἐπεισας, Νικόλαε, ἀνέκραξε. Δὲν δύναμαι νὰ ἀρνηθῶ τὴν ἀλήθειαν. Βλέπω αὐτὴν καθαρά δι' αὐτοῦ τοῦ ἱεραϊκοῦ κειμένου.

Καὶ ὁ Ἰσαάκ, σταυρώσας τὰς χεῖρας, ἱμεινεν ἄνυδος. Οὐδὲν ἀπῆντα.

Δὲν ἤρκεσθην ὅμως εἰς ταῦτα καί μόνον τὰ χωρία. Ἐπεθύμουν οὐδεμία νὰ ὑπολειπθῇ ἀμφιβολία εἰς τὸν νοῦν τοῦ φίλου μου Ραββίνου Ἰσαάκ.

ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΑΚΟΜΗ ΠΕΡΙΣΤΗΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΤΙ ΑΛΜΑ ΕΙΝΕ Η ΠΑΡΘΕΝΟΣ

Τὸν παρέπεμψα ἔθεν, καὶ ἀνέγνωμεν ὅμοιόν τοῦς Τεελὶν (Ψαλμ. ξη', 26), τὰς Μισελέγ (Παροιμ. Α', 19), τὸ Σὶρ ἄσιρ ἱμ (Ἄσμα ἀπυάτων Α', 3 καὶ ΣΤ', 8), ἐνθα ἡ λέξις ἀλμὰ, καὶ πληθυντικῶς ἀλμὸθ, σημαίνει Παρθένον, ἄγαμον, ἀπείρανδρον κόρην, ὅποια ἦτο ἡ Κεχαριτωμένη Παρθένος, ἡ μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ, καὶ οὐχ' νεαράν γυναῖκα ἐγγαμὸν, ὅποια ἦτο ἡ γυνὴ τοῦ Ἰσαάκ καὶ μήτηρ τοῦ Μαχέρ-σαλάλ-χὰς-βάζ, ὅπως κακῶς εἶχε διδαχθῇ παρὰ τῶν διδασκάλων ραββίνων αὐτοῦ, καὶ κακῶς ἐπίστευε μέχρι τοῦδε.

Παρέπεμψα δὲ τὸν Ἰσαάκ καὶ εἰς τὰς μεταρρασεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μεταρραστῶν Ἀκύλα, Θεοδοτίωνος καὶ Συμμάχου, οἵτινες τὴν λέξιν ἀλμὰ διὰ τῆς λέξεως Παρθένος νεάνις μεταφράζουσι.

— Πέποιθα, φίλε Ἰσαάκ, τῶ εἶπον, ἐπὶ οὐδεμία πλέον ἔχεις ἀμφιβολίαν. Ὁ Ἰσαάκ λέγων διὰ Πνεύματος Ἁγίου «Χινὲ ἀλμὰ κτλ. = «Ὁ υἱὸς ἡ παρθένος» δὲν ἐν οὐ βεβαίως ἐπὶ ἡ Παρ' ἑνὸς αὐτῇ ἦτο γυνὴ του. Τοῦτο ἀναιρεῖ καὶ διαψεύδει αὐτὸς οὗτος λέγων εἰς τὸ τρίτον στίχον τοῦ Η'. Κερχλ. «Καὶ προσήλθον πρὸς τὴν Προφήτισσαν ἡτις συνέλαβε κτλ.»

Ἐπομένως ἐξηκολούθησα λέγων οὕτε Ἐμμανουήλ ὁ υἱὸς τῆς Παρθένου εἶ εἰς υἱὸς τοῦ Ἰσαάκ διότι καὶ τοῦτο διαψεύδει αὐτὸς οὗτος ὁ Ἰσαάκ λέγων, ἐπὶ ἐνετάλη ὑπὸ τοῦ Κυρίου (Κερ. Η' 3) νὰ ἐνιμάσῃ τὴν ἐκ αὐτοῦ υἱὸν Μαχέρ-σαλάλ-χὰς-βάζ, καὶ οὐχὶ Ἐμμανουήλ. Μένουσι λοιπὸν ὁ Ἰσαάκ καὶ ἡ προφήτισσα γυνὴ του καὶ ὁ υἱὸς αὐτῶν Μαχέλ-σαλάλ-χὰς-βάζ ὅπως ταπεινοὶ ἐνώπιον τοῦ Μεγαλείου καὶ τῆς γένειας δοξῆς τῆς μόνης τῆς ἐν ἁρ-θρῶς δηλουμένης ὁλῆα τῆς Παρ' ἑνὸς καὶ μητρὸς τοῦ Ἐμμανουήλ, τοῦ Θεοκτότου Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ. «Ὅστις κατὰ τὸν Προφήτην Ἰσαάκ, δι' ἡμᾶς Παιδίον ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς, Υἱὸς ἐδόθη εἰς ἡμᾶς . . . Καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ Θεὸς ἰσχυρὸς (Ἐλ-Γκιόρ) καὶ οὗ τὴν ὑπερβυλ γέννησιν μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐρταζόμεν «εἰ πιστοὶ καὶ ἐπεγνωκότες τὴν ἀλήθειαν» (1).

Ἐγνωρίσας καὶ σὺ, φίλε Ἰσαάκ, τῶ εἶπον, τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ἡ ἀμφιβάλλεις εἰσέτι;

Ὁ Ἰσαάκ δὲν ἀπεκρίθη. Παρετήρησεν ἡμᾶς ἄτε-νῶς. Ἐδάκρυεν ἔπειτα καὶ ἐγονυπέτησεν. Ἡμεῖς πάν-τες διατελοῦμεν ἐν ἀπορίᾳ. Ὁ Ἰσαάκ ἱμεινεν ἐπὶ τινα λεπτὰ ἄφωνος. Ὑψώτας δ' ἔπειτα τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ

(1) Α' Τιμόθειον Δ'. 3.

τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν, ἃ ἐκράξεν ἐβραϊστὶ καὶ ἑλληνιστί :

— Ἀτὰ Ἰουμανουὴλ Μασσίαχ! ὦ σὺ, Ἐυμανουὴλ βκτιλίσ! Κεὶ ὡς Γισραὴλ! Δέξα τοῦ Ἰσραήλ! Ὦν ὁ μιτη-
τὸς ἐγὼ ἄχρι τοῦδε ἐμίσουν, ἐν ὁ τυρλότ ἐγὼ ἕως τῶρα
πκρεγνώρισαι: Ἐλπίς καὶ ὑπόσχεσις τοῦ Ἀδωναγί Τσε-
θαώθ, δός μοι ὀρθαλμοὺς νὰ Σὲ ἴδω! Ἀφαίρεσον Ἐλ-
Ἐλγιόν! τὸ πυκνὸν κάλυμμα τῆς Ταλμουδικῆς πωρώ-
σειως ἐκ τῶν ἐσκοτισμένων ὀρθαλμῶν μου ὡς ἀτήρετας
τοῦ ὁμοίου μου Σκούλ (Παύλου) καὶ κατὰστησόν με ὡς
ἐκεῖνον! ὦ Ἐλ-Γκιμπὸρ! ὦ! Ἐλ-Σιαδάχ, ὦ Ἰουμα-
νουὴλ! Σῶσον τὸν δωδεκάφυλον ἡμῶν, ὦ ἐλπίς τοῦ Ἀ-
εραάμ καὶ τῶν Πατέρων! Καθὼδ Γισραὴλ! δέξαι καὶ με
τὸν ὑέχρι τοῦδε ἀγνοίας ἔνεκεν, διώκτην Σου!

Ὁ Ἰσαάκ ἠγέρθη τότε. Ἠγέρθη γαλήνιος καὶ εὐδαί-
μων. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπήστραπτεν· ἠκτινοβολεῖ ἐξ
ἐξωτερικῆς εὐχαριστήσεως καὶ χαρᾶς. Ἐνόμιζέ τις, ὅτι
θεῶν τι κατηύγαξε τὴν μορφήν αὐτοῦ. Ἡ μετὰ νηστισί-
μων φαγητῶν λιτὴ μου τράπεζα ἦτο ἐτοίμη. Ἐκα-
θήταμεν.

Τοῦ υἱοῦ μου Ἀδριανοῦ ἀπαγγέλλοντος τὴν Κυρια-
κὴν προσευχὴν, ὁ Ἰσαάκ τὸ πρῶτον ἤδη ἐποιήσατο τρίς,
μετὰ μεγίστης εὐλαχείας, τὸ σημεῖον τοῦ ζωοποιοῦ Σταυ-
ροῦ. Καίτοι ὑπῆρχε διὰ τὸν Ἰσαάκ ἰδιαιτέρεον φαγητόν, οὗτ'
ἐθ' ξεν αὐτό.

— Ἐπιθυμῶ, ἔλεγεν νὰ ἐορτάσω ἐν νηστείᾳ τὴν γέν-
νησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγέννησίν μου.
Ἦμην νεγρὸς πνευματικῶς. Τώρα αἰσθάνομαι νέαν ζωὴν.
Τώρα κατ' ἐνὸς τὸ Τώρα Τώρα ἐξηγῶ ὅσα ἄλλοτε μοὶ
ἐφαίνοντο σκοτεινότερα...

Διηγῆθη ἡμῖν τότε, πῶς ὅλως ἀσυνειδήτως ἐμελέτα τὰς
Γραφάς.

Μᾶς εἶπεν, ὅτι ἐκεχεῖρητε ποτὲ νὰ μελετήσῃ εἰς τὴν
ἐβραϊκὴν γλῶσσαν τὸ Μπερίθ Χαδεσά (τὴν Καινὴν
Διαθήκην) ἡ καρδία αὐτοῦ εἰλκύνετο, ἔλεγεν, εἰς τὴν με-
λέτην αὐτῆς, ἀλλὰ πρόληψις φοβερά ἐκ παιδῶν καὶ
ρα ατισμὸς καὶ ἀποστροφή πρὸς πᾶν ὅ,τι χριστιανικόν
τὸν ἀπεμάκρυνον τῆς μελέτης ἐκείνης.

Διηγῆθη προσέτι, ὅτι ὁ Ραββῖνος Χαγίμ εὐρών αὐτὸν
ποτε ἀντιπραβάλλοντα περιεργείας ἔνεκεν, καὶ συγγρί-
νοντα χωρία τῆς Καινῆς Διαθήκης πρὸς χωρία τῆς Πα-
λαιᾶ, οὐ μόνον ἐμέμφθη καὶ ἐπέπληξεν αὐτόν, ἀλλὰ καὶ
κατήγγειλεν.

Ἐκινδύνευσε δὲ τότε πολὺ ὁ Ἰσαάκ.

Καὶ ἄλλα πολλὰ σχετικὰ διηγῆθη ἡμῖν.

Τὴν ἐπομένην προῖπεμψα τὸν Ἰσαάκ μέχρι τοῦ σιδη-
ροδρομικοῦ σταθμοῦ. Μὲ παρεκάλεσε νὰ προσευχωμαι
ὑπὲρ αὐτοῦ. Διέγραψέ μοι τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ πορείαν
καθ' ἣν σκοπεῖ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν Χριστὸ ὄχι μόνος
ἀλλὰ μετὰ πολλῶν ἐκ τῶν φίλων καὶ ἐνοριτῶν τοῦ.

Ὑπὸ τὸν ὄνομα δὲ, ὅτι λεπτομερῶς θέλει μοι γράφει
πάντα ἐκ Κων]πόλεως πολλάκις μὲ ἀπεχειρέτησε δα-
κρύων, δακρύων δάκρυα χαρᾶς διότι εἶχεν ἤδη ἐν Κορίν-
θῳ γνωρίσει τὴν ἀλήθειαν. Ἦδη ὅξυς συριγμὸς ἤκούετο.
Ὁ σιδηρόδρομος ἀνεχώρει διὰ τὰς Πάτρας.

Καὶ ὁ Ἰσαάκ ἀνεχώρει ἀπὸς πολλάκις διὰ τῆς χειρὸς
ἐποίει μοι νεύματα ἀποχειρετισμοῦ ἀδελφικοῦ. Ἐπὶ τινὰ
δευτερόλεπτα ἔβλεπον τὴν χεῖρα αὐτοῦ κινουμένην... Ὡς
ἀστραπὴ ἔπειτα ἐξηφανίσθη... ὁ σιδηρόδρομος παρίστα
δράκοντα περιφλεγέθη, οὗ τοῦς ἐλιγμοὺς μόνον τοῦς

ὀφειδὲς τοῦ πελωρίου σώματος καὶ τὴν οὐρανὸν αὐτοῦ ἔ-
λεπον Εἶτα καὶ ἡ σκιά αὐτοῦ ἐξηφανίσθη.

Ὁ Ἰσαὰκ ἀνεχώρησε.

ΜΕΡΟΣ Β΄.

Η ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

Ἀρκετὸς εἶχεν ἤδη παρέλθει χρόνος ἀπὸ τῆς ἀνα-
χωρήσεως τοῦ Ἰσαὰκ.

Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα πολλάκις εἶχομεν
ἐνθυμηθῆ αὐτὸν καὶ πολλάκις ἐγένετο λόγος περὶ αὐτοῦ.

Ἡ οἰκογένειά μου, γενομένη μάρτυς τῆς ἐιλικρινοῦς
αὐτοῦ ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Χριστὸν, ἐπιστροφῆς ἀληθοῦς
καὶ πραγματικῆς, διότι ἐγένετο μετὰ προηγουμένην ἔ-
ρευναν τῶν Ἀγίων Γραφῶν, ἐπιστημονικὴν συζήτησιν
καὶ βαθεῖαν ἐξέτασιν τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας, ἐπε-
θύμει, καὶ δικαίως, νὰ γνωρίζῃ τί ἀπέγεινεν ὁ Ἰσαὰκ.

Πολλάκις ἐπιστρέφοντα ἐκ τῆς ἀγορᾶς, μὲ ἡρώτων
τὰ τέκνα μου, ἂν εἶχε γράψῃ ὁ Ἰσαὰκ.

—Ὅχι ἀπέρινόμην περιλύπως, ὅχι! τίποτε. Οὐδεμίαν
ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Ἰσαὰκ. Οὕτω διήρχοντο αἱ ἡμέραι,
καὶ ἐλυπούμην πολὺ διὰ τὴν σιωπὴν τοῦ Ἰσαὰκ. ἄγνωσ-
τὸν εἶχεν ἀπογίνειν!

Πολλάκις ὑποφαίει διήρχοντο τοῦ νοῦ μου, καὶ ἐβασάνι-
ζον αὐτὸν ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης.

Ο ΙΟΥ ΤΕΛΟΣ ΕΡΧΕΤΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Τέλος ἔλαβον τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν ἐκ Κωνσταντινουπό-
λεως, ἣν καὶ μετὰ παλμῶν καρδίας ἀπεσφράγισα.

Ἦτο ἐπιστολὴ τοῦ Ἰσαὰκ.

Καταχωρίζω αὐτὴν ἐνταῦθα ὁλόκληρον, ὡς ἔχει.

Ἰδοὺ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἰσαὰκ.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 10ῃ Μαρτίου 1897.

Ἀδελφε Νικόλαε

Ὑπεσχόμην ὅτι θὰ γράψω ἀναχωρῶν αὐτόθεν Ἐκ-
πληρῶ τὴν ὑπόσχесίν μου ἀποστέλλων τὴν παροῦσαν
μετὰ τῶν θερμῶν εὐχαριστιῶν μου διότι ἀσθενῇ ὄντα
καὶ κινδυνεύοντα ἐσώτατε περιποιηθέντες με ἐν τῇ ἀλη-
θῶς Ἀβρααμιαία Οἰκογενεΐᾳ Σας, ἀλλ' ἐτι μᾶλλον διότι
ἐὐηγγελίσασθέ μοι τὸν Σωτῆρα Μασσαίχ, ὃ εὐγνωμονῶν
λατρεύω, καταπαύσαντι τοὺς φόβους τῆς ψυχῆς μου
γαλήνης ἰλαρᾶς τὴν πρώην κυμαινομένην καὶ τρέμουσαν
καρδίαν μου πληρώσαντι καὶ καταλλάξαντί με μετὰ
τοῦ Ἀδονάγι Γεοῦ ὅστις δὲν μοι παρίσταται ἤδη Θεὸς
ἐκδικήσεων (ψαλμ. 94, 4) ἀλλὰ Πατὴρ τῶν οἰκτίρμων
καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως (Β', Κορ. Α'. 3).

Ὅσακις ἀναπολῶ τὴν Κόρινθον ἥτις δι' ἐνὲ ἐγένετο
οἷα ἡ Δαμασκὸς πρὸς τὸν Παῦλον αὐτοματῶς ἀνακραῖω
περὶ ὑμῶν τὸ τοῦ Ἡσαίου :

«Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν Εὐαγγελιζομένων εἰρήνην !
τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ! (Ἡσαίου ΝΒ'. 7)

Περιμένεις βεβαίως νὰ μάθῃς τί συνέβη μετὰ τὴν αὐ-
τόθεν ἀναχώρησίν μου.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΛΙΣΘΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΑΞΕΙΔΙΩ

Καθ' ἔλόν τὸ ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Πατρῶν ταξειδίον μου ἀρωσιώθην εἰς προτευχὴν καὶ μελέτην· μελέτην πεφωτισμένην πλέον τοῦ Μπερίθ Χαδεσά (Καινῆς Διαθήκης). Ἐπαχθον καὶ πρότερον ὅ,τι καὶ οἱ δύο ἐκεῖνοι μαθηταί, ὁ Κλεώπας καὶ ὁ ἄλλος, οἱ τορευόμενοι εἰς Ἐμμαοῦς, ὅπερ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μετὰ προτοχῆς ἀνέγνων.

Καὶ ἐκεῖνοι ἐμελέτων τὰς Γραφάς.

Ἀλλὰ τί τὸ ἔρεος.

Τὰς ἐμελέτων, ὡς ἐγὼ πρότερον.

Ἀσυνειδήτως!

Αἱ Γραφαὶ οὕτως ἦσαν κῆποι κεκλεισμένοι, ἀπ' ὧν οὐδὲνα ἔδρεπον καρπόν.

Ἦσαν πηγαὶ ἐσραγισμέναι ἀπ' ὧν δὲν ἔδρoσιζόμεν.

Καὶ ἐκεῖνοι δὲν ἐννόουν αὐτάς, ὅπως ἐγὼ πρότερον οὐδὲν ἐνόουν.

Ἀλλὰ «διηνοίχθησαν αὐτῶν οἱ ὀρθαλμοί». (Λουκ. ΚΔ'. 3), ὅπως καὶ μοῦ ἐν Κορίνθῳ.

Τί εἶπω; πῶς νὰ ἐκρoασθῶ;

Μετ' εὐγνωμοσύνης θαυμάζω τῆς Θείας Προνοίας τὰς ἐδοῦς.

Ἐπορευόμεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν συγγενῶν μου.

Καὶ ὅμως ἐν Κορίνθῳ ἐγνώριτα τὸν Σωτῆρά μου!

Βεβαίως δὲν εἶμαι ἱκανὸς εἰσέτι νὰ ὀνομάζωμαι ἐπαδὸς

Ἐκεῖνου!

Ἀλλὰ πόσον παρηγοροῦσι τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν μου οἱ ὀλίγοι τοῦ ὁμοεθνoῦς καὶ ὁμοιοπαθοῦς μου Παύλου, οἷς μετὰ μεγίστης χαρᾶς προχθῆς ἀνέγνων!

— «Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι» (Α'. Τιμόθ. Α'. 45).

— Ἀμαρτωλοὺς σῶσαι! . . .

Ἀλλ' ὑπάρχει ἁμαρτωλὸς χεῖρων ἐμεῦ;

Ἐνθυμεῖσαι, πόσον φανατικὸς, τί φοβερό, θηρίον ἡμῶν ποτὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει;

Ἡμεῖθα νέει τότε.

Ἀμρότεροι ἐσπουδαζόμεν τότε θεολογίαν διδασκαλίαν θρησκευτικὴν.

Ἀλλὰ σὺ διδασκαλίαν ἀγάπης, εὐσπλαχνίας, αὐταπαρνήσεως, (υσίας ὑπὲρ παντὸς πλάσματος τοῦ Θεοῦ ἀνεξαρτήτως φυλῆς ἔθνους θρησκείματος καταστάσεως.

Ἐγὼ ὅμως Φεῦ! αἰσχύνομαι ἀναπελῶν τοῦτο; διδασκαλίαν ἐθνικοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ μίσους παντὸς μὴ φρονούντος ὡς ἐγὼ διδασκαλίαν ἐχθρᾶς φανατισμοῦ ἀποτροπαίου . . . Θεέ μου πόσον ὀγρίος ἦμῶν τὴν ψυχὴν.

Πλὴν παρηγοῦμαι παρηγοῦμαι ποίῳ.

Ἐκ. ἑνός ἦλθε νὰ σώσῃ ἁμαρτωλοὺς.

Ἄρα καὶ ἐμέ.

Πάμμεγα τὸ ἔλεος, ἀπὸ σφύζονται καὶ ἁμαρτωλοὶ τοιοῦτοι! οἷος ἐγὼ. . .

Τοιαῦτα ἦσαν αἱ σκέψεις μου πορευομένου εἰς τὴν πατρίδα, πλησίον συγγενῶν λίαν φανατικῶν καὶ χριστιανισμάρχων.

Πλὴν ὀρεῖλω νὰ σοι ἀποκαλυφῶ ὀλοκληρὸν τὴν ἀληθειαν.

ΠΑΛΗ ΕΝ ΤΗ ΨΥΧῇ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ
ΝΙΚΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΓΧΗΣ

Καθ' ὅσον ἐπλησίαζον εἰς τὴν πατρίδα, ἐπὶ τοσοῦτον ἐπιεζόμεν ὑπὸ αἰσθημάτων τινος—ἀγνοῶ, πῶς νὰ τὸ ὀ-

νομάζω — χισθήματα διότις τινός ἀ ἐξηγήτου. φόβου, ἐντροπῆς ἴσω, λίαν ἀριστοῦ χισθήματος! . . .

Ραββίνος ἐγώ, ἔλεγον κατ' ἐμὰς τὸν Ραββίνος ἐγώ, καὶ νὰ περυσιασθῶ αἰρνης χριστιανός ἐνώπιον τῶν συγγενῶν μου!

Ἡ ἔξις, ἡ συνήθεια, ἡ ὑποταγή τις τῶν ἐμοειδῶν, τῶν συμπολιτῶν, φοβερά πρὸς κάμματα! . . .

Ἐίχον ἀπειρατίσει ἤδη νὰ μὴ δώσω νύξιν νὰ μὴ φανερωθῶ πανταπᾶς ὡς χριστιανός ἐνώπιον τῶν συγγενῶν μου.

Ἀλλ' ἡ συνείδησις ἐξηγείρετο φοβερά ἀδυσώπητος ἀκαμπτos!

Τὸ ἀτύμπλοιν προτήγγ' ζεν ἤδη εἰς Σ.

Μετὰ βραχυῖν προτευχὴν πρὸς κατάπαυσιν τοῦ σάλου τῆς λίαν πεταχ' ἐνῆς ψυχῆς μου ἔλαβον τὸν Μπερίθ χατετσά.

Ἡμεῖς αὐτὴν καὶ τυγχίως — τυγχίως; Ὅχι βεβαίως ἀλλὰ πάντως ἐκ Θεῆς Προνοίας — ἠνοιξα αὐτὴν εἰς τὸ μέρος ἐ ἐνο, ὅπερ ἔπρεπε νὰ ἀνοίξω.

Αἱ πρῶτα λέξεις ἃς εἶδον καὶ ἀνέγνω, ἦσαν αἱ ἐξῆς:

— «Πᾶς οὗ ὅστις ὁμολογῇται ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς. Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσεται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ἀρνήσομαι αὐτὸν καὶ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς». (Ματθ. Ι'. 32-33).

Ἐτραχύθησαν φοβερά ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ μέρους τούτου.

Αἱ λέξεις ἐκείναι μοι ἐραίνοντο οὐχὶ διὰ μελάνης τετυπωμέναι.

Ἦσαν πύριναι, ῥλογιχαὶ ἀπὴν τραπεζῶν!

Δ'ν ἀνεγίνωσκον αὐτάς... Τὰς ἤκουον ἡδέμενον εἰς τὰ ὅτ' μου ἀκόμη μοι εἶναι ἐναυλο! . . .

— Εὐχαριστῶ, Θεέ μου, εἶπον ὑποκρινάς, Σὺ, χριστιανούς δὲν θέλεις. Δειλοὺς ὀπαδοὺς ἀποστρέφεις. Κλονιζομένους, ἀμαρτρεπόντας, ψεύστας ὑποκριτάς με τὸ φραγέλιον τῆς ἀληθείας Σου ἀπεδιώχεις τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Σου! . . . Εἶται Θεὸς ζηλότυπος! Τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἀληθείας Σου τοὺς θέλεις ἀληθεῖς, εἰλικρινεῖς, τιμίους, ἀρότους καὶ ἀτρομήτους . . .

Ἀποβαίνων εἰς τὴν ἑρῶν, μετεβλήθην ἐντελῶς.

Ἡμην νέος ἄνθρωπος!

Ἀπεράσις!

Ἀγνοῶ, πῶς ἦλθε εἰς τὸν νοῦν μου τὸ τοῦ Καίσαρος καὶ ἀνέκραξα:

— Ἐρρίθω ὁ κύβος! Νίκη! Νίκη!

ΔΡΑΜΑ ΕΝ ΟΙΚῳ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

Εἰσηρχομένην ἤδη εἰς τὴν πόλιν, ὅτε εἶδον ἐρχομένους πρὸς προὑπάντησίν μου τὴν γραῖαν μητέρα μου Ρεβέκκαν, τὸν υἱὸν μου Ἀβραμῆκον, ἀρχираβίτιον τῆς Ἰσραηλιτικῆς κινότητος τοὺς δύο ἀδελφοὺς μου Μπαρούχ καὶ Μορδοχαῦ καὶ πολλοὺς συμπολίτας μου.

Με κατησπάσθη ἡ μητὴρ μου

Ἡσπάσθη τὴν χεῖρά της.

Ἐχαιρέτηα πάντας καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν πόλιν.

Ἀλλ' ἐδῶ εἶναι τὸ φοβερώτερον μέρος τῆς ζωῆς μου! Δεινὴ, πολὺ, δεινὴ ἡ ἔστις μου ἀληθῶς!

Νὰ ὑποκριθῶ;

Φοβερόν ! ἄρνησις τῆς ἀληθείας!

Νὰ φανερωθῶ, οἷός ἤμην, ἀποτόνω;

Ἦγνόουν, τί νὰ πράξω . . .

Ἄλλ' ἐκεῖνος, ὅστις ἀναγινώσκει εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας, εἶδε τὸν σάλον τῆς ψυχῆς μου, ὥκτειρέ με, καὶ παρουσίασε τῇ καταλληλῇ περιστάσει, ὡς Αὐτὸς ἠϋδόκησεν.

Ἦτο μεσημέρια.

Ἦμην μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν μου ἐντὸς τῆς αἰθούσης ὅτε ἦλθον πρὸς ἐπίσκεψιν ὁ θεὸς μου Ἀρχιραβ νὸς Ἀβραμῆκος καὶ δύο ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Κοινότητος.

Μετὰ πολλοὺς δὲ ἄλλους λόγους ὁ θεὸς μου ἀποτείνας πρὸς με τὸν λόγον :

— Ἐβράδυνας, μοὶ εἶπιν Ἰσαὰκ ἐβράδυνας νὰ ἔλθῃς. Κατὰ τὴν ἐπιστολὴν σου ὑπελογίζομεν ὅτι θὰ ἔρχετο πρὸ 6 ἢ πρὸ 7 ἡμερῶν. Πῶς σενέβη νὰ βραδύνῃς τόν;

— Ἀκριβῶς θεῖέ μου ἀπεκρίθην πρὸ 7 ἡμερῶν θὰ ἔμην ἐνταῦθα. Πλὴν μοὶ συνέβη κατὰ τὸ ταξείδιον νὰ ἀσθενήσω καὶ ἤναγκάσθην νὰ διακόψω τὸ ταξείδιον ἕως οὗ ἀναρρώσω . .

— Καὶ ἔμεινας ποῦ; ἐν Ἀθήναις;

— Ὅχι θεῖέ μου ἔμεινα ἐν Κορίνθῳ. Εἶχον αἰσθανθῇ ὅτι δὲν εἶχον δυνάμεις νὰ ἐξακολουθήσω τὸ ταξείδιον μου.

— Ἐν Κορίνθῳ; ἠρώτησεν ὁ θεὸς μου ἔχει ἐκεῖ ξενοδορεῖς ;

Ἐπάρχουσιν ἐκεῖ ἀδελφοί μας Ἰσραηλῖται ;

— Ἰουδαῖοι ἐν Κορίνθῳ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀπεκρίθην.

Ἄλλ' ἐπιλοξενήθην ἐκεῖ ὑπὸ παλαιῦ φίλου μου, τοῦ . . . (καὶ ἀνέπερον, Νικόλαε τὸ ὄνομά σου).

— Ἐπιλοξενήθης εἰς χριστιανικὴν εἰκογένειαν τόσας ἡμέρας, ἀνέκραξεν ὁ θεὸς μου, καὶ Ραββῖνος σὺ ἐραχες καὶ ἔπιες ἐκ τῶν ἀκκαθάρτων καὶ ἀπηγορευμένων φαγητῶν τῶν γίανθων, τῶν γκοίμ;

— Πῶς ἄλλως, θεῖέ μου, ἀπεκρίθην μετὰ πραότητος, πῶς ἄλλως θὰ ἤθελον θεραπευθῇ ; Πῶς ἄλλως θὰ ἤθελον σωθῇ ; Ἦμην ξένος καὶ ἀλλοθρησκός, ἀλλ' ἐκεῖνοι πάσχοντά με ἐδέχθησαν ὡς ἀδελφόν. Ἦμην ἀσθενής, με περιποιήθησαν, προσεκάλεσαν ἰατροὺς, ἐχορήγησαν φάρμακα, μετὰ πρὸς τὴν τροφὴν ὑγιεινὴν, πολὺ καθαρὰν τροφὴν, καὶ ἐβίβω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι εἰς τὴν ἀδελφικὴν καὶ προθυμὴν αὐτῶν περιποιήσιν ἐβίβω μετὰ Θεὸν τὴν ζωὴν μου, διότι ἐνόσουν νόσον λίαν ἐπικίνδυνον, ὡς ἔλεγον οἱ ἰατροί.

— Περίεργον! πολὺ περίεργον! ἀνέκραζον ὅλοι, καὶ ἔρξαντο παρατηροῦντες ἀλλήλους νομίζοντες ἀπίστευτα τὰ λεγόμενα.

— Καὶ εἶναι δυνατόν, ἠρώτησεν ὁ θεὸς μου, ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμέ, εἶναι δυνατόν χριστιανὸς νὰ ἀγαπᾷ τὸν Ἰουδαῖον ὡς ἀδελφόν καὶ νὰ τὸν περιποιηται πάσχοντα;

— Τὸ εἶδόν ἰδίαις ὁμύμασιν, ἀνέκραξα, καὶ εἶμαι ζῶσα μαρτυρία τῆς ἀληθείας ταύτης. Χριστιανὸς ἀληθὴς θεωρεῖ πάντα ἄνθρωπον ἀδελφόν του. Θεωρῶν ἑαυτὸν ἐν πεπειθήσει ὑπόχρεων νὰ βοηθῇ καὶ νὰ περιποιηται αὐτὸν πάσχοντα. Τοῦτου ἕνεκα ἐκ τῶν πραγμάτων ἤναγκάσθην νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν θρησκεία τῆς ἀγάπης καὶ

τῆς εὐεργεσίας. καὶ ὅτι οἱ εἰλικρινῶς πιστεύοντες ταύτην τὴν θρησκείαν εἶναι ὅλοι ἅγιοι ἄνθρωποι.

— Ἀστυεύεται, Ριμπή Ἰσαάκ, ἀνέκραξεν ὁ θεὸς μου γελῶν, πολὺ πικρὸν ὁμῶς γέλωτα, ἀστυεύεται, ἡ θείεις νὰ μᾶς πειραχῇς, καὶ λέγεις αὐτά.

— Ἀστυίσμοι ἐπὶ θρησκευτικῶν πραγμάτων, θεῖέ μου ἀπεκρίθην, γνωρίζω καὶ γνωρίζετε ὅλοι, ὅτι εἶναι φοβερὸν ἀμάρτημα εἶναι παράβασις τῆς Γ' ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ὅστις παραγγέλλει. «Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ».

— Καὶ πιστεύεις, ἀνέκραξεν ὠργισμένος ἤδη ὁ θεὸς μου Ἀρχιρραβίνος, πιστεύεις ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχει θεὸν τι εἰς τὴν θρησκείαν Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. Ἐκεῖνου, ἀνέκραξεν μετὰ περιφρονητικῆς χειρονομίας, ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐστυχύρωσαν οἱ Πατέρες ἡμῶν πρὸ χιλίων ὀκτακοσίων ἐτῶν;

Καὶ ἄρρὸς ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στόματός τοῦ Ἀρχιρραβίνου θείου μου λεγοντος ταῦτα. Ἡ χεὶρ αὐτοῦ σπασμωδικῶς ἐκινεῖτο. Ἡ μακρὰ γενειὰς ἐστείετο ὥς ἐκρεμές.

Φλογεραὶ ἦσαν αἱ παρειαί του.

Πυρρὸς ἐξήρχετο τῶν ὀφθαλμῶν του.

Ὁργή φοβερά εἶχε καταλάβει αὐτόν.

Ἡ μήτηρ μου ἀδιακρίτως ἐποίει μοι νύματα παρακλητικά νὰ σιωπήσω.

Οἱ ἀδελφοί μου καὶ οἱ ἄλλοι Ἰσραηλίται ἠπύρουν δι' ὅσα ἤκουον.

— Σᾶς παρακαλῶ, τοῖς εἶπον μετὰ μεγίστης πραότητος καὶ μειδιῶν σᾶς παρακαλῶ νὰ μὴ με διακόβητε. Νὰ ἔγῃτε τὴν καλωσύνην νὰ μὴ ἀρῇτετε νὰ σᾶς ἀπαντήσω. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ σιδαστοῦ θείου

μου: Ἐκ τῆς ἀμερολήπτου εἰλικρινοῦς καὶ ἐπισταμένης ἐρεῦνης καὶ ἐξετάσεως τοῦ Ἰωρὰ καὶ τῶν Νεβίμ ἐκ τῆς ἀκριβοῦς καὶ κατὰ γράμμα ἐκπληρώσεως τῶν προφητειῶν τῆς Μπερίθ Χαδεσσά περὶ τῆς τύχης τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

— Τί; τί; ἀνέκραξεν ὅλοι ἀρρίζοντες ἡ λέγει τὸ Μπερίθ Χαδεσσα περὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν;

— Σᾶς εἶπον νὰ μὴ με διακόβητε τοῖς εἶπον Ἰδοὺ τί προφητεῖ τὸ Μπερίθ Χαδεσσά περὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ ἂν ἀγαπᾷτε τὴν ἀλήθειαν, ἀκούσατε!

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑ ΠΟΙΟΝ ΑΙΜΑ ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΥΝΤΑΙ

Πρῶτον περὶ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἔθνους ἡμῶν, ἐξηκολούησα λέγων, ἡ τις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ Ρωμαίου Αυτοκράτορος Τίτου τὸ Μπερίθ Χαδεσσά προφητεῖς λέγον: «Οὐκὶ δὲ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις» (1). Φεῖ! ἀδελφοί! Ὁ ὁμοεθνὴς μας ἱστορικὸς Ἰώτηπος, αὐτόπτης ὢν τῆς καταστροφῆς ἀνκρέει ὅτι τοσαύτη ἦτο ἡ πέννα κατὰ τὴν πολιτορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ ὥστε μὴτηρ ἐπραγε τὸ ἐαυτῆς τέ ν ν!

Δεύτερον, ἐξηκολούησα λέγων, δεύτερον περὶ τοῦ Κόδεσ-Κοδεσίμ, τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων Ναοῦ ἡμῶν, ἡ Μπερίθ-Χαδεσσά προφητεῖς, ὅτι «Οὐ μὴ ἀρεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ κατακλυθῇσεται».

Ποῦ εἶναι τώρα, σᾶς παρακαλῶ, ποῦ εἶναι ὁ περίρημος Ναός τοῦ Σολομῶντος; ἐνθα ἐρχίνατο πάντοτε ἡ δόξα τοῦ Γοεῶ;

(1) Ματθ. ΚΔ'.

Φεῦ! ἐρείπιον εἰς ἄλλας χεῖρας!

Εἰς τὸν Ἰσραὴλ ἔν ἐπιτρέπεται νὰ εἰέλθῃ ἐντὸς τῶν ἐρείπιων ἐκείνων!

Ὅπισθεν τῶν κατηρειπωμένων τειχῶν ἔχει τὴν ᾄδειν νὰ κλαίῃ μόνον καὶ νὰ θρηνῇ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους του!

Τρίτον κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν (1), εἶναι γνωστὸν εἰς πάντας, ὅτι πάντες ἀπέχομεν τοῦ αἵματος. Τὸ κρέας, ὅπερ ἐσθίομεν, δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον ὑπὸ τοῦ νόμου νὰ τρώγομεν ἐν αἵματι. Τὸ πλύνομεν ἐπὶ τοσοῦτον, τὸ πιέζομεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε οὔτε σταγὼν αἵματος μένει ἐν τῷ κρέατι. Τὴν ἐναπομείνουσαν ἔδῃ μᾶζαν παρασκευάζομεν μετ' ἐλαίου, διότι καὶ αὕτῃ ἢ μετὰ βουτύρου παρασκευῇ τοῦ κρέατος ἀπαγορεύεται! Ἄλλη παρερμηνεία τῶν ραββίνων αὕτη!

Εἶναι βέβαιον λοιπὸν, ὅτι ἡμεῖς αἷμα δὲν τρώγομεν! οὔτε αἷμα ζώων. Ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου!

Καὶ ὁμῶς! πόσα κατ' ἔτος, καὶ καθ' ἐκάστην πανταχοῦ, ὑποφέρομεν οἱ ταλαίπωροι διὰ τὸ αἷμα;

Διὰ ποῖον αἷμα;

Διὰ τὸ αἷμα τῶν χριστιανοπαίδων, τὸ ὅποιον μᾶς συκοφαντοῦσι, τὸ ὅποιον ὅλως ψευδέστατα διαδίδουσιν, ὅτι χύνομεν; ὅτι τρώγομεν; ὅτι πίνομεν;

Οὐχὶ βεβαίως.

Τοῦτο εἶναι ἀνυπόστατον, ὅλως ἀνυπόστατον εἶνε ψευδές!

Ἡ κατηγορία αὕτη εἶναι αὐτόχρημα συκοφαντία.

Ἡμεῖς ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι τοῦτο εἶνε μέγιστον ἁμάρτημα

Ἔθνος, ὅπερ ἔχει ὡς νόμον του τὴν στ'. ἐντολὴν τοῦ

(1) Δευτερονομίου 18', 23.

Θεοῦ, ἡ ὁποία πρὸς γέλλει «Οὐ φρονεῦσις», ἔθ. ος τοιοῦτον ποτὲ. ποτὲ δὲν θέλει χύσει αἷμα ἀθῶον.

Καὶ ὁμῶς διὰ τὸ αἷμα διὰ τὸ αἷμα πάντοτε καὶ κατεδιώχθημεν πανταχοῦ τοῦ κόσμου, καὶ ἀκόμη φεῦ! κατεδιωκόμεθα!

Διὰ ποῖον αἷμα λοιπόν;

Ἄ! ἀδελφοί μου εἶναι βέβαιον πλέον, ὅτι κατεδιωκόμεθα διὰ τὸ ἀθῶον, διὰ τὸ ἅγιον αἷμα Ἐκείνου, τὸ ὅποιον λυσσωδῶς ἐζήτησαν οἱ πατέρες ἡμῶν εἰπόντες πρὸς τὸν Πιλάτον, τὸν ἀσυνείδητον ἐκείνον Ῥωμαῖον ἡγεμόνα:

— «Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν!»

Φεῦ! τὸ ἐζήτησαν «ἐφ' ἐαυτούς»! καὶ δεινῶς ἐτιμωρήθησαν. Χιλιάδες ἐσφάγησαν κατὰ τὴν πολιορκίαν, ὡς διηγεῖται ὁ ὁμοεθνής ἡμῶν ἱστορικός Ἰώσηπος. Ὁ Ναὸς ἐπυρπολήθη. Χιλιάδες ἐπωλήθησαν ὡς δοῦλοι! Χιλιάδες ἐδύστησαν τὸ θριαμβευτικὸν ἄρμα τοῦ Τίτου!...

Καὶ ἰδοὺ, διὰ τὸ βασανιζόμεθα!

Οἱμοι! τὸ αἷμα ἐκεῖνο καταδιώκει ἡμᾶς ἐπὶ τῶν αἰῶνας!

ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΙΣ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ

Ἡραϊστίου ἐκκρηξίς — Λύσσα καὶ γρονθοκοπήματα κατ' αὐτοῦ.

Ὅπου ἡ μήτηρ του τὸν καταρᾶται.

Ἐνῷ ταῦτα ἔλεγον, πάντες σιωπηλοὶ μέν, πλὴν μετ' ἀγρίων ὀρθαλμῶν παρετήρουν μετ' ἐβραζεν ἡ καρδία αὐτῶν.

Ἡραϊστίον ἐκυμαίνετο

Φοβερὸν πυροβόλον ἐμελλε νὰ ἐκραγῇ. . . .

— Ἐπαναλαμβάνω, ἐξηκολούθησα μετὰ μεγίστου θάρρους πλέον καὶ ἀκράτητος, ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἐκ τῆς ἀκριβοῦς καὶ κατὰ γράμμα ἐκπληρώσεως τῶν περὶ τῆς

τύχης τοῦ ἔθνους ἡμῶν προρρήσεων τῆς Μπερθ Χάδεσά.
ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐκ τῆς ὑψίστης ἠθικῆς
καὶ τῆς ἀγάπης, ἣν διδάσκει πρὸς πάντα ἄνθρωπον, ἐκ
τῆς ἠθικῆς μεταβολῆς, ἣν ἐπενεργεῖ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ
ἀνθρώπου, ἐκ τῆς γαλήνης, ἣν ἐπιφέρει εἰς τὴν συνείδησιν.
ὅπερ ἐμπράκτως γνωρίζω καὶ αἰσθάνομαι. Ἐνεκα ὅλων
τούτων ὁμολογῶ καὶ κηρύττω, ὅτι ἡ θρησκεία, οὐχὶ ἀπλῶς
Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἀλλ' ἡ θρησκεία τοῦ Κυρίου μου
Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ὅλη θεία, εἶναι ὅλη ἀγία! . . .

ὦ κρίκη! ὦ τινάγμυς!

Ἐὰν κερκυλὸς ἤθελεν πέσει ἐκεῖ, βεβαίως δὲν θὰ ἤθε-
λε προξενήσει μείζονα τρόμον!

Κατ' ἀρχὰς ἀπελιθώθησαν.

Ἦσαν ἀκίνητοι παρειτῆρουν ἀλλήλους.

Ἀλλ' ἐπειτ';

— Μολύβι εἰς τὸ στόμα του; ἀνέκραξεν ὁ Ἀρχιερεὺς.

Καὶ ἑδραμον ὅλοι προτείναντες τὰς παλάμας ἵνα μοῦ
φράξωσι τὸ στόμα . . .

Εἰς τῶν ἀδελφῶν μου μὲ ἐγρονθοκόπησεν ἐπὶ τοῦ δε-
ξιοῦ ὀρθλαμοῦ.

Δὲν ἐνθυμοῦμαι ἂν ἠτλήσθην πόνον καίτοι ὁ κτυπος ἦτο
ἰσχυρὸς. Τόσον ἡ καρδίκα μου ἦτο προσηλωμένη εἰς Ἐκεῖ-
νον οὐ τὴν ἀλήθειαν ὁμολογῶν!

Ἡ μήτηρ μου ἐλιποθύμησεν ἡ ταλαίπωρος!

Ἐπεσε δουπῆσχα ὡς πτώμα!

Τότε ἐνόησα τὴν δύναμιν τῶν λόγων τοῦ Κυρίου!

— «Διαμερισθῆταί πατήρ ἐπ' υἱῶ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί.
μήτηρ ἐπὶ θυγατρὶ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί. Πενθερά ἐπὶ
τὴν νόμφην αὐτῆς καὶ ἡ νόμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν αὐτῆς»

Τις αὐτὴ ἡ ιδιότης τῆς ἀληθείας!

Ἐπιφέρει χωριτῶν, μέχρις οὗ τὴν ἐννοήσωσιν ὅλοι καὶ
τὴν ἐναγκαλισθῶσιν.

Ἡ ταλαίπωρος μήτηρ μου διατελεῖ ἐν ἀνακοιτησίᾳ.

Ἐσπευσά πρὸς τὴν μητέρα μου, καὶ εὐλαβῶς καὶ φιλο-
στόργως ἀνήγειρά αὐτήν.

Ἀλλὰ θεοὶ μόλις συνελθοῦσα μόλις ἀνείξασα τοὺς ὀρ-
θαλμοὺς, μόλις ἰδοῦσά με πλητίον τῆς περιποιουμένου αὐ-
τὴν μὲ ἀπώθησεν ἀσπλάγχχνως καὶ ἐρρίζουσα ἔλη πλήρης
ὀργῆς ἀκατασχέτου μοι ἐδείξε διὰ τοῦ ὀκτυλίου τὴν θύραν
ἀνέκραξασα. Ἐξω! Ἐξω! Φυγε κατάρραττε! φυγε σκύλε!

Δὲν ἀντέχω, Νικόλαε, νὰ προῶ περισσότερο.

Εἶναι στιγμαὶ τι εἰς καθ' ἓς καὶ αὐτὴ ἡ σκέψις δὲν εἶ-
ναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν.

Εἶναι γεγονότα πινά, τὰ ἑποῖα ἀδύνατον νὰ παρυστήσῃ
καλῶς ἄνθρωπος.

Εἶναι ἀπερίγραπτα!

Καταπαύω λοιπὸν τὴν παρεῖσαν ἐπιφυλασσόμενος μετ'
ὀλίγας ἡμέρας νὰ σοι ἐξιστορήσω καταλειπτῶς τὰ μετὰ
ταῦτα συμβάντα, τὰ ὅποια εἶναι πολλὰ ἀξιοσημείωτα ὡς
καὶ τὴν ἐντεῦθα δρᾶσίν μου ἡτις τῇ θεῷ εὐλογίᾳ ἤρξατο
ὑπισχνουμένη πλουσίαν καὶ ἀφθονίαν τὴν εὐαγγελικὴν συγ-
καμιδὴν.

Ἐπιστημειῶ μόνον τί συνέβη κατὰ τοὺς σκληροὺς ἐκεί-
νους λόγους τῆς μητρός μου, μετὰ τὴν ἀσπλάγχχνον ἐκείνην
ἀποδίωξιν ἀπὸ τῆς πατρικῆς στέγης. Ἐνθα τὸ πρῶτον εἶ-
δον φῶς τοῦ ἡλίου.

Ο ΙΣΑΑΚ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΠΕΙ ΕΝ ΝΥΚΤΙ ΨΥΧΡΑ
ΤΟΝ ΠΑΤΡΙΚΟΝ ΟΙΚΟΝ ΚΑΙ ΦΙΚΟΞΕΝΕΙΤΑΙ
ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥ ΙΕΡΕΩΣ

Ἰδὼν τὴν ἀπειλητικὴν, τὴ ἐπίφοβον στάσιν τοῦ Ἀρχιεραθίνου θεοῦ μου Ἀβρααμικίου ὡς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων συγγενῶν μου καὶ αὐτῆς οἰμοῖ! τῆς μητρὸς μου καὶ κατανόησας τὰς ηἰστικαὺς ἐνοχίας, τὰς ἐχθρικωτάτας κατ' ἐμοῦ διαθέσεις τῶν ἐσχημάτισα πλέον σταθεράν τὴν ἀπόρασίν μου. Ἐξῆλθον τότε γαλήνιος καὶ ἡσυχός, ἀτενίζων πρὸς τὴν μητέρα μου καὶ τοὺς συγγενεῖς μου, ἐξῆλθον τοῦ πατρικοῦ οἴκου μετὰ τῶν αὐτῶν αἰσθημάτων, μεθ' ὧν ποτε, πρὸ 4390 καὶ πλέον ἔτων, ἐξῆλθον τοῦ πατρνόμενου Ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου οἱ ὁμοεθνεῖς καὶ ὁμοιοπαθεῖς μου μαθηταὶ τοῦ Κυρίου «χαίροντες, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος Αὐτοῦ ἠξιώθησαν ἀτιμασθῆναι» (4).

Ἐξελθὼν ἐσκέρθη πρὸς νὰ κατακρύψω.

Προσήμενεν ἤδη ἡ νύξ ΝΥΞ τοῦ μηνὸς Ἰαννουαρίου· ψυχρά καὶ παγετώδης.

Ὅτε ἐξῆλθον τοῦ πατρικοῦ τοῦ οἴκου τὸ σῶμά μου ἦτο θερμότερον.

Ἡ ζέσις μεθ' ἧς ὠμίλουν πρὸς τοὺς συγγενεῖς μου περὶ τοῦ Κυρίου, αἱ συγχινήσεις, τὰ συμβάντα αὐτὰ εἶχον ἐπιταχίней τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἀδυνατῶ καὶ λανθάνοντι, ὡς γνωρίζεις, ὀργανισμῷ μου.

Ἐστίζον ἰδρῶτα.

Ἀλλὰ καθ' ὅσον προὐχώρουν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως, κατὰ τοσοῦτον ἡθελονόμην τὸ ψυχρὸν διαπεραστικόν.

(1) Πράξ. Ε'. 41.

Ἐφερν τὸ ραββινικὸν ἐνδυμα. ὅπερ φέρω ἀκόμη.

Ἐκρύβονα ἤδη καὶ ἐρρίγουν ὑπερβολικῶς.

Ποῦ νὰ κατακρύψω;

Ἐκεῖνος, ὅστις με ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου Του, με ἐρώτισε ποῦ νὰ κατακρύψω κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην.

Εὐρισκόμεν ἤδη, παρευόμενος ἀσκόπως, ἐνώπιον ἐνὸς τῶν ναῶν τῆς πόλεως μας.

Πλησίον τοῦ Ναοῦ ἦτο ὁ οἶκος τοῦ Ἐρημερίου, ἱερέως ἐγγάμου, χρηστοῦ καὶ πεπαιδευμένου.

Ἐκτύπησα τὴν θύραν. Ἦνοιξαν μετ' ὀλίγον.

Ἠπόρησεν ὁ λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου, ἰδὼν Ραββίνον εἰσερχόμενον τοιαύτην ὥραν εἰς τὸν οἶκόν του.

Ἠγέρθη παρευθὺς καὶ με ὑπιδέχθη φιλικώτατα.

Ἠπρεσβυτέρᾳ ἔφερν ἀμέτῳς θερμαντικὸν ποτὸν εἰποῦσα:

—Πῖετε, Ριμπή, νὰ ζεσταθῇτε· κάμνει πολὺ ψυχρὸς!

Τὰ τέκνα του ἴσταντο σεμνότερα, παρατηροῦντα περιέργως ἄλλοτε μὲν τὸν ἱερέα καὶ ἄλλοτε ἐμέ.

Ὁ ἀληθὴς δούλος τοῦ Κυρίου καὶ εὐτεδὴς ἱερεὺς, μαθὼν μετὰ μεγάλῃς ἀπορίας τὰ κατ' ἐμέ, ἐδόξασε τὸν Θεὸν γονυπετήσας μετ' ἐμοῦ καὶ δεηθεὶς. Μ' ἐνεθάρρυνε δ' ἐπειτα καὶ ἐστήριξεν ἐν τῇ πίστει τοῦ Κυρίου σημειώσας μοι πρὸς μελέτην καὶ παρηγορίαν τὰς ἐξῆς εὐαγγελικὰς περικοπὰς: Ματθ. Ι'. 16 καὶ Ἐφ' ΙΘ'. 29 κλπ.

Ο ΙΣΑΑΚ ΑΝΑΧΩΡΕΙ ΕΚ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΤΟΥ

Τὴν ἐπιούσαν ἀνεχώρητα ἐκ τῆς πατρίδος.

Εὐλογημένον εἶη τὸ ὄνομα τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ πάντων ἐνεκεν!

Ἡ χαρά μου ἀπερίγραπτος, διότι ἐνταῦθα τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου προβαίνει ὁσημέραι θαυμάσιως εὐλογούμενον.

Προσπερὶς θέλω γράψαι ὑμῖν ἐν λεπτομερείᾳ περιπάντων.

Πρὸς τὴν σιθαστὴν καὶ οἰκογένειάν σας, παρακαλῶ τὰ σέβη μου καὶ τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου. Τὸν Ἀδριανόν, τὸν Ἰωάννην, τὸν Περικλῆ, καὶ πάντα τὰ φίλτατά σας κατασπάζομαι.

Ἀναμένων ἀδελφικὴν ἐπιστολήν σας, ὑποσχημίζομαι μετ' ἀγάπης

Ὁ ἐν Χριστῷ ἀδελφός σας Ἰσαάκ Μ.

ΜΕΡΟΣ Γ'.

Μετὰ χαρᾶς μεγάλῃς ὅλη ἡ οἰκογένεια εἶχονεν ἀναγνώσει καὶ ἐπαναγνώσει πολλάκις τὴν ἐπιστολήν τοῦ Ἰσαάκ. Περιμένοντες δὲ ἀνυπομόνως νὰ ἀξιωθῶμεν καὶ ἄλλης ἐπιστολῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν ἣν ἐδῶκεν ὑμῖν διὰ τῆς πρώτης ἐπιστολῆς του ὑπίσχεσιν.

ΜΑΚΡΑ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ἸΣΑΑΚ

ΑΠΟΡΙΑΙ ΑΝΓΙΣΤΧΙΑΙ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΙΑΙ

Ἄλλ' αἱ ἡμέραι παρήρχοντο καὶ μετὰ τὰς ἡμέρας οἱ μῆνες

Καὶ ὁμοῦς οὐδεμία ἐπιστολή!

Ἐροφούμεθα περὶ τοῦ Ἰσαάκ.

Ἡ θερμότης τῆς πίστεώς του μεταξὺ φανατικῶν καὶ ἀμαθῶν ἠδύνετο νὰ τὸν ἐκθέσῃ.

Ὁ φανατισμὸς ἠδύνετο νὰ ἐπιβουλεύθῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του.

Ὡς εἶχονεν ἐννοήσει ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, ὁ Ἰσαάκ καίτοι ἀληθὴς καὶ εἰλικρινὴς χριστιανὸς ἤθελε νὰ μένῃ Ραββίνος, ἵνα ὡς ὁ Παῦλος προτελὴν εὐκολώτερον εἰς τὸν Χριστόν.

Ἦτο ἐλεύθερος νὰ κηρύξῃ δημοσίᾳ αὐτὸν Χριστιανόν, καὶ οὕτω ἀπύτη εὐρισκόμενος ὑπὸ τὸ βαρύτερον ζυγὸν τοῦ Μωταϊκοῦ νόμου ἢ μάλλον τῆς Ραββινικῆς παρρησιᾶς αὐτοῦ.

Ναί! ἦτο ἐλεύθερος.

Ἄλλ' ὡς μᾶς ἔλεγεν ἔπειτα, ἦνα γὰρ ἀσθὴ νὰ μείνῃ Ραββίνος, καίτοι ἦτο ἀληθὴς καὶ εἰλικρινὴς χριστιανός, ὑπὸ τῶν ἐξῆς φρονήμων σκέψεων τοῦ Ἁγίου Παύλου:

— «Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωτα ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις, ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα τοὺς Ἰουδαίους κερδήσω τοῖς ὑπὸ νόμον, ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος (μὴ ὢν ἄνομος ἀσθενέτιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω τοῖς πᾶσι γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω· τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ Εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι».

Ἡμποροῦμεν καὶ δικαίως, διότι ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐπιστολῇ του οὐδὲν ἔλεγεν ὑμῖν ἂν ὁ θεὸς του Ἀβραάμ· καὶ οἱ ἄλλοι συγγενεῖς του ἐνήργησαν κατ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἀρχιρραβεῖν αὐτὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐκτιθέντες τὰ γινόμενα μεταξὺ τοῦ Ἰσαάκ καὶ αὐτῶν, τὰ φρονήματα τοῦ Ἰσαάκ τὴν ἐξώμασίν του καὶ ἐν γένει τὸν θερ-

μόν ζήλόν του ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἵνα εὖτω μισητός γενόμενος καταδιωχθῇ ἀπολέσῃ τὴν ῥέτιν του, ὅπως προφυλαχθῶσιν οἱ ἄλλοι Ἰουδαῖοι τῶν προσηλυστικῶν ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἐνεργειῶν τοῦ Ἰσαάκ.

Πάντα ταῦτα ἐσκεπτόμεθα καὶ ὑποροῦμεν διὰ τὴν περὶ αὐτῶν σιωπὴν τοῦ Ἰσαάκ. Ἐπήρχετο ὁμοῦ εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν, ὅτι πιθανόν ἢ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι οἱ συγγενεῖς τοῦ Ἰσαάκ οὐδέποτε θὰ ἐσκεπτόντο ἢ θὰ ἐπίστευον, ὅτι ὁ Ἰσαάκ, σὺ τὸν θερμόν ζήλον ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου ἰδίᾳς ἐμ-μασιν εἶδον καὶ ἰδίᾳς ὥσιν ἤκουσαν. Θὰ ἤθελεν ἐξακλουθῇσαι τοῦ λοιποῦ φέρων τὸ ραββινικὸν ἢ καὶ αὐτὸ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐνδύμα.

Καὶ πιθανὸν ἐλέγομεν ταῦτα σκεπτόμενοι οἱ συγγενεῖς οὐδὲν ἐνέργησαν κατ' αὐτοῦ.

Παρηγόρει δ' ἡμᾶς ἡ ἰδέα αὕτη, διότι ἐφρονοῦμεν ὅτι ὁ Ἰσαάκ, μένων ἀκαταδίωκτος ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατίνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ κατέχων τὴν θέσιν του ὡς Ραββίνος, ἔχων δὲ πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ διδάσκη τοὺς Ἰουδαίους ὡς Ραββίνος, ἡδύνατο εὐκολώτερον νὰ προσελκύσῃ ψυχὰς ἀθανάτους καὶ λογικὰς εἰς τὸν Χριστόν, καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ κάλυμμα τῆς πνευματικῆς πωρώσεως, ὅπερ καλύπτει εἰσέτι οὐ μόνον τοὺς ὀρθολογικοὺς ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Εἶναι γνώμη τοῦ Ἀποστόλου Παύλου λέγοτος:

— «Καὶ οὐ καθάπερ Μωσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἐαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τίλους τοῦ καταργουμένου ἀλλ' ἐπερώθη τὰ νοήματα αὐτῶν ἄχρι νῦν τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται· ἀλλ' ἕως σή-

μερον, ἡνίκα ἀναγινώσκειται Μωσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται ἡνίκα δ' ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν. Οὐ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου ἐκεῖ ἐλευθερία· ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνεκεκαλυμμένοι προσώπῳ τῆς δόξης Κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου π εὐματος. »

Ταῦτα ἐσκεπτόμεθα περὶ τοῦ Ἰσαάκ.

Πλὴ πάντα ταῦτα ἦσαν σκέψεις ἰδικαί μας.

Ἐκάζομεν ἀλλ' οὐδὲν βέβαιον ἐγνωρίζομεν.

Τὸ σκότος τῶν εἰκασίων καὶ ἀνυπολόγιων ταύτων μόνος ὁ Ἰσαάκ ἡδύνατο νὰ διαλύσῃ δ' ἐπιστολῆς του.

Ἀλλὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐλάβομεν ἐν περίπτῳ ἑ-τος μετὰ τὴν πρώτην ἐπιστολὴν.

Φέρει χρονολογίαν 25ης Μαρτίου τοῦ 1898.

Ἰδοὺ ἡ δευτέρα ἐπιστολὴ τοῦ Ἰσαάκ:

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 25 Μαρτίου 1898.

Ἀδελφε Νικόλαε,

Ἔτος παρῆλθεν ὀλόκληρον, ἀρ' οὐ χρόνου τὸ πρῶτον ἔγραψα πρὸς ὑμᾶς.

Διατί ἐβράδυνα ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον νὰ σὰς γράψω; Θέλετε τὸ ἐννοῆσαι μόνος, καθ' ὅσον προχωρεῖτε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς παρουσίας.

Πολλὰ μοι συνέβησαν, καὶ ἐπέμουν πολλά νὰ συγκεντρώσω εἰς τὴν παρούσαν, ἵνα πᾶν ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης, καθ' ἣν Σὰς γράψω συνέβη.

Χριστιανὸς κεκρυμμένος ὑπὸ τοῦ ραββινικοῦ μεν ενδύμα, πάντοτε ἐφοβούμην μήπως ὁ θανατισμὸς καὶ ἡ μανία τῶν συγγενῶν μου, καὶ πρὸ πάντων τοῦ πολὺ φα-

νατικοῦ καὶ χριστιανομάχου θεοῦ μου Ἀρχιρραβίνου Ἀβραμίου, μὲ καταγγείλη εἰς τὸ Ἀρχιρραβινάτον ἐνταῦθα.

Εὐτυχῶς οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη.

Φαίνεται, ὅτι σκέψεις προσημιώτεροι καὶ φιλανθρωπότεροι ἐπεκράτησαν.

Οὐδὲμία καταγγελία ἐρθεσεν ἐνταῦθα κατ' ἐμὸν. Οὐδὲν τὸ Ἀρχιρραβινάτον ἐμαθε.

Πλὴν, ὅτι ἐπανεῆλθον ἐκ τῆς πατρίδος, εἶρον καὶ ἑτερον Ραββίνον ἐν τῇ ἐνορίᾳ μου, τὸν Ριμπὴ Σεμουὶλ, συμπατριώτην μου καὶ αὐτὸν, μόλις ἀπορροισήσαντα ἐκ τῆς ἐβραϊκῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἠπόρητα δ' αὖ τοῦτο.

Ἀλλὰ τὴν ἀπόρίαν ταύτην ἔλυθεν ὁ προϊστάμενος τῆς κοινότητος, ἄρχων Σινὸρ Βενθενίστα.

— Ἡ ἐνορία μας εἶνε μεγάλη. Ῥιμπὴ Γιττῆακ, μοι εἶπεν ὁ Σινὸρ Βενθενίστα, καὶ εἶναι ἀνάγκη δύο χαχαμίμα εἰς τὴν συναγωγὴν μας.

Ἠτύχασα ἀκούσας τὴν ἐξήγησιν ταύτην.

Ἐκ πολλῶν ἰδιαιτέρων συνομιλιῶν, ἃς ἔσχον μετὰ τοῦ συναδελφου Ριμπὴ Σεμουὶλ, ἐνόησα ὅτι οὗτος ἦτο ἄνθρωπος φιλελεύθερος. Οὐδένα εἶχε φανατισμόν.

Ἠγάπησα ὅλα τὰ πρῶτα, καὶ παρετήρει πολὺ τὰς γυναικας.

Ἀλλῶς ἦτο εἰλικρινὴς καὶ ἀνοικτόκαρδος.

Δὲν ἐπίστανεν εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν.

Οἱ ραββινικοὶ μῦθοι τοῦτο μόνον εἶχον κατορθώσει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ριμπὴ Σεμουὶλ:

Νὰ κλονίσωσι τὴν πίστιν αὐτοῦ καὶ πρὸς πολλὰς ἄλλας ἀληθείας τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἀλλὰ μὴ ὧν Ἰουδαῖοι, δὲν ἦτο βεβαίως καὶ Χριστιανός.

Ἐθεώρει ὅλας τὰς ὁρησκέας, ὡς κατασκευάσματα ἀνθρώπων.

Καὶ ἐπειδὴ πᾶσαι ἐξ αὐτῶν περιέχουσι ψεῦδη, οὐδεμίαν παρεδέχετο ὡς ἀληθῆ.

Ἦτο, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὁ Ριμπὴ Σεμουὶλ ἐν ἐκ τῶν ἐλαττωρῶν καὶ κούρων ἐκείνων πνευμάτων, τὰ ἵποια βρύνονται νὰ ἐξετάσῃσι, διὰ νὰ μάθωσι τὴν ἀλήθειαν.

Ἦτο ὁμοῦ καὶ ἄριστος ὑποκριτὴς πρὸς τὸν Ἰουδαϊκὸν λαὸν καὶ τοὺς προκρίτους τῆς ἐνορίας μας, προσποιούμενος τὸν φανατικώτατον Ραββίνον, χάριν βεβαίως τῆς θέσεως καὶ τοῦ μισθοῦ, ἀλλὰ καὶ χάριν ἄλλων λόγων... ἦτο ὡραιότατος νέος, καὶ εἶχε συνάψει ἱκανὰ θεμιτὰς σχέσεις πρὸς πολλὰς ἁμαρτωλὰς τῆς ἐνορίας μας...

ΠΑΡΑΚΛΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΡΧΙΡΡΑΒΙΝΟΥ ΑΒΡΑΜΙΚΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΕΜΟΥΕΛ

ΟΠΩΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΗ ΝΑ ΕΠΑΝΑΦΕΡΗ ΤΟΝ ΙΣΑΑΚ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΟΥΔΑΙΣΜΟΝ

Τοῦτον λειπὸν τὸν συνάδελφόν μου, τὸν Ριμπὴ Σεμουὶλ, ἐξελέξεν ὁ θεὸς μου Ἀρχιρραβίνος Ἀβραμικός, καὶ πρὸς τοῦτον ἔγραψεν ἐκτεταταμένην ἐπιστολήν, περιγράφων λεπτομερῶς τὰ κατ' ἐμὲ, πῶς ταξιδεύων δηλησθένησα καὶ ἐνοσηλεύθην εἰς τὴν οἰκίαν κατηραμένου τινὸς Γιαθανίμ ἐν Κορίνθῳ, πῶς αἱ περιποιήσεις αὐτοῦ, καὶ τίς οἶδε; καὶ πόσα μάγια (!) μοι εἶχον σκαλεύει τὸν νοῦν, καὶ ἠρνήθην τὸν Γεοθά Τσε-εαώθ, καὶ πῶς ἔγειναι αἰτία νὰ σκανδαλισθῶσιν αἱ συ-

νειδῶσεις πολλῶν Γεχυδιμ εἰς τὴν πατρίδα, πῶς ἤκολούθησα τὸν Ἰησοῦ τὸν Ναζαρετλῆ, πῶς ἐξ αἰτίας μευ ἀπέθανεν ἡ μήτηρ μου, καὶ ἄλλα πολλὰ.

Προσέθετεν ὁμοῦς εἰς τὴν ἐπιστολὴν, ὅτι προσγνήχθησαν κάκιστα πρὸς ἐμὲ καὶ ἐγένοντο ἐχθροὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, καὶ μὲ ἤνάγκασαν νὰ ἐξέλθω τῆς οἰκίας, νυκτὸς ὤσης καὶ τοῦ κοιροῦ παγετώδους καὶ βροχεροῦ ἔντος. Ὅτι μετενέουν διὰ τὴν πρὸς με διαγωγὴν τῶν ταύτην, τὸ ἐδόλουν σαφῶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ.

Ἀνέθετε δὲ εἰς τὸν Σεμουὲλ καὶ παρήγγειλεν ὁ θεὸς μου, ὅτι, ἐάν πευ ᾔθελε μὲ συναντήσῃ νὰ προσπαθήσῃ δι' ὅλων τῶν θεολογικῶν του γνώσεων, τὰς ἐποίας ἀπέκτησε σπουδάζων ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη εἰς τὴν θεολογικὴν Ἰουδαίαν ἢ Σχολὴν τῶν Ἱερειῶν, δι' ὅλων τῶν Ταλμουδικῶν καὶ ραββινικῶν περὶ σημειώματων, νὰ με ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων μου. Ὅτι, ἐάν τοῦτο ὁ Σεμουὲλ ᾔθελε κατορθώσῃ, αὐτὸς μὲν θὰ ἀπέκτα μέγα ἔνομα εἰς ὅλον τὸ Γισραὴλ (βέ κὼλ Γισραὴλ), καὶ ὅα ᾔθελε φθάσῃ εἰς τὰ μέγιστα ἀξιώματα τοῦ ἔθνους, ἐγὼ δὲ, ἐπανερχόμενος εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν, θὰ ᾔθελον εὖρεϊ ἀνοιχτάς τὰς ἀγκάλας τοῦ θεοῦ μου Ἀβραάμ, νὰ με ὑποδεχθῇ, ὅτι ᾔθελε μὲ καταστήσῃ κληρονόμον ὅλης τῆς μεγάλης περιουσίας του, καὶ ὅτι τέλος θὰ ᾔθελον ἔχει ὅλα τὰ μπεργώθ τοῦ Ἀβραάμ, βέ Γισαχάμ, βέ Γακῶθ, βέ κὼλ Γισραὴλ.

Τὸν ἐξώρριζε δὲ ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς νὰ προσπαθήσῃ διὰ παντὸς τρόπου νὰ μάθῃ πευ εὐρίσκειν, νὰ με συναντήσῃ, καὶ διὰ παντὸς μέσου νὰ με ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν.

Γίνεται λοιπὸν κατάδηλον ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τοῦ θεοῦ μου πρὸς τὸν Σεμουὲλ, ὅτι καὶ οὗτος καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι συγγενεῖς μου ἠγνόουν ποῦ εὐρίσκονην.

Καὶ δικαίως ἠγνόουν διότι οὐδέποτε ἐπίστευον, ὅτι, μετὰ τὰ συμβάντα ἐν τῇ οἰκίᾳ μου, μετὰ τὴν φανεράν καὶ ἐνθεουσιώδη ἐκείνην δῆλωσίν μου, ὅτι εἰμαι χριστιανός, ὅα ἐτόλμων νὰ ξέρω ἀκόμη τὸ Ραββινικὸν ἔνδυμα, καὶ μάλιστα νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει θέσιν μου.

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΣΕΜΟΥΕΛ ΠΑΡΑ ΤΩ ΙΣΑΑΚ ΑΠΡΟΟΠΤΟΣ ΕΡΩΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΡΙΜΠΗ ΣΕΧΟΥΕΛ

Ὁ Ριμπῆ Σεμουὲλ, λαβὼν τὴν ἐπιστολὴν, καὶ πολλάκις αὐτὴν ἀναγινούσ, ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου μειδιών, καὶ μηδὲν λέγων.

Ἠπόρησα διὰ τὸν τρόπον του, διότι πάντοτε, ὅσάκις μὲ ἐπεσκέπτετο, ὑπετραγώδει καὶ ᾄσά τι τῆς ἐποχῆς, ἢ ἐσφύριζεν.

Ἀλλὰ τότε εἰτῆλθε μειδιών μὲ, πλήν σοβαρός.

— Ἐ! Ριμπῆ Σεμουὲλ, πῶ εἶπον. Πῶς ἠλλαξας λοιπόν; Χωρὶς ᾄσμα τι, χωρὶς σφύριγμα;

— Σεῖς ἠλλάξατε τὸν τρόπον μου, Ριμπῆ Ἰσαάκ, μοὶ εἶπε.

Καὶ, ἄνευ οὐδενὸς ἄλλου προοιμίου, στραφεὶς ἀποτόμως, καὶ περατηρήσας με εἰς τοὺς ὀφθαλμούς:

— Ἀληθῶς, Ριμπῆ Ἰσαάκ, ἀληθῶς εἴσθε χριστιανός;... ἠρώτησι.

ΝΑΙ ΕΙΜΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

Ἡ ἐρώτησις ἦτο αἰφνιδία, πολὺ αἰφνιδία, ἀπότομος. Δὲν τὴν περιέμενον.

Ἀστραπηδὲν διήλθον τοῦ νοῦ μου δύο λέξεις ἐπίσης τρεῖς. Ναί. νὰ εἶπω; ἢ ὅχι;

ὑπελόγισα τὸ πνευματικὸν βάρβαρον τοῦ ὅχι.

Ἐσκέφθην τὰς μελλούσας ἰσως δυσχερίας τοῦ Ναί.

Προτίμησα τὸ δεύτερον.

Ναί; εἶπον μεγαλορῳδῶς καὶ εὐσταθῶς ναί; εἰμι χριστιανὸς ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ κατὰ πεποίθησιν. . . Κάμε τώρα ἔ, τι θέλεις.

Διηκίρουν τοῦτο πανταχοῦ.

Καὶ ἀνέλαβον τὴν προτίμην γαλήνῃ μου.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

ΚΑΙ Ο ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

— Ἀδελφε! μοὶ εἶπεν ὁ Σεμουὶλ μετὰ πρόκλητος. Δὲν με μέλει ἂν δὲν ᾔσται Ἰουδαῖος. Καὶ ἐγὼ δὲν εἶμι τοιοῦτος. Δὲν ἔχω καμμίαν πεποίθησιν εἰς τὸν Ἰουδαϊσμόν. Λυποῦμαι ὅμως, ἂν ᾔσται χριστιανός. Ἄν ἡ Ἰουδαϊκὴ Θρησκεία δὲν ᾔσται ἀληθὴς δύναται ἄλλη τις Θρησκεία, εἰκόνη ποτε νὰ ᾔσται τοιαύτη;

— Ἀπατάσαι πολὺ, Σεμουὶλ, τῷ ἀπεικρίθην. Καὶ ἡ ἀπάτη σου προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι οὐδὲν θέλεις βεβήμως καὶ εἰλικρινῶς νὰ ἐξετάσῃς, καὶ σὲ παρκαλῶ θερμῶς νὰ μὴ δυσχερευθῇς διὰ τοῦτο. Καὶ ὁ Ἰουδαϊσμός, δηλαδή ἡ Θρησκεία τοῦ Μωϋσέως, ἡ Θρησκεία τῆς Παλαιᾶς Δι-

θήκης, εἶναι ἀληθὴς, διότι ἐν αὐτῇ ὑπάρχουσιν ὅσαι αἱ ἐπαγγελίαι τοῦ Ἀδονάμ, Ἐλωὶμ, Ἰσεάωθ καὶ ὅσαι αἱ προφητεῖαι τῶν Νεβὶμ περὶ τοῦ Σωτῆρος καὶ Λυτρωτοῦ τοῦ κόσμου, τῆς δόξης καὶ ἐλπίδος τοῦ Γισράελ, τοῦ Γεσούχ Μασσίαχ, καὶ ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ἀληθὴς, διότι ἐν τῇ Μπερίθ Χαδεσά βλέπομεν τὴν πλήρωσιν καὶ τὴν ἐπικλήρουσιν ὅλων τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅλων τῶν προρρήσεων τῶν ἁγίων Προφητῶν. Τὸ Γωρά, Νεβὶμ καὶ Κεθωβίμ, δηλ. ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, εἶναι ὅλως ἀκατανόητος καὶ αἰνιγματώδης ἀνεὺ τῆς Μπερίθ Χαδεσά, δηλ. τῆς Νέας Διαθήκης. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ Νέα Διαθήκη εἶναι ὅλως ἀκατανόητος καὶ αἰνιγματώδης, καὶ δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἀνεὺ τῆς Παλαιᾶς.

Τοῦτο ἠναγκάσθησαν νὰ ὁμολογήσωσιν αὐτοὶ πρῶτοι οἱ Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι ἠκολούθησαν τὸν Μασσίαχ. Ἄν καὶ ἔβλεπον καθ' ἐνάστην τὰ θαύματα Αὐτοῦ, ἃ καὶ ἤκουον τὴν μελίρρυτον διδασκαλίαν Αὐτοῦ, διδασκαλίαν τοιαύτην ἣτις οὐδέποτε ἄλλοτε ἤκουσθη ἐν ταῦταις εἶχον περὶ Αὐτοῦ περισσότεραν πεποίθησιν εἰς τοὺς λόγους τῶν Προφητῶν. Ἰδοὺ τί λέγει εἰς ἐκ τῶν πρώτων φανατικῶν Ἰουδαίων ὅστις ἐδηγούμενος ὑπὸ τῶν Προφητῶν ἠκολούτησε τὸν Μασσίαχ:

— «Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωστῆρες ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία Γραφῆς ἰδίως ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ' ὑπὸ πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ ἀνθρώποι.»

Ὁ Σεμουὴλ μοῦ ἔχουε.

Πρώτην φοράν ἔως κατὰ τὸν βίον του ἔχουε λόγους τοιούτους.

—Ὁμιλεῖς λοιπὸν σπουδάζων! Ριμπῆ Ἰσαάκ, εἶπε.

—Θὰ τὰ εἰπώμεν ἔπειτα, τῷ εἶπον· βεβαίως, προκειμένου περὶ σπουδαίων, πρέπει νὰ σπουδάζῃ τις, καὶ σπουδῶς καὶ εἰλικρινῶς θὰ ἐμιλήσωμεν περὶ αὐτῶν ἀμρότεροι... Ἄλλ' εἰπέ μοι, πρᾶκκαλῶ, Σεμουὴλ, πόθεν ἔμαθες, ὅτι εἶμαι Χριστιανός;

—Ἀπλούστατον, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ· οὐδὲν κρύπτω ἀπὸ σέ. Ἰδού!

Καὶ μοὶ ἔδωκε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Θεοῦ μου Ἀρχιεραεῖνου.

ΕΝΑΡΞΙΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΩΣ

—Καὶ τί φρονεῖς; εἶπεν εἰς τὸν Σεμουὴλ μετὰ τὴν ἀναγνώσιν τῆς ἐπιστολῆς. Ἐχεις σκοπὸν νὰ δημοσιεύσῃς τὰ κατ' αὐτήν;

Ποτέ, ἀνέκραξεν ὁ Σεμουὴλ, ποτέ! Μὲ γνωρίζεις, Ριμπῆ Ἰσαάκ. Πλὴν τοῦτο μόνον θὰ προσπαθῇσω... Θέλω νὰ σὲ μεταπείσω. Δὲν σὲ θέλω Ἰουδαῖον, ἀλλ' οὔτε καὶ Χριστιανόν... Θέλω νὰ γείνης ὅποιος εἶμαι ἐγώ...

—Ἡ θὰ γείνω, ὅποιος εἶσαι σὺ, ἢ θὰ γείνης σὺ, ὅποιος εἶμαι ἐγώ.

—Πῶς; ἠρώτησε, τίνι τρόπῳ;

—Διὰ τῆς εἰλικρινούς καὶ περωτισμένης συζητήσεως, ἀπεκρίθην. Γράμματα γνωρίζομεν ἀμρότεροι· ἐσπουδάσαμεν καλῶς τὴν Γραφὴν. Κατανοοῦμεν καὶ ἐμιλοῦμεν τελείως τὴν Ἑβραϊκὴν, τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν· τὴν Ἰσπανίαν γνωρίζομεν κατὰ βάθος... Λοιπὸν σὺ νομίζεις ὅτι πλανῶμαι ἐγώ· ἐγώ ὁμοῦς νομίζω, ὅτι πλανᾶσαι

σὺ. Δυνατὸν ὅαυτερον· ἢ σὺ ἔχεις δίκαιον ἢ ἐγώ... Ἄς συζητήσωμεν μὲ εἰλικρίνειαν καὶ ἀπλότητα ὡς καλοὶ φίλοι. Δέχεσθαι;

—Εὐχαρίστως, εἶπεν ὁ Ριμπῆ Σεμουὴλ· κάμειτε σεῖς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐρωτᾷτέ με...

—Πῶς θὰ συζητήσωμεν, τῷ εἶπον, σπουδῶς ἢ παίζοντες;

—Σπουδῶς ἀπεκρίθη ὁ Σεμουὴλ.

ΤΟ ΤΩΡΑ ΝΕΒΗΜ ΟΥΚΕΘΩΒΙΜ

ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΟΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

—Ἐν πρώτοις τῷ εἶπον τὸ Τωρὰ Νεβήμ. Οὐκεθωβήμ, ὅπερ εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἑβραϊκῆς Συναγωγῆς καὶ ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τῆς Ἰουδαϊκῆς θρησκείας, εἶναι βιβλίον νέον ἢ ἀρχαῖον;

—Ἀρχαῖον, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, τὸ ἀρχαιότερον ἐξ ὅσων ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κόσμον. Ἡ Πεντάτευχος ἐγράφη λίγουσιν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως 1500 ἔτη πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας ὅτε ἡ γραφὴ ἦτο ἀγνωστὸς εἰς τοὺς Ἕλληνας οἱ ὅποιοι εἶναι τὸ ἀρχαιότερον πεπολιτισμένον ἔθνος τῆς Εὐρώπης.

—Ἵπάρχει ὑποψία μήπως τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον ὅπερ ἔχει ἡ Συναγωγὴ διεφθάρη ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν κατὰ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν; Ἵποπτεύεις τοιοῦτόν τι σὺ;

—Οὐδὲν, εἶπεν, οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ ὑποπτευθῇ τις τοιοῦτόν τι. Ἡμεῖς ἔχομεν ἐβρ. κείμενα τῆς Π. Διαθήκης πρὸ τῶν Μασουρά, ἀνευ φωνηέντων, πολλὰ ἔτη πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι διεφθάρησαν ταῦτα ὑπὸ Χριστιανῶν πρὸ τῆς χρι-

στιανικῆς χρονολογίας, ἀπὸ χριστιανοὶ δὲν ὑπῆρχον, ὅτε τὰ ἑβραϊκὰ ταῦτα κείμενα τῆς Γραφῆς ἐγράφησαν; Ἀλλως τε εἶναι βεβαιωμένον ἱστορικῶς, ὅτι καὶ μεταρρα-
σεις τῆς Γραφῆς ἐγένοντο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ Ἰου-
δαίων πρὸ τῆς χριστιανικῆς χρονολογίας, ὅποια εἶναι τοῦ
Ἀκύλα, τοῦ Θεοδοτίωνος, τοῦ Συμμάχου, καὶ ἡ λεγομένη
τῶν Ο΄. αἱ ἐποὶαι δὲν ἀφέρουσι τοῦ ἑβραϊκοῦ κειμένου.
Ὅχι! Ὅχι! ἀνένραξεν ὁ Τιμπὴ Σεμουὶλ, ταυτὴ ὑποφία οὗ-
τε εἰς τῶν φανατικῶν Ραββίνων τὸν ἐγκέραλον ἐπῆλθε ποτε.

—Καλῶς λοιπὸν εἶπον· ἐτέθη οὕτως ἡ πρώτη βάσις
τῆς εἰλικρινοῦς συζητήσεως. Ὡστε, ἐπανελάβον, τὸ ἑβραι-
κὸν Κείμενον, ὅπερ ἡμεῖς ἔχομεν σήμερον, εἶναι τὸ αὐτό,
ὅπερ εἶχον οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ἰουδαῖοι πρὸ Χριστοῦ, τὸ αὐ-
τό, ὅπερ συλλέξας κατήρτισεν ὁ Ἑσδρας μετὰ τὴν αἰχμα-
λωσίαν τῆς Βαβυλώνας;

—Μάλιστα εἶπεν ὁ Σεμουὶλ οὐδεμίαν ἀντίρρησην.

—Ἄς ἀρχίσωμεν εἶπον νὰ ἐξετάσωμεν μέρη τινὰ τῆς
Παλ. Διαθήκης τὰ ὅποια μοι προξενεῖσι μεγίστην ἐντύπω-
σιν καὶ τὰ ὅποια μόνον ἡ Μπεριθ-Χαδασσά ἐξηγεῖ ἄλλως
μένουσιν αἰνίγματα εἶναι ἀκατάληπτα, ἀκατανόητα.
Ἀπὸ ποῖον βιβλίον θάλεται νὰ ἀρχίσωμεν;

—Ἀπὸ τοῦ πρώτου εἶπεν ἀπὸ τοῦ Μπεριθ (τὴν Γένεσιν)
τῆς Πεντατεύχου.

ΜΠΑΡΑ Ἡ ΜΠΟΡΑ ΕΛΩ Ι Μ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ

—Πρότειχε λοιπὸν, εἶπον τῷ Σεμουὶλ, εἰς ὅ, τι θὰ σε ἐ-
ρωτῶ, καὶ ἔχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀποκρίνηται
Τί ἀναγινώσκεις εἰς τὸν α΄, στίχον τοῦ α΄, κεφαλαίου τοῦ
Μπεριθ;

Καὶ ὁ Σαμουὴλ ἀνοίξας τὴν Γένεσιν ἀνέγνω:

—«Μπεριθ μπαρά ἡ; πορὰ ἡ γὰρ ἐὶν ὁ σαρμαγίμ βὲ
ἐὶν ὁ ἀρετσ».

Καὶ μετέφρασεν

—«Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν οἱ Θεοὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.»

—Μὴ λησμονῆς, τῷ εἶπον, τὸ ἐνικὸν ρῆμα μπαρά =
ἐποίησεν, ἔχον πληθυντικὸν ὑποκείμενον Ἐλωίμ = οἱ Θεοί.

—Ναί, εἶπει.

ΝΑΛΣΕ ΑΔΑΜ ΜΠΕΣΤΑ ΑΜΕΝΟΥ ΤΙ ΔΗΛΟΙ

—Ἀνάγνωθι, εἶπον τῷ Σεμουὶλ καὶ τὸν 26ον στίχον
τοῦ αὐτοῦ Κεφαλαίου.

Καὶ ὁ Σεμουὶλ ἀνέγνω:

—«Βαγιόμερ Ἐλωίμ νχασὲ ἀδάμ μπισταλμένου».

Καὶ μετέφρασε:

—«Καὶ εἶπεν οἱ Θεοὶ ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκό-
να ἡμετέραν».

ΠΑΡΑΔΟΞΟΣ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ

ΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΥ

—Τί παρατηρεῖς ἐνταῦθα, Σεμουὶλ; ἡρώτησα.

—Παρατηρῶ, ὅτι ὁ εἰς Θεὸς ὁμιλεῖ πληθυντικῶς, καὶ
τίθεται ρῆμα ἐνικόν, καὶ ὑποκείμενον πληθυντικόν.

—Πρὸς ποίους ὁμιλεῖ;

—Οἱ Ραββῖνοι λέγουσιν, ἀπεκρίθη ὁ Σεμουὶλ, ὅτι ὁ
Θεὸς ἐνταῦθα ὁμιλεῖ πρὸς τοὺς ἀγγέλους.

—Τί εἶνε οἱ ἀγγέλοι, ἡρώτησα, Θεοὶ ἢ ὑπηρέται τοῦ
Θεοῦ;

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ.

—Υπηρετεί βεβαίως, εἶπε.

—Εἶναι λοιπὸν καὶ οἱ ἄγγελοι, δηλ. οἱ ὑπηρετοὶ ποιη-
ταὶ καὶ ὁμιουργοὶ τοῦ ἀνθρώπου;

—Ὅχι βεβαίως! ἀπεκρίθη ὁ Σεμουὴλ.

—Ὁ ἄνθρωπος ἐγένετο κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἢ κατ' εἰ-
κόνα τῶν ἀγγέλων;

—Κατ' εἰκόνα Θεοῦ βεβαίως, εἶπε.

—Δὲν εἶναι ἀνοίκειον εἰς τὸν Θεὸν νὰ προσκαλῇ τοὺς
ὑπηρετοὺς, τοὺς ἄγγέλους, ὡς συνὸμιουργούς;

—Βεβαίως, εἶπε.

—Τί φρονεῖς λοιπὸν, Σεμουὴλ, περὶ τῶν ρητῶν τού-
των, περὶ τοῦ παραδόξου τούτου συνδυασμοῦ τοῦ ἐνικοῦ
καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ;

—Φρονῶ, εἶπεν, ὅτι οἱ Ῥαββίνοι δὲν ἐξηγοῦσιν ἐπαρκῶς
αὐτὸ, ὅτι δὲν μὲ πείθουσι, μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν, ἣν ἔκαμετ,
τῶν ρητῶν τούτων, καὶ ἀδιστακτικῶς λέγω, ὅτι οἱ Ῥαβ-
βίνοι ἀπατῶνται καὶ ψεύδονται.

—Ἀλλὰ τότε πῶς πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ ρητὰ
ταῦτα τῆς Γραφῆς;

—Ἀδυνατῶ νὰ τὰ ἐξηγήσω. . . Καὶ τὸ παραδόξον
εἶναι, ὅτι μέχρι τοῦδε ἀνεπαύσθη εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν
Ῥαββίνων, ἣν ὅμως τῶρα εὕρισκω καὶ ἀσιεῖν καὶ γελοῖαν..
Ἀλλὰ τὸ παραδόξότερον εἶναι, ὅτι καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ
ἐξηγήσῃ τὰ ρητὰ ταῦτα.

—Υπάρχει τις, Σεμουὴλ, εἶπον.

—Πῶς;

—Ἡ Μπερίθ Χαδεσά.

—Τί λέγει;

Καὶ ἤνοιξα τὴν Καινὴν Διαθήκην, καὶ ἀέγων μεγα-
λοφώνως:

—Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν Οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.
Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες
αὐτοὺς εἰς τὸ Ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα,
ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν».

Καὶ ἀλλαχοῦ, Σεμουὴλ, ἄκουτο!

— «Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ Οὐρανῷ; ὁ
Πατήρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ
τρεῖς ἓν εἰσι.

Ἄκουσον ἀκόμη, Σεμουὴλ.

— «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς
τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ
πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' Αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς
Αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν, ὃ γέγονε».

— Τί παραδόξα πράγματα! ἀνέκραξεν ὁ Σεμουὴλ.
Νομίζει τις, ὅτι ὑπάρχει στενότερος σύνδεσμος μεταξὺ
τοῦ Τωρὰ καὶ τῆς Μπερίθ Χαδεσά. Τώρα ἐννοῶ, τί
σημαίνει ὁ ἐνικός ἀριθμὸς μετὰ τοῦ πληθυντικοῦ, καὶ ὁ
πληθυντικός μετὰ τοῦ ἐνικοῦ. Τώρα κἀπὼς ἀρ, ἴσω
νὰ ἐννοῶ τὸ «Ναχσὲ ἀδάμ μπετταλμένου=Ποιήσω-
μεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν». Ἀλλὰ διατί, πα-
ρακαλῶ, ὁ Υἱὸς ὀνομαζέται Λόγος;

— Διότι αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸ «εἶπεν ὁ
Θεός». Τί λέγει ὁ τρίτος στίχος τοῦ α' Κεφαλαίου;

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω:

— Βαχγόμερ Ἐλωίμ Γεχί ὅρ, βαγέι ὅρ»,

Καὶ μετέφρασε:

— «Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, Γεννηθήτω φῶς! Καὶ ἐγένετο
φῶς».

— Κατανοῶ, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ. Τὸ «γίόμερ Ἐ-

Λοίμ=εἶπεν ὁ Θεός, εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ μόνον τὸ Μπερεσίθ ἀναφέρει τοιοῦτόν τι, ἢ καὶ Προρῆτης τις λέγει τι περὶ τούτου ;

ΚΑΙ Ο ΔΑΥΪΔ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

— Οἱ θείαι Προρῆται, εἶπον, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατενόησαν τὸ Μπερεσίθ καὶ εἶναι σύμφωνοι πρὸς αὐτό. Ἰδοὺ, ὁ Προρῆτὴν Δαυὶδ λέγει τὰ αὐτὰ εἰς τὸν στίχον 6ον τοῦ ΑΓ' ψαλμοῦ «Τῷ Λόγῳ τοῦ Κυρίου ἐγένοντο οἱ Οὐρανοί, καὶ τῷ Πνεύματι τοῦ στόματος Αὐτοῦ πάσα ἡ δύναμις αὐτῶν».

ΤΟ ΜΠΕΡΕΣΙΘ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

— Ἐδῶ, εἶπεν ὁ Σεμουέλ, ὁ Δαυὶδ ἀναφέρει καὶ περὶ Πνεύματος. Διὰ τί τὸ Μπερεσίθ δὲν ὁμιλεῖ περὶ Πνεύματος ;

— Καὶ τὸ Μπερεσίθ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Πνεύματος, εἶπον. Ἀνάγνωθι πρᾶκκαλῶ, καλῶς τὸ δεῦτερον μέρος τοῦ 2ου στίχου τοῦ Α' Κεφαλαίου. Τί λέγει :

Καὶ ὁ Σεμουέλ ἀνέγνω τὰ ἐξῆς :

— «Βι ρούαχ' Ἐλωίμ μεραχέρεθ ἀλπινίγ χχιμάγμ». Καὶ μετέφρασε :

— «Καὶ Πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφέρειτο ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων».

— Παράδοξον ! εἶπεν ὁ Σεμουέλ, εἰς ποῖον βαθύτατον καὶ πυκνότερον σκότος εὐρισκόμεν ὁ ταλαίπω-

ρος ! Ἀπειράκις εἶχον ἀναγνώσει τοὺς στίχους τούτους. Καὶ ὅμως ! τῶρα μολὶς ἀρχίζω νὰ τοὺς ἐννοῶ!... Ἀλλὰ, πρᾶκκαλῶ, Ἰτακ, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ρητὰ εἰς τὸ Τωρὰ, τὰ ὅποια νὰ δεικνύωσιν ἀληθῆ τὴν Μπερίθ Χαδετὰ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς Θεότητος, ὡς πρὸς τὸν Πατέρν, τὸν Υἱὸν ἢ Λόγον, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

— Ἀπειρα, τῷ εἶπον. Ἀνάγνωθι τὸν 22ον στίχον τοῦ Γ' Κεφαλαίου τῆς Μπερεσίθ. Τί λέγει ;

Καὶ ὁ Σεμουέλ ἀνέγνω :

— Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός. Ἰδοὺ ἐγείνεν ὁ Ἀδὰμ ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν.

— Ἰοίαν λέξιν ἔχει τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον καὶ μετεφράσκατε «ἐξ ἡμῶν» ;

— Μιμμένου, ἀπεκρίθη ὁ Σεμουέλ.

— Τί σημαίνει ἀκριβῶς «μιμμένου» ;

— Ἀκριβῶς σημαίνει «ἐξ ἡμῶν».

— Διὰ τί ὁ Εἰς Θεός νὰ μὴ λέγῃ «Ἰδοὺ ἐγείνεν ὁ Ἀδὰμ ὡς ἐμὲ» καὶ διὰ τί λέγει «Ἰδοὺ ἐγείνεν ὁ Ἀδὰμ ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν» ; Ποίων ἡμῶν ;

— Βεβαίως οἱ χριστιανοὶ ἔχουσι δίκαιον ἀνέκρᾶξεν ὁ Σεμουέλ, «Ὡς εἰς ἐξ ἡμῶν τοῦ Πατρὸς τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Εἶναι βεβαιότερον ὅτι τὸ Τωρὰ ὁδηγεῖ εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ὑπάρχει ἄλλο τι ρητὸν σχετικόν ;

ΚΑΙ Ο ΑΒΡΑΑΜ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

— Μάλιστα. Ἀνάγνωσ τὸν 1ον, 2ον καὶ 3ον στίχον τοῦ ΙΗ' Κεφαλαίου τῆς Μπερεσίθ.

Καὶ ἀνέγνω ὁ Σεμουέλ τὰ ἐξῆς :

—1. •Καὶ ἔφάνη εἰς αὐτὸν (τὸν Ἀβραάμ) ὁ Κύριος εἰς τὰς ὁρὰς Μαμερῇ ἐνῶ ἐκάθετο ἐν τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς εἰς τὸ καθύμα τῆς ἡμέρας.

2. Καὶ ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εἶδε· καὶ ἰδοὺ τρεῖς ἄνδρες ἱστάμενοι ἔμπροσθεν αὐτοῦ· καὶ ὡς εἶδεν, ἔδραμεν εἰς προὑπάντησιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς, καὶ προσεκύνησεν ἕως ἰσθμῶν.

3. Καὶ εἶπε, Κυριέ μου, ἐάν εὕρῃκα χάριν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς Σου, μὴ παρέλθῃς, παρακαλῶ τὸν δούλόν Σου. •

—Τοῦτο εἶναι σαρξέστερον πλέον! ἀνέκραξεν ὁ Σεμουὲλ φανερώτατον!

—Πῶς; τῷ εἶπον· τί παρκτηρεῖς;

—Ὁ Κύριος ἔφάνη εἰς τὸν Ἀβραάμ, εἶπεν ὁ Σεμουὲλ, ὡς εἰς Κύριος. Ἀλλὰ τὸν ἕνα τοῦτον Κύριον ὁ Ἀβραάμ βλέπει ὡς «Τρεῖς ἄνδρες». Τοὺς τρεῖς τούτους ἄνδρας ὁ Ἀβραάμ προσκυνεῖ ἕως ἰσθμῶν. Ἀλλ' ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς τρεῖς τούτους ἄνδρας ἡμιλεῖ ὡς πρὸς ἕνα λέγων· «Κυριέ μου ἐάν εὕρῃκα χάριν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς Σου.» Βλέπει τρεῖς, καὶ ὀνομάζει ἕνα· εἶναι εἰς Κύριος, καὶ φαίνεται ἐν τρισὶ προσώποις. Ἀλλὰ καὶ οἱ χριστιανοὶ τί ἄλλο πιστεύουσι; Πιστεύουσι εἰς ἕνα Θεόν, ὅπως ἔφάνη εἰς τὸν Ἀβραάμ, εἰς τὸν Πατέρα, τὸν Υἱόν, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπως ἔφάνη ὡς αὐτῷ εἰς τὸν Ἀβραάμ. . . Πῶς δὲν εἴχομεν ὀφθαλμοὺς πρότερον νὰ παρκτηρήσωμεν αὐτὰς τὰς ἀληθείας, καὶ κατηγοροῦμεν τοὺς χριστιανοὺς ὡς εἰδωλολάτρες, ὡς πιστεύοντας τρεῖς Θεούς; Ἀλλ' αὐτοὶ πιστεύουσι τὸν Θεόν τοιοῦτον, ὅποιος αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔφάνη εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ ὅπως εἶδε καὶ ἐπίστευεν αὐτὸν ὁ Ἀβραάμ· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀβραάμ ὑπῆρξε πιστὸς εἰς τὸν

Θεόν καὶ καλεῖται Πατὴρ τῶν Πιστῶν, ἄρα μᾶλλον εἰ ἔχοντες τὴν πίστιν αὐτοῦ Χριστιανοί, εἶναι τέκνα τοῦ.

ΑΙ ΕΠΙΛΟΓΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΒΡΑΑΜ

—Μοὶ ὑπέμνησας τὸν Ἀβραάμ, καὶ καλῶς ἐπραξας, Σεμουὲλ. Καὶ περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ εἰς πυκνότετον σκότος εὐρίσκονται οἱ Ῥαββίνοι, καὶ ἔντες αὐτοὶ ἐσκοπισμένοι ἀπατῶσι καὶ πλανῶσι τὸν Ἰουδαϊκὸν λαόν.

—Πῶς; δὲν ἐννοῶ.

—Ἀνάγνωθι παρακαλῶ τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ 12' Κεφ. τοῦ Μπερεσίθ.

Καὶ ἔδειξα εἰς τὸν Σεμουὲλ τοὺς στίχους.

Καὶ αὐτὸς ἀνέγνω·

—« Ἰὼν Καὶ ὅτε ἦτο Ἀβραάμ ἐνενήκοντα ἕντα ἔτων, ἰσάνη ὁ Κύριος εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ εἶπέ πρὸς αὐτὸν ἐγώ εἰμι Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ. Περιπάτει ἐνώπιόν μου καὶ ἔσο τέλειος.

2ον. Καὶ θέλω στίσει τὴν διαθήκην μου ἀνάμεσον ἐμοῦ καὶ σοῦ· καὶ θέλω σε πληθύνει σφόδρα, σφόδρα.

4ον. Ἐγώ, ἰδοὺ, ἡ διαθήκη μου εἶναι πρὸς σέ· καὶ θέλεις γείνῃ πατὴρ πλήθους ἐθνῶν.

5ον. Καὶ δὲν θέλει καλεῖσθαι πλέον τὸ ὄνομά σου Ἀβραάμ, ἀλλὰ τὸ ὄνομά σου θέλει ἦσθαι Ἀβραάμ, διότι πατέρα πλήθους ἐθνῶν σε κατέστησα.

6ον. Καὶ θέλω σε αὐξήσῃ σφόδρα καὶ θέλω σε καταστήσει εἰς ἔθνη καὶ βασιλεὺς θελευσὶν ἐξέλθαι ἐκ σοῦ»,

—Τί παρκτηρεῖς ἰδὼ Σεμουὲλ; ἠρώτησα.

—Πατριάρχῳ εἶπεν ὁ Ἀβραάμ δὲν εἶναι πατήρ ἐνός
ἐθνους, δηλ. τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ὅπως ψευδόμενοι καυχῶνται οἱ
Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ κατέστησεν αὐτὸν «πατέρα πλήθους ἐθνῶν».

—Ποῖα νομίζεις, ὅτι εἶναι τὰ ἔθνη τούτα; ἠρώτησα.

—Εἶναι φανερόν εἶπεν ὁ ἄλλος τὰ ἔθνη τῆς Εὐρωπῆς
τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῶν ἄλλων Ἡπειρῶν ὅσοι ἔχουσι τὴν
πίστιν τοῦ Ἀβραάμ Ἕλληνες, Ἰσραηλῖται, Γάλλοι, Ἀγγλοὶ
Ρώσσοι, Ἰσπανοὶ, Πορτογάλλοι καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τῆς Ἀ-
μερικῆς καὶ τῶν ἄλλων Ἡπειρῶν ἔχουσι Πατέρα τὸν
Ἀβραάμ.

—Ὅτι τὰ ἔθνη τῆς γῆς θέλουσι πιστεῦσαι εἰς τὸν Λυ-
τρωτὴν καὶ Σωτῆρα ὅπως τὸ βλέπωμεν σήμερον γινόμενον
τοῦτο γίνεται φανερόν ἀπὸ πολλὰς Προφητείας.

—Ποίαι;

Ο ΗΣΑΪΑΣ ΠΕΡΙ ΧΡΙΣΤΟΥ

—Ἀνοίξον τὸν Γεγάριον (Ἡσάϊαν) Κεράλαιον Β'. Τί
ἀναγινώσκεις;

—Ἰδοὺ εἶπεν ὁ Σεμουὺλ· «ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις τὸ
ῥος τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου θέλει στηριχθῆ ἐπὶ τῆς κορυφῆς
τῶν ὀρέων... Καὶ τὰντὰ τὰ ἔθνη θέλουσι συρρεῖν πρὸς αὐ-
τό... Διότι ἐκ Σιών θέλει ἐξέλθαι νόμος καὶ λόγος Κυ-
ρίου ἐκ Ἱερουσαλὴμ».

Καὶ ἐν 6' Κεραλαίῳ :

—«Ἐν δὲ τοῖς ὑπέροις ἔκαμιν ἐνδοξα... Ὁ λαὸς ὁ πε-
ριπυκτῶν ἐν τῷ σκότει εἶδε ὥς μέγα εἰς τοὺς καθημένους
ἐν γῇ σκιάς θανάτου ὥς ἔλαμψεν ἐπ' αὐτούς».

—Καὶ διατί ὅλα ταῦτα;

Τὸ λόγον σοὶ ἐξηγεῖ ὁ αὐτὸς προφήτης διὰ τοῦ 6ου
στίχου τοῦ αὐτοῦ Κεραλαίου :

—«Διότι παιδίον λέγει ἐγεννήθη εἰς ἡμᾶς Υἱὸς ἐδόθη εἰς
ἡμᾶς. Καὶ ἡ ἐξουσία θέλει εἶσθαι ἐπὶ τὸν ὦμον Αὐτοῦ».

Καὶ τὸ ὄνομα Αὐτοῦ θέλει κληθῆ.

Θαυμαστός, Σύμβουλος.

ΘΕΟΣ ΙΣΧΥΡΟΣ, πατήρ τοῦ μελλοντος αἰῶνος, Ἀρ-
χὸν εἰρήνης».

Καὶ ἐν στίχῳ 10ῳ τοῦ ΙΑ κεραλαίου.

Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πρὸς τὴν ρίζαν τοῦ Ἰεσκι, ἡ-
τις ἐλεῖ ἵστασθαι σημαῖα τῶν λαῶν πρὸς Αὐτόν, θέλουσι
προστρέχει τὰ ἔθνη».

Καὶ ἐν Κερ. ΜΘ', στίχῳ 6ῳ :

—«Θέλω προτεῖν σοὶ δώσω φῶς εἰς τὰ ἔθνη διὰ νὰ ἡ-
σχι ἡ σωτηρία μου ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς».

Καὶ ἐν ἐκείνῃ κατωτέρῳ ἐν στίχῳ 8ῳ :

—«Καὶ θέλω σοὶ δώσω εἰς διαθήκην τῶν λαῶν διὰ νὰ
ἀνορθώσῃς τὴν γῆν... λέγων πρὸς τοὺς δεσμίους ἐξέλθετε
πρὸς τοὺς ἐν σκότει, ἃ ἀκαλύρῃται!»

Ο ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΜΙΧΑΙΑΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

—Λαμπρά ταῦτα μέχρι τοῦδε καὶ πολὺ καταπνευστικά,
εἶπεν ὁ Σεμουὺλ, ἀλλὰ δὲ νὰ πεισθῶ ἐντελῶς, πρέπει νὰ
ἐξετάσωμεν τὰ χαρακτηριστικά τοῦ Μασσίαχ, ἵνα ἴδωμεν
ἐὰν ταῦτα ἐφαρμόζονται εἰς τὸ πρόσωπον ὅπου παρὰ
χονται οἱ Χριστιανοὶ ὡς Μασσίαχ.

— Βεβαίως, εἶπον, αὐτὸ εἶναι τὸ συνετώτερον. Ἄς ἴδωμεν ἐν πρώτοις, ποῦ γεννᾶται ὁ Μασσίαχ; Ἡ ἱστορία λέγει ὅτι ὁ Μασσίαχ τῶν Χριστιανῶν ἐγεννήθη ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας. Ἰδοὺ, τί λέγει ἡ Μπερ'θ Χαδεσά. « Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα ἡ Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ. Καὶ συνάξας πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἠρώτη νὰ μάθῃ παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας διότι οὕτως εἶναι γεγραμμένον διὰ τοῦ Προφήτου. »

— Εἰξεύρις Σεμουὴλ, ποῖος εἶ αἱ ὁ Προφήτης, ὁ ὁποῖος προφητεύει τὴν γέννησιν τοῦ Μασσίαχ;

— Ποῖος;

— Ὁ Μιχαίας. Ἀνοίξον τὸν Μιχαϊάν, εὗρε τὸν ῥόν. ῥον καὶ ῥον στίχον τοῦ Ε' κεφαλαίου. Τί ἀναγινώσκεις;

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω:

— Στίχ. 2. Καὶ σὺ, Βηθλεὲμ Ἐφραθὰ, ἡ μικρὰ ὥστε νὰ ἦσαι μεταξὺ τῶν χιλιάδων τοῦ Ἰούδα, ἐκ σοῦ θέλει ἐξέλθῃ εἰς ἐμὲ ἀνὴρ διὰ νὰ ᾔνῃαι ἡγεύμενος ἐν τῷ Ἰσραὴλ· τοῦ ὁποίου αἱ ἐξοδοὶ εἶναι ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος...

Ἔως Καὶ θέλει σταθῇ καὶ ποιμάνει ἐκ τῆς ἰσχύος τοῦ Κυρίου, ἐν τῇ μεγαλειότητι τοῦ ὀνόματος Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. . . Καὶ οὗτος θέλει εἰσθαι εἰρήνη. »

ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ Η ΦΡΑΣΙΣ.

• ΤΟΥ ΟΠΟΙΟΥ ΑΙ ΕΞΟΔΟΙ ΕΙΝΑΙ

ΑΠ' ΑΡΧΗΣ, ΑΠΟ ΗΜΕΡΩΝ ΑΙΩΝΟΣ. »

— Ἡ γέννησις τοῦ Μασσίαχ εἶναι φανερὰ ἐκ τῶν

προφητῶν, εἶπει ὁ Σεμουὴλ· ἀλλ' ἐν πρᾶγμα δὲν ἐννοῶ τὸ ἐξῆς: τί θέλει δηλ. νὰ σημάνῃ ὁ Μιχαίας διὰ τῆς φράσεως « τοῦ ὁποίου αἱ ἐξοδοὶ εἶναι ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος. »

— Εὐκολώτατον, ἀπεκρίθην, τὴν αἰωνιότητα τοῦ Μασσίαχ ὡς Θεοῦ. Ἐπειδὴ γεννᾶται ὡς ἄνθρωπος, δ' ἂν νὰ μὴ νομίσωμεν, ὅτι εἶναι μόνον ἄνθρωπος, ὁ μὲν Μιχαίας λέγει: « τοῦ ὁποίου αἱ ἐξοδοὶ εἶναι ἀπ' ἀρχῆς, ἀπὸ ἡμερῶν αἰῶνος. » ὁ δὲ Ἡσαίας· « καὶ ἡ ἐξουσία θέλει εἰσθαι ἐπὶ τὸν ὦμον αὐτοῦ, καὶ εἰς ἄλλο κεφάλαιον « ἀπὸ καταθλίψεως καὶ κρίσεως ἀνθρωπάχθη· τὴν δὲ γενεάν Αὐτοῦ τίς θέλει διηγῆσθαι. Ἡ δὲ Μπερ'θ Χαδεσά « Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. »

— Περίεργον! ἐνῶ ὡς γνωρίζεις, εἰ Ραββίνοι καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς περιμένουν τὸν Μεσσίαν ὡς ἄπλοον ἄνθρωπον, εἶπεν ὁ Σαμουὴλ.

ΟΤΙ ΕΠΙΚΑΤΑΡΑΤΟΣ.

ΟΣΤΙΣ ΕΛΠΙΖΕΙ ΕΠ' ΑΝΘΡΩΠΟΝ

— Ἄν ὁ Μασσίαχ ἦναι ἄπλοος ἄνθρωπος, εἶναι ἀδύνατον νὰ σώσῃ τὸν Ἰσραὴλ καὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ἐπικατάρατος ὅστις ἐλπίζει ἐπ' αὐτόν, ἂν ᾔνῃαι ἄπλοος ἄνθρωπος. Τὴν κατάραν ταύτην ἐκσφενδονίζει ὁ Κύριος διὰ τοῦ Προφήτου Ἰερεμίου λέγων· « Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἐλπίζει ἐπὶ ἄνθρωπον, καὶ κάμνει σάρκα βραχίονα αὐτοῦ, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ καρδία ἀπεμακρύνεται ἀπὸ τοῦ Κυρίου. » Καὶ τὸνναντίον· « Εὐλογημένος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ Κύριον, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ Κύριος εἶναι ἡ ἐλπίς. »

Ἡ Μπερίθ Χαδεσά ἐξηγεῖ ἄριστα τὸ ζήτημα τοῦτο. λέγουσα: «Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κακινώνηκε σαρκὸς καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παρὰ πλησίον μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὴν διάβολον, καὶ ἀπαλλάξῃ τοὺς, ὅσοι πρότερον θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλείας· οὐ γὰρ δὴ πού ἀγγέλω ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. Ὅθεν ὠφείλει κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλασθεῖσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. Ἐν ᾧ γὰρ πέποιθεν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ, δύνανται τοῖς περὶ αὐτοῦ βουλημένοι βοηθῆσαι».

ΤΟ ΛΟΘΕΝ ΣΗΜΕΙΟΝ

ΔΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

— Ἀλλὰ καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Μασσίαχ οἱ Ραββίνοι καὶ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς περιμένουσι φυτικῇν, ὅπως ὅλων τῶν ἀνθρώπων, δηλ. ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς.

— Ἀπαιτῶται πολὺ, διαφεύδει αὐτοῦς ὁ Προφήτης Ἡσαίας, ἀπεκρίθη. Εἰς τὸ Ζ' Κεφ. στίχ. 14ον ὁ Ἡσαίας λέγει τὰ ἐξῆς: «Διὰ τοῦτο ὁ Κύριος Αὐτὸς θέλει σᾶς δώσει σημεῖον. Ἰδοὺ, ἡ παρθένος θέλει συλλάβει καὶ γεννήσῃ υἱόν, καὶ θέλει κληθῆ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Ἄν ἡ μήτηρ τοῦ Μασσίαχ δὲν ᾔδει παρθένος, δὲν γεννήσῃ Παρθένος, ἀλλὰ γεννήσῃ ὅπως ὅλοι αἱ ἄλλαι γυναῖκες, τότε ποῦ εἶναι τὸ σημεῖον, ὅπερ θέλει δώσει Αὐτὸς ὁ Κύριος; Ἡ ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς φυτικὴ γέννησις, ὅπως γίνεται εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, εἶναι φυτικότης, φυσιὸς νόμος, δὲν εἶναι σημεῖον. Σημεῖον εἶναι νὰ γεννήσῃ παρθένος, δηλ.

ἄνευ ἀνδρός. Τοῦτο δὲ τὸ παιδίον, τὸ ὅποιον εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Προφήτης Ἡσαίας ὀνομάζει Ἐμμανουήλ, δηλ. Θεὸν μετ' ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, τοῦτέστι Θεάνθρωπον, εἰς τὸ Θ' Κεφάλαιον στίχ. 6ον ὀνομάζει «Θαυμαστὸν, Συμβουλόν. Θεὸν ἰσχυρὸν (ἔλ-Γκιμπὸρ). Πατέρα τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἀρχόντα εἰρήνης», ὅπερ ὁ Μιχαίας εἶπε «Καὶ αὐτὸς θέλει εἶσθαι εἰρήνη». Ἡ Μπερίθ Χαδεσά περιγράφει τὸν ὕμνον τῶν ἀγγέλων κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ Μασσίαχ οὕτως:

ΠΡΟΣ ΕΝΝΟΗΤΕΟΝ

Τῷ «ΔΟΞΑ ΕΝ ΥΨΙΣΤΟΙΣ ΘΕΩ»

«Καὶ ἐξαίρνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων: Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἐγκριτωτέρων ἐρμηνευτῶν: «Σὺ, ὦ Μασσίαχ, εἶσαι δόξα τῷ ἐν Ὑψίστοις Θεῷ (ὅπως εἶπε καὶ ὁ ἴδιος «Ἐγὼ Σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς». Σὺ εἰρήνη τῆς ἐπὶ τῆς γῆς, Σὺ εὐδοκία ἐν τοῖς ἀνθρώποις». — Εἰς κοῖαυτ πείθεται τώρα, Σεμουέλ; εἰς τοὺς Ραββίνους καὶ τοὺς Ἰουδαίους, εἰ ὅποιοι περιμένουσι φυτικὴν τὴν γέννησιν τοῦ Μασσίαχ, ἢ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ὅπερ διὰ τοῦ Προφήτου Ἡσαίου θέλει Παρθένον τὴν Μητέρα τοῦ Μασσίαχ;

Οἱ ΠΡΟΦΗΤΑΙ ΚΑΙ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

— Βεβαίως, εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀνέκραξεν ὁ Σεμουέλ, βλέπω δὲ κατὰ ὁλὸν τὴν ἀλήθειαν εἰ Χριστιανοὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχουσι δίκαιον εὐρίσκειν ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Ἀλλὰ περὶ τοῦ μετὰ ταῦτα βίου τοῦ Μασ-

σίχ. ὅτα παρὰδέχονται οἱ Χριστιανοί, ἀναφέρονται ὑπὸ τῶν Προφητῶν, καὶ ἐραρμόζονται ἀληθῶς εἰς ἐκεῖνον, ὃν παρὰδέχονται ὡς Μεσσίαν οἱ Χριστιανοί ;

Ἡ Μπερίθ Χαδεσά ἀναφέρει, ὅτι ὁ Μασσίαχ, πολλὰ ἐπετέλεσεν εὐεργετικά θάυματα· ὅτι ἐθεράπευσε τυφλοὺς, παρὰλυτικοὺς, κωροὺς, ὅτι ἀνέστησε νεκροὺς, ὅτι διήλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας· ὅτι ὑπέστρεψε διὰ μελλιρρύτου καὶ γλυκείας διδασκαλίας τοὺς πιπλανημένους εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, ὅτι ἡγάπα τὰ παιδία καὶ τὴν ἀθωότητα αὐτῶν, ὅτι ἦτο πρᾶος καὶ ἀνεξίκακος πρὸς τοὺς μετανοοῦντας ἁμαρτωλοὺς. Πάντα ταῦτα λεπτομερῶς ἀναφέρουσιν οἱ Προφῆται.

— Ποῖοι Προφῆται ; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὴλ.

— Ἰδοὺ, εἶπον· ἀνοῖξον τὸ ΙΑ' Κεφ. τοῦ Ἑσαίου.

Ἀνάγνωθι.

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω :

— «Καὶ θέλει ἐξέλθαι ράβδος ἐκ τοῦ κορμοῦ τοῦ Ἰεσσαί, καὶ κλάδος θέλει ἀναβῆναι ἐκ τῶν ριζῶν αὐτοῦ.

Καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου θέλει ἀναπαυθῆναι ἐπ' αὐτόν. Πνεῦμα σοφίας καὶ συνέτεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ δυνάμεως, πνεῦμα γνώσεως καὶ φόβου τοῦ Κυρίου».

— Ἀνοῖξον, παρὰκαλῶ, καὶ εἰς τὸ ΛΕ', κεφ. στίχ. 4ον.

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω :

— Αὐτὸς θέλει ἐλθεῖν, καὶ θέλει σᾶς σώσει. Τότε οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν τυφλῶν θέλουσιν ἀνοιχθῆναι, καὶ τὰ ὦτα τῶν κωρῶν θέλουσιν ἀκούσει. Τότε ὁ χωλὸς θέλει περῆν ὡς ἑλασσ-, καὶ ἡ γλῶσσα τοῦ Μογιλάλου θέλει φάλλει».

Καὶ τὸν 6ον στίχον, παρὰκαλῶ, τ. 5 MB'. κεφ.

Καὶ ἀνέγνω ὁ Σεμουὴλ :

— «Ἐγὼ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς σὲ ἐλάλησα ἐν δικαιοσύνῃ,

καὶ θέλω κρατεῖν τὴν χειρὰ σου, καὶ θέλω σὲ φυλάττειν, καὶ θέλω σὲ καταστήσειν διαθήκην τοῦ λαοῦ, ὡς τῶν ἐθνῶν. Διὰ νὰ ἀνοίξῃς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τυφλῶν, νὰ ἐκβάλῃς τοὺς δεσμίους ἐκ τῶν δεσμῶν, τοὺς καθημένους ἐν σκότει ἐκ τοῦ οἴκου τῆς φυλακῆς».

Καὶ ὁ Μασσίαχ ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ἐν τῷ Ἑσαίᾳ ὡς ἐξῆς :

Κεφ. Ν'. στίχ. 4. «Κύριος ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἐμὲ γλῶσσαν πεπαιδευμένην . . . Τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς τοὺς μαστιγοῦντας, καὶ τὰς σιαγῆνας μου εἰς τοὺς ραπίζοντας».

Καὶ φανερώτατα ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ ὡς ἐξῆς :

«Κεφ. ΞΑ . Πνεῦμα Κυρίου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπ' ἐμέ. Διότι ὁ Κύριος μὲ ἔχρισεν διὰ νὰ εὐαγγελίζομαι εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μὲ ἀπέστειλλε, διὰ νὰ ἰατριῶ τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, νὰ κηρύξω ἐλευθερίαν εἰς τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ ἀνοίξιν δεσμωτηρίου εἰς τοὺς δεσμίους διὰ νὰ κηρύξω ἐνικυτὸν εὐπρόσδεκτον τοῦ Κυρίου. . . Διὰ νὰ παρηγορήσω πάντα, τοὺς πειθομένους . . . Θέλω εὐφρανθῆναι τὰ μέγιστα ἐπὶ τὸν Κύριον . . . Οὕτω Κύριος ὁ Θεὸς θέλει κάμει τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν αἴνεσιν νὰ βλαστήσωσιν ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν».

— Ἀνοῖξον, παρὰκαλῶ, καὶ τὸ Ἰερεμίαν, Κεφ. ΛΓ'. στίχο 44ον.

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω :

— «Ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι, λέγει Κύριος, καὶ θέλω ἐκτελέσει τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνον λόγον, τὸν ὅποιον ἐλάλησα περὶ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ καὶ περὶ τοῦ οἴκου Ἰούδα. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ θέλω ἀναστήσει εἰς τὸν Δαβὶδ βλαστὸν δικαιοσύνης, καὶ θέλω ἐκτελέσει κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ γῇ. Ἐν ταῖς ἡμέραις

εἰναι ὁ Ἰουδαὸς θέλει σωθῇ καὶ ἡ Ἰερουσαλὴμ θέλει κατεικῇ ἐν ἀσφαλείᾳ· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ ἐνομα, μὴ τὸ ὅποσον θέλει ἐνομασθῇ, ὁ Κύριος ἡ Δικαιοσύνη ἡμῶν.

ΠΟΥ ΣΟΦΙΣΤΙΚΩΣ ΑΠΟΔΙΔΟΥΣΙ

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

— Ἀρκετὰ, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ. Ἄλλ' εἶναι ἀληθὺς, ὅτι ὁ Μασσαίχ' ἔκαμε τὰ θαύματα. ἔσθ' ἀναφέρει περὶ αὐτοῦ ἡ Μπερίθ Χαδεσσά; Πῶς; Οἱ πατέρες ἡμῶν δὲν εἶδον τὰ θαύματα ταῦτα; Καὶ ἀφοῦ τὰ εἶδον, πῶς δὲν ἐπίστευσαν;

— Περιέμενον Σεμουὴλ τὴν ἐρώτησίν σου ταύτην ἡτις εἶναι πολὺ λογι· ἡ Οἱ πατέρες ἡμῶν εἶδον τὰ θαύματα τοῦ Μασσαίχ', ἀφοῦ ταῦτα ἐγένοντο ἐν τῷ μέτῳ καὶ ἐνώπιον αὐτῶν. Ἄλλ' ἔσοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν εἰλικρινεῖς καὶ ἐροῦντο τὸν Θεὸν καὶ ὀρόνιοι. ὄντες δὲν ἠκολούθησαν τοῦ κερδοσκοποῦ Φαρισαίους καὶ Γραμματεῖς οὗτοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἀπόγονοι αὐτῶν εἶναι σήμερον Χριστιανοί. Διότι βεβαίως καθὼς μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία τὸ βλέπομεν δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους ἐπίστευσαν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Τοῦτο δὲ ἐξηγεῖ τὴν ὀλιγότητα τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους. Ὅσοι ἔμωσ ἦσαν πονηροὶ ἐξήγησαν τὰ θαύματα κατὰ τὴν πονηρίαν τῆς καρδίας αὐτῶν.

— Ἀναφέρουσιν οἱ Ραββίνοι ὅτι ἔσθ' ἄλλα θαύματα ἀναφέρει ἡ Μπερίθ Χαδεσσά, ἐγένοντο ἀληθῶς;

— Ἀπορῶ μὲ τὴν ἐρώτησίν σου Σεμουὴλ. Ὅλα τὰ Ραββίνικὰ καὶ Ταλμουδικὰ βιβλία ἀναφέρουσιν ὅλα τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ. Οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὀρνεῖται Δύνα-

σαι· δὲ νὰ ἀναγνώσῃς καὶ σὺ τὰ βιβλία ταῦτα, καὶ ἀπορῶ, πῶς μέχρι τοῦδε δὲν εἶδες αὐτά.

— Καὶ τί λέγουσι πρὸς δικαιολογίαν τῆς ἀρνήσεώς των οἱ Ραββίνοι, ἀφοῦ ἐμολογοῦσι τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ ὡς γενόμενα;

— Γελοῖα καὶ ἀνόητα. Ἄλλοι μὲν τῶν Ραββίνων λέγουσιν, ὅτι τὰ θαύματα ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἔτελει δῆθεν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν πνευμάτων πνευματῶν, τὰ ἑποῖα εἶπεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του· ἄλλοι ἔμωσ μυθολογοῦσιν, ὅτι δῆθεν τὸ ἄρρητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Ἐγὼ ἡ λέξις Γεφά, ἐξυλάττετο ὑπὸ δύο λέόντων, ὁ γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ Σολομώντος εἰς μυθόν τινα τοῦ Ναῦ. ὅτι δῆθεν ὁ Ἰησοῦς ἔμαθε τοῦτο, ὑπέκλειψε τὸ ἄρρητον ὄνομα, ἔφερεν αὐτὸ πάντοτε μετ' ἐαυτοῦ, καὶ οὕτω κατέστη ἱκανὸς νὰ τιλῇ τὰ μέγιστα ἐκεῖνα θαύματα δυνάμει τῆς ἀποκρύπτου ταύτης γνώσεως τοῦ ἁρρητου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

— Ἀληθῶς γελοῖα ταῦτα, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ, καὶ γραβίων καὶ μωρῶν ἄξια. Τὸ ζήτημα εἶναι νὰ ἀναφέρωσι ταῦτα αὐτοὶ οἱ σύγχρονοι τοῦ Μασσαίχ' Ἰουδαῖοι. Ἀφοῦ αὐτοὶ τὰ ἀναφέρουσιν, σημαίνει, ὅτι τὰ εἶδον. Καὶ ἀφοῦ τὰ εἶδον, ἐγένοντο. Καὶ ἄς τὰ ὀρνεῖται ἔσον θέλουσι, καὶ ἄς μυθολογῶσι ἔσον θέλουσι.

— Τὰ εἶδον, καὶ τὰ εἶδον ὅλα τὰ θαύματα τοῦ Χριστοῦ οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ Ἰουδαῖοι. καὶ ὅπως ἡ πονηρία αὐτῶν καρδία τὰ ἀπέδωκεν ἢ εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν πνευμάτων, ἢ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔμωσ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη σκέψις ἀποδεικνύεται ἀσύστατος καὶ μωρὰ...

— Πῶς;

Ο ΡΑΒΒΙΝΟΣ ΙΣΑΑΚ Μ.

ΠΩΣ ΑΝΑΙΡΕΙΤΑΙ Η ΣΟΦΙΣΤΕΙΑ ΤΩΝ ΡΑΒΒΙΝΩΝ

— Ἴδού Τί ἐδίδασκεν ὁ Ἰησοῦς; τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ἐδίδασκε καὶ προτεκάλει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ μετחנוήσωσι, νὰ ἔλθωσι πρὸς τὸν Θεόν, νὰ εἰπωσιν εὐαγγελιστῶν: «Πάτερ, ἡμῶν εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν Σου» καὶ νὰ σωθῶσιν. Ἐλεγεν, ὅτι τροπὴ αὐτοῦ εἶναι νὰ πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντος Αὐτὸν Πατρὸς. Εἶναι δυνατὸν λοιπὸν λογικῶς νὰ ὑποθέσωμεν, ὅτι ὁ Σατανᾶς τὸν ἐβούλετο διὰ τῶν θαυμάτων, ἵνα πράττῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα σώζωνται οἱ ἄνθρωποι ἐπιστρέφοντες εἰς τὸν Θεόν, ἀπὸ εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ αὐτὸ ὄνομα Σατὰν σημαίνει ἀντικείμενος, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ; Ἡ Μπερίθ Χαδεσά μᾶς βεβαίως, ὅτι τὴν ἰδίαν κατηγορίαν δὲν ἠτχύνθησαν νὰ ἐκσπενδονίσωσι κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοπροσώπως οἱ Γραμματεῖς, οἵτινες διὰ νὰ κάμωσι τοιαύτην κατηγορίαν, βεβαίως ἔβλεπον ἰδίους ὁμῶς τὰ θαύματα.

— Τί λέγει ἡ Μπερίθ Χαδεσά περὶ τούτου; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὴλ ἀπορῶν.

— Ἴδού, τί λέγει: «Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατὰβάντες ἔλεγον, ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια; καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς: Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι· ἡ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν ἡ οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι· ἡ οἰκία ἐκείνη· καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνίστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμερίσκει, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει».

— Ἀλλὰ καὶ τὸ ἄλλο, ὅπερ οἱ Φαρισαῖοι ἐμυθολόγουν, εἶναι πολὺ βλάπτερον. Εἶχεν, ἔλεγον, τὸ ἀπόρητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐτέλει τὰ θαύματα. Δυστὴν θῆκεν. Τὸ μέγα τούτο ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἡ μετεχειρίζετο πρὸς ἀγαθὸν σκοπὸν ἢ πρὸς κακόν. Ἄν τὸ πρῶτον, εἶναι ἀληθῶς ὁ Μαστίχ ὁ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πεμψθεὶς πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Ἄν τὸ δεύτερον, δὲν θὰ ἤθελεν ἐπιτρέψει αὐτῷ ὁ Θεὸς νὰ μετεχειρίζεται πρὸς κακὸν σκοπὸν τὸ ἅγιον ὄνομα Του, καὶ ἐπομένως οὐδὲν θαύμα θὰ ἤθελεν δυνήθῃ νὰ τελέσῃ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Βλέπεις λοιπὸν, Σεμουὴλ, εἶπον ὅτι αἱ μυθολογίαι αὗται τῶν Ραββίνων μᾶς εἰς οὐδὲν ἄλλο συντελοῦσιν ἢ εἰς τὴν βεβαίωσιν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὴν ὑπαρξιν δὲν ἠδυνήθησαν μὲν νὰ ἀρνηθῶσιν ἠθέλησαν ὁμῶς νὰ ἀποδώσωσιν εἰς ἄλλα αἰτία τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου μωρὰ καὶ γελοῖα, χάριν τῶν αἰσχροκερδῶν αὐτῶν συμπερόντων καὶ τῆς πονηρίας τῶν καρδιῶν αὐτῶν.

— Τὸ βλέπω εἶπε Καλὸν καὶ τούτο. Ὁμολογῶ ὅτι ἠγνόουν ὅτι οἱ Ραββῖνοι αὐτοὶ καὶ τὰ Ταλμουδικὰ βιβλία τῶν Ἰουδαίων μαρτυροῦσι καὶ βεβαιοῦσι τὴν ὑπαρξιν τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν τὸ ἐγνώριζον θὰ ἐφρόνουν ἄλλως πρὸ πολλοῦ καὶ δὲν θὰ ἐκυματιζόμην ὁ πλῆμων ἐν τῇ ἀπιστίᾳ».

Ο ΑΠΟΔΟΚΙΜΑΣΘΕΙΣ ΛΙΘΟΣ ΤΙ ΛΕΓΕΙ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΤΟΥΤΟΥ

— Ναι, εἶπον ἐγώ, αὐτὸ εἶναι ἀληθές. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς εἶναι ἀξιοπαρατήρητον. Κατηγόρησαν τὰ θαύματα Αὐτοῦ, καὶ ἀπέριβαν Αὐτὸν ὡς οἱ οἰκοδομοῦντες ἀπορρίπτουσι τοὺς ἀχρεῖστους εἰς τὴν οἰκοδομὴν λίθους, καὶ

ἡμῶς αὐτοὺς ὁ ἐξουθενωθείς καὶ ἀπορριφθεὶς λίθος ἐγένετο ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, καὶ τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀδιάτειστον θεμέλιον τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτοὶ ἡμῶς οἱ ἀπερίφρακτοι πετόντες, ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνεκρούθησαν μετ' αὐτοῦ συνετρίβησαν καὶ κατεστράφησαν. Τὸ λέγει ὁ ἴδιος ὁπῶς καὶ Δαβὶδ καὶ ὁ Δανιὴλ.

— Ποῦ λέγει αὐτὰ ὁ Μασταίχ; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὲλ.
— Ἰδοὺ τῶ εἶπον:

Καὶ ἤνοιξα τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ ἀνέγνωσα εἰς αὐτὸν τὰ ἐξῆς.

— « Ἀλλήν παραβολὴν ἀκούσατε. Ἀνθρώπος τις ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκε, καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληρὸν, καὶ ὠκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς καὶ ἀπεδύμησεν. Ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς, λαβεῖν τοὺς καρπούς αὐτοῦ· καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἐν μὲν ἐδείραν, ἐν δὲ ἀπέκτειναν, ἐν δὲ ἐλιθεόλησαν· πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως· ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν Υἱὸν Αὐτοῦ λέγων: ἐντραπήσονταί τὸν Υἱόν μου. Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν Υἱόν, εἶπον ἐν ἑαυτοῖς: Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος! Δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατὰσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ· καὶ λαβόντες αὐτόν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, καὶ ἀπέκτειναν. Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδόσειται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς

καρπούς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς: Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς Γραφαῖς, « Λίθον, ἐν ἀπεδοκίμασάν οἱ οἰκοδομοῦντες, Οὗτος ἐγεννήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστὶ θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν »; Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀπ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνεσι ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς. « Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται ἐπ' ἐν δ' ἂν πέτῃ, λιχμηῇ αὐτόν ».

— Φοβερὰ ταῦτα διὰ τὸ ἔθνος ἡμῶν! ἀνέκραξεν ὁ Σεμουὲλ. Ἀλλ' εἰς ποίας Γραφὰς ἀναφέρεται ὁ Μασταίχ ὡς λίθος ἀπορριπτόμενος μὲν ὑπὸ τῶν οἰκοδομούντων, συντρίβων ὁμῶς τοὺς ἀπορρίπτοντας αὐτόν, καὶ γινόμενος ἀκρογωνιαίος λίθος;

— Ἀνοιξον, παρκαλῶ, τῶ εἶπον, τοὺς Ψαλμοὺς τοῦ Δαβὶδ. Τί λέγουσιν οἱ στίχοι 22, 23, 24, 25 καὶ 26 τοῦ ριη'. ψαλμῶ;

Καὶ ὁ Σεμουὲλ ἀνέγνω: — « Στίχ. 22. Ὁ λίθος, τὸν ἐποίησαν ἀπεδοκίμασάν οἱ οἰκοδομοῦντες. Οὗτος ἐγείνη κεφαλὴ γωνίας. 23. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ εἶνε θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. 24. Αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα, τὴν ὅποιαν ἔκκρινεν ὁ Κύριος. Ἄς ἀγαλλιασθῶμεν καὶ ἃς εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ. 25. Ὡ Κύριε! σῶσον, δέομαι. Ὡ Κύριε! εὐδῶσον, δέομαι. 26. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου ».

— Μόνον ὁ Δαβὶδ ἀναφέρει περὶ τούτου, ἢ καὶ ἄλλος τις Προφήτης;

— Ἀνοιξον τῶ εἶπον, τὸ ΚΗ' κεραλ. τοῦ Ἡσαΐου· τί ἀναφέρεται εἰς τὸν 46 οὐν στίχον αὐτοῦ;

Καὶ ὁ Σαμουὴλ εὗρών τὸ κεφάλαιον, ἀνέγνω τὸν ἐξῆς στίχον:

— « Διὰ τοῦτο οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεός: Ἴδού θέτω ἐν τῇ Σιών θεμέλιον λίθον, λίθον ἐκλεκτόν, ἐντιμὸν ἀκρογωνιαῖον, θεμέλιον ἀσφαλές, ὃ πιστεύων ἐπ' αὐτὸν δὲν θέλει κατακλισθῆναι. »

— Περὶ ἐργον! ἀνέκραξεν ὁ Σαμουὴλ. Πῶς συμφωνοῦσι ὅλαι οἱ Προφῆται περὶ τοῦ Μασσίαχ! Ἄν καὶ ἡμίσεας κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εὐρίσκονται ὁμῶς εἰς πλήρη συμφωνίαν.

— Διότι, τῷ εἶπον οἱ Προφῆται εἶναι ἔργα τῶ Ἁγίου Πνεύματος ὅπερ εἶναι ἄχρονον καὶ αἰώνιον ὡς Πνεῦμα τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, Ἐνώπιον Αὐτοῦ, τὰ πάντα καὶ παρελθόντα καὶ μέλλοντα, εἶναι παρόντα.

— Ἡ Μπερίθ Χαδεσσά, ἠρώτησεν ὁ Σαμουὴλ, ἀναφέρει πλατύτερον περὶ τοῦ λίθου τούτου; Οἱ πρῶτοι Ἰουδαῖοι οἱ ὅποιοι ἔγειναν χριστιανοί, εἶχον ἐννοήσει καλῶς τὴν σημασίαν τοῦ λίθου τούτου;

— Οὕτω φαίνεται ἀπεκρίθην, καὶ εἶνε κατὰ ὁμολογίαν ἐξ ὅτων λέγουσιν αὐτοί. Ἴδού π.χ. τί λέγει ὁ πρῶτος Ἰουδαῖος, ὅστις μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀνδρέου ἐπίστευσεν εἰς τὸν Μασσίαχ, δηλ. ὁ Πέτρος: « Γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ἡμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὀμῶν ὑγιῆς. Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὃ ἐξουθενώθη ὑπὸ ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας· καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. »

— Ἀναφέρουσι καὶ ἄλλοι περὶ τούτου; ἠρώτησεν ὁ Σαμουὴλ.

— Μάλιστα, τῷ εἶπον· ὁ τὸ πρῶτον φανατικὸς Ἰουδαῖος Σκούλ ἢ Σαῦλος καὶ ἔπειτα θερμὸς Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Παῦλος, λέγει: « ἄρα οὐδέτι ἐστὶ ξένοι καὶ πάροικοι ἀλλὰ συμπολιταὶ τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ ἐπιδοκιμασθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ Προφητῶν, ἐν τῷ ἀκρογωνιαίῳ Αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξαι εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ. » Ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ λέγει ὁ Παῦλος.

— Γέγραπται; ἀνέκραξεν ὁ Σαμουὴλ· ποῦ γέγραπται; ἠρώτησεν· Ἄν ὁ Παῦλος ἐννοῇ τὸν Ἡσαΐαν, εἰδόμεν ἀνωτέρω ὅτι ὁ Ἡσαΐας δὲν λέγει τοιοῦτόν τι. Ὁ Ἡσαΐας λέγει μόνον: « Ἴδού, τίθημι ἐν Σιών θεμέλιον λίθον, λίθον ἐκλεκτόν, ἐντιμὸν, ἀκρογωνιαῖον, θεμέλιον ἀσφαλές ὃ πιστεύων εἰς αὐτὸν δὲν θέλει κατακλισθῆναι. » Περὶ εὗρεν ὁ Παῦλος « τὸν λίθον τοῦ προσκόμματος καὶ τὴν πέτραν τοῦ σκανδάλου; » Περὶ;

— Ἀτυχῇ Σαμουὴλ! εἶπον ὁ Παῦλος ἐγνώριζεν ἄριστα τὰς Ἀγίας Γραφὰς καὶ ὅλους τοὺς Προφῆτας, ὧν πλήρης τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ ρητόν, ὅπερ ἀνωτέρω ἄ ἐρερες, εἰς ποῖον κεφάλαιον τοῦ Προφήτου Ἡσαΐου εὐρίσκεται;

— Εἰς τὸν 16ον στίχον τοῦ 1Η' Κεφαλαίου, εἶπεν.

— Πολύ καλὰ, τῷ εἶπον. Ἀλλ' ὅτι ἀναφέρει ὁ Παῦλος δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸ ΚΗ' Κεφάλαιον, ἀλλ' εἰς τὸ Η' Κεφ. τοῦ αὐτοῦ Προφήτου, στίχ. 44. Ἀνάγνωθι, παρακαλῶ. τῷ εἶπον, τὸν στίχον αὐτόν.

Καὶ ὁ Σαμουὴλ εὗρών τὸ Η' Κεφ. τοῦ Ἡσαΐου, ἀνέ-

γνω τὸν 14ον στίχον αὐτοῦ μεταφράτας ὡς ἐξῆς .

— «Καὶ θέλει εἶσθαι διὰ ἀγικστηρίον θέλει εἶσθαι ὁμῶς διὰ πέτραν προτκόμματος καὶ διὰ βράχον πτώσεως εἰς τοὺς δύο οἴκους τοῦ Ἰσραὴλ· διὰ πηγίδα καὶ διὰ βρόχια εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἱερουσαλήμ. Καὶ πολλοὶ θέλουσι προτκόβει ἐπ' αὐτά, καὶ πέτει, καὶ συντριβῇ, καὶ πηγιδευθῇ καὶ πιχθῇ».

— Ἐχει δίκαιον ὁ Παῦλος, εἶπεν ὁ Σεμουὶλ, ἐγὼ εἶχον ἄδικον...

II ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ ΕΝ Τῇ ΝΑῶ

— Βεβαίως, τῷ εἶπον· ἀλλὰ τὰ ἀνωτέρω τοῦ Ἡσίου ἐπανέλαθε μετὰ 800 περίπου ἔτη ὁ δίκαιος γέρων Συμεὼν, ὅτε ἐν τῷ νηῷ περικυτίσταν βρέφος τὸν Μασσαίχ.

— Τί εἶπεν ὁ Συμεὼν; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὶλ.

Καὶ ἐγὼ ἀνέγνω· «Ἰδοὺ, σὺτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον».

— Ὁ αὐτὸς καὶ εἰς πτώσιν, ὁ αὐτὸς καὶ εἰς ἀνάστασιν; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὶλ.

— Πρὸδηλον, τῷ εἶπον, ἐκ τῆς ἰσχυρῆς. Εἰς πτώσιν καὶ κατὰστροφὴν τοῦ ἐν ἀπιστίᾳ μείναντος Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, εἰς ἀνάστασιν δὲ καὶ δόξαν ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἅτινα ἐπίστευσαν εἰς Αὐτόν. Μήπως δὲν ἀνέγνωμεν πρὸ ὀλίγου εἰς τὸν Ἡσαίαν, ὅτι «πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν δὲν θέλει καταισχυνθῇ»; ἠρώτησα.

— Μάλιστα, εἶπεν ὁ Σεμουὶλ. Καὶ τώρα ἐνθυμούμαι ὅτι πρὸ πολλοῦ εἶχον ἀνγκνῶσαι εἰς τὸν Προφήτην Δανιήλ. Τότε μὲν δὲν τὸ εἶχον ἐνοήσει, καὶ ἐνόμιζον αὐτὸ αἰνιγ-

ματωδες. Τώρα ὁμῶς σαφέστατα κατανοῶ αὐτό . .

— Ποῖον; ἠρώτησα

— Τὸ ἐξῆς, εἶπε.

Καὶ λαθὼν τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἤνοιξεν εἰς τὸν Δανιήλ, καὶ εἶρε τὸ Β' Κερ., ὅπερ ἀνέγνω μετὰ μεγάλης προτοχῆς ὡς ἐξῆς :

Δανιήλ. Κερ. Β'. «Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορ, ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐνυπνιάσθη ἐνύπνια, καὶ ἐτράχθη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ ὁ ὕπνος αὐτοῦ ἐρυγιν ἀπ' αὐτοῦ. 2 Καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς νὰ καλέσωσι τοὺς μάγους, καὶ τοὺς ἐπακιδούς, καὶ τοὺς γόητας, καὶ τοὺς Χαλδαίους, διὰ νὰ φανερώσωσι πρὸς τὸν βασιλέα τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ. Ἦλθον λοιπὸν καὶ ἐστάθησαν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. 3 Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς ὁ βασιλεὺς· ἐνυπνιάσθη ἐνύπνιον, καὶ τὸ πνεῦμά μου ἐτράχθη εἰς τὸ νὰ γνωρίσω τὸ ἐνύπνιον. 4 Καὶ ἐλάλησαν οἱ Χαλδαῖαι πρὸς τὸν βασιλέα Συριτ' λέγοντες: Βασιλεῦ! ζῆθι εἰς τὸν αἰῶνα· εἶπε τὸ ἐνύπνιον πρὸς τοὺς δούλους σου, καὶ ἡμεῖς θέλομεν φανερώσει τὴν ἐρμηνείαν. 5 Ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς τοὺς Χαλδαίους: Τὸ πρᾶγμα διέρυγιν ἀπ' ἐμοῦ· ἐάν δὲν κάμνητε γνωστὸν εἰς ἐμὲ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ, θέλετε καταμελισθῆ, καὶ αἱ οἰκίαι σας θέλουσι γίνει κοπρῶνες. 6 Ἀλλ' ἐάν φανερώσητε τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ, θέλετε λαβεῖν παρ' ἐμοῦ δῶρα, καὶ ἀμοιβὰς καὶ τιμὴν μεγάλην· τὸ ἐνύπνιον λοιπὸν, καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ φανερώσατε εἰς ἐμέ. 7 Ἀπεκρίθησαν ἐκ δευτέρου, καὶ εἶπον: Ἄς εἴπῃ ὁ βασιλεὺς τὸ ἐνύπνιον πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, καὶ ἡμεῖς θέλομεν φανερώσει τὴν ἐρμη-

νείαν αὐτοῦ. . . 12 Διὰ τοῦτο ἐθυμώθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη σφόδρα, καὶ εἶπε νὰ ἀπολέτωσι πάντας τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος. 13 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀπόρασις, καὶ οἱ σοφοὶ ἐθανατώνοντο ἐζήτησαν δὲ καὶ τὸν Δανιὴλ καὶ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ, διὰ νὰ θανατώσωσιν αὐτούς. 14 Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Δανιὴλ μετὰ ἐρρησίσεως καὶ σοφίας πρὸς τὸν Ἀριῶχ τὸν ἀρχισωματοπόλακκα τοῦ βασιλέως ὅστις ἐξῆλθε διὰ νὰ θανατώσῃ τοὺς σοφοὺς τῆς Βαβυλῶνος. 15 Ἀπεκρίθη καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἀριῶχ, τὸν ἄρχοντα τοῦ βασιλέως: Διατί ἡ βιαιὰ αὕτη ἀπόρασις παρὰ τοῦ βασιλέως; Καὶ ὁ Ἀριῶχ ἐρρηνεύει τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν Δανιὴλ. 16 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Δανιὴλ, καὶ παρεκάλει τὸν βασιλέα νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸν, καὶ ἤθελε φανερώσῃ τὴν ἐρμηνείαν πρὸς τὸν βασιλέα. 17 Καὶ ὑπῆγεν ὁ Δανιὴλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐγνωστοποίησε τὸ πρᾶγμα πρὸς τὸν Ἀνανιάν, πρὸς τὸν Μισαήλ, καὶ πρὸς τὸν Ἀζαρίαν, τοὺς συντρόφους αὐτοῦ. 18 Διὰ νὰ ζητήσωσιν ἔλεος παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου, ὥστε νὰ μὴ ἀπολεσθῇ ὁ Δανιὴλ, καὶ οἱ σύντροφοι αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων σοφῶν τῆς Βαβυλῶνος. 19 Καὶ τὸ μυστήριον ἀπεκλύθη πρὸς τὸν Δανιὴλ δι' ἐράματος τῆς νυκτός. Τότε ἠυλόγησεν ὁ Δανιὴλ τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ. . . 26 Ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε πρὸς τὸν Δανιὴλ, τοῦ ὅποιου τὸ ὄνομα ἦτο Βαλτασάσαρ· εἶσαι ἱκανὸς νὰ φανερώσῃς πρὸς ἐμὲ τὸ ἐνύπνιον, τὸ ὅποιον εἶδον, καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ;

Θ ΔΑΝΙΗΛ ΑΦΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΟ ΕΝΥΠΝΙΟΝ ΤΟΥ ΝΑΒΟΥΧΟΔΟ-
ΝΟΣΙΟΥ ΕΙΚΩΝ ΠΑΡΑΔΟΣΟΣ ΚΕΦΑΛΗ ΧΡΥΣΗ ΣΤΗ-
ΘΟΣ ΚΑΙ ΒΡΑΧΙΟΝΕΣ ΕΞ ΑΡΓΥΡΟΥ, ΚΟΙΛΙΑ ΚΑΙ
ΜΗΡΟΙ ΕΚ ΧΑΛΚΟΥ· ΚΝΗΜΑΙ ΣΙΔΗΡΑΙ ΠΟΔΕΣ
ΜΕΡΟΣ ΜΕΝ ΕΚ ΣΙΔΗΡΟΥ, ΜΕΡΟΣ ΔΕ ΕΚ
ΠΗΛΟΥ Ο ΑΧΕΙΡΟΤΗΜΗΤΟΣ ΛΙΘΟΣ Η
ΣΥΝΤΡΙΦΥΣ ΤΗΣ ΔΙΚΟΝΟΣ Η ΕΡ-
ΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΝΥΠΝΙΟΥ. ΑΙ
ΤΕΣΣΑΡΕΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣΣΑΙ

27 Ἀπεκρίθη ὁ Δανιὴλ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ εἶ-
πε: Τὸ μυστήριον, περὶ τοῦ ὅποιου ὁ βασιλεὺς ἐπερωτᾷ,
δὲν δύνανται σοφοί, ἐπασιδεῖν, μάγει, μάντις, νὰ φανερώ-
σωσι πρὸς τὸν βασιλέα. 28 Ἀλλ' εἶναι Θεὸς ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ, ὅστις ἀποκαλύπτει μυστήρια, καὶ κάμνει γνω-
στὸν εἰς τὸν βασιλέα Ναβουχοδονόσορ, τί μέλλει γενέ-
σθαι ἐν ταῖς ἐσχάτοις ἡμέραις. Τὸ ἐνύπνιον σου, καὶ αἱ
ὁράσεις τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κλίνης σου, εἶναι αὐ-
ταί. . . 31 Σὺ, βασιλεῦ, ἐθεώρεις, καὶ ἰδοὺ εἰκὼν με-
γάλη· ἐξαίσιος ἦτο ἐκείνη ἡ εἰκὼν, καὶ ὑπέροχος ἡ δάμ-
ψις αὐτῆς, ἰσταμένης ἐνώπιόν σου, καὶ ἡ μορφή αὐτῆς
εὐερεά. 32 Ἡ κεφαλὴ τῆς εἰκόνος ἐκείνης ἦτο ἐκ χρυ-
σοῦ καθαροῦ, τὸ στήθος αὐτῆς καὶ οἱ βραχίονες ἐξ
ἀργύρου, ἡ κοιλία αὐτῆς καὶ οἱ μαιοὶ ἐκ χαλκοῦ. 33 Αἱ
κνήμαι αὐτῆς ἐκ σιδήρου, οἱ πόδες αὐτῆς μέρος μὲν ἐκ
σιδήρου, μέρος δὲ ἐκ πηλοῦ. 34 Ἐθεώρεις ἕως οὐ ἀπε-
κόπη λίθος ἀνευ χειρῶν, καὶ ἐκτύπησε τὴν
εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῆς τοὺς ἐκ σιδήρου καὶ πη-
λοῦ, καὶ κατασυνέτριψεν αὐτούς. 35 Τότε ὁ σίδηρος,
ὁ πηλός, ὁ χαλκός, ὁ ἀργυρός, καὶ ὁ χρυσός, κατασυ-
νετρίβησαν ὁμοῦ, καὶ ἔγειναν ὡς λεπτὸν ἄχυρον ἁλω-
νίσου θερινοῦ· καὶ ὁ ἄνεμος ἐσήκωσεν αὐτὰ, καὶ οὐδεὶς

τόπος εὐρέθη αὐτῶν. Ὁ δὲ λίθος, ὁ κτυπήσας τὴν εἰ-
κόνα, ἔγεινεν ὄρος μέγα, καὶ ἐγέμισεν ὅλην τὴν γῆν.
36 Τοῦτο εἶναι τὸ ἐνύπνιον. Καὶ τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ
θέλομεν εἰπεῖ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. 37 Σὺ, βασιλεῦ,
εἶσαι βασιλεὺς βασιλέων. 38 Σὺ εἶσαι ἡ κεφαλὴ ἐ-
κείνη ἢ χρυσῇ 39 Καὶ μετὰ σὲ θέλει ἀναστῆθαι ἄλ-
λη βασιλεία κατωτέρα σου, καὶ τρίτη ἄλλη βασιλεία
ἐκ χαλκοῦ, ἣτις θέλει κυριεύει ἐπὶ πάσης τῆς γῆς. 40
Καὶ τετάρτη βασιλεία θέλει σταθῆ ἰσχυρὰ ὡς ὁ σίδη-
ρος. . . 44 Περὶ δὲ τοῦ ὅτι εἶδες τοὺς πόδας καὶ τοὺς
δακτύλους, μέρος μὲν ἐκ πηλοῦ κεραμέως μέρος δὲ ἐκ
σιδήρου, θέλει εἶσθαι βασιλεία διηρημένη . . . 44 Καὶ
ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βασιλέων ἐκείνων θέλει ἀναστήσει
ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν, ἣτις εἰς τὸν αἰῶνα δὲν
θέλει φθαρῆ . . . θέλει κατασυντρίβει καὶ συντελέ-
σει πάσας τὰς βασιλείας, αὕτη δὲ θέλει δια-
μένει εἰς τοὺς αἰῶνας. 45 Καθὼς εἶδες ὅτι ἀπεκόπη
λίθος ἐκ τοῦ ὄρους ἄνευ χειρῶν, καὶ κατασυνέτριψε τὸν
σίδηρον, τὸν χαλκόν, τὸν πηλόν, τὸν ἄργυρον καὶ τὸν
χρυσόν· ὁ Θεὸς ὁ μέγας ἔκτισε γνωστὸν εἰς τὸν βασιλέα
ὅτι θέλει γίνει μετὰ ταῦτα καὶ ἀληθινὸν εἶναι τὸ ἐνύπνιον
καὶ πιστὴ ἡ ἐρμηνεία αὐτοῦ. 46 Τότε ὁ βασιλεὺς Να-
βουχοδονόσορ ἐπισεν ἐπὶ πρόσωπον, καὶ προσεκύνησε τὸν
Δαυνιήλ, καὶ προτέταξε νὰ προτρέψωσιν εἰς αὐτὸν προσπο-
ράν καὶ θυμιάματα. 47 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς πρὸς
τὸν Δαυνιήλ, εἶπεν : Ἐπ' ἀληθείας, ὁ Θεὸς σας, αὐτὸς
εἶναι Θεὸς θεῶν, καὶ Κύριος τῶν βασιλέων, καὶ ὅστις
ἀποκαλύπτει μυστήρια· διότι ἡδυνήθης νὰ ἀποκαλύψῃς
τὸ μυστήριον τοῦτο . . .

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἐνύπνιον τοῦ Ναβουχοδονόσορος, εἶ-
πεν ὁ Σεμευέλ, καὶ τοιαύτην ἐρμηνείαν ἔδωκεν ὁ Δαυνιήλ.
Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἐνυπνίου παρῆλθον ἔρρη ἔτη 2398
περίπου. Ἡμεῖς δυνάμεθα σήμερον νὰ ἐξετάσωμεν ἱστορι-
κῶς, ἂν ἐπηλύθευτε

— Βεβαίως, διότι οὕτω θέλομεν ἐννοήσῃ καλ-
λίτερον Ἡ κεφαλὴ ἢ χρυσῇ ἢ τοῦ βασιλεία τῶν
Βαβυλωνίων. Ἡ Βαβυλὼν, πολυανθρωποτάτη πόλις
τῆς ἀρχαιότητος, οἱ Παρίσιοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης,
εἶχεν 24 ὥρων περιφέρειαν, καὶ τοὺς κρεμαστοὺς
κήπους, ἐν τῶν 7 θαυμάτων τοῦ κόσμου. Τὸν Να-
βουχοδονόσορα, λέγει ἡ ἱστορία, διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ
Βαλτάσαρ, ὅστις ἐρονεύθη νύκτα τινα, καὶ τὴν βασι-
λείαν παρέλαβε Δαρεῖος ὁ Μῆδος ἢ Πέρσης, διότι τὴν
Βασιλείαν τῶν Μήδων παρέλαβον οἱ Πέρσαι.

Ἡ βασιλεία τῶν Περσῶν εἰκονίζεται εἰς τὸ ἐνύπνιον διὰ
τοῦ ἀργυροῦ στήθους καὶ τῶν ἀργυρῶν βραχιόνων καὶ εἶναι
ἡ δευτέρα βασιλεία.

Ἡ τρίτη ἢ ἐκ χαλκοῦ, ἣτις θέλει κυριεύει ἐπὶ πάσης
τῆς γῆς, εἶναι ἡ Ἑλληνική, ἢ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάν-
δρου, ὅστις ἐνίκησεν τοὺς Πέρσας καὶ καθυπέταξε τὴν
Ἀσίαν, καὶ ἐν Εὐρώπῃ τὴν Ἑλλάδα.

Ἡ τετάρτη βασιλεία, ἡ σιδηρὰ εἶναι ἡ τῶν σιδηροσφρα-
κτων Ρωμαίων τῶν ὁποίων ἡ ἐξουσία κατὰ τὴν ἱστορίαν
ἦτο διηρημένη. Εἶναι γνωστοὶ οἱ μεταξὺ τοῦ Ἰουλίου Καί-
σαρος καὶ τοῦ Πομπηίου πόλεμοι, μέχρις αὐτοῦ ἦλθεν ὡς
Αὐτοκράτωρ τῆς Ρώμης ὁ Ὀκτάβιος Αὐγούστου. Ἐπὶ τῆς
μοναρχίας δὲ τοῦ Αὐγούστου Καίσαρος ἐγεννήθη ὁ Μας-
σίαχ, ὅπως λέγει τὸ ἐνύπνιον ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν βα-

σιλέων ἐκείνων θέλει ἀναστήσει ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἥτις εἰς τὸν αἰῶνα· δὲν θέλει φθαρῇ· τοῦτέστι τὴν πνευματικὴν βασιλείαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἥτις ἀπεκόπη ὡς λίθος, ἄνευ χειρῶν, τοῦτέστιν ἄνευ ἀνθρωπίνης δυνάμεως καὶ κατεσύντριψεν ὅλας τὰς ἄλλας βασιλείας, καὶ αὕτῃ ἐκ μικροῦ λίθου ἐγένετο ὅρος μέγα καὶ ἐγένισεν ὅλην τὴν γῆν, διότι σήμερον πραγματικῶς ἐγένισεν ὅλην τὴν γῆν, καὶ ὁ σημεῖον κηρύττεται καὶ προσδεύει· 430 ἑκατομμύρια ὁμολογοῦσιν αὐτήν. Ἔθνη πάμπολα, καὶ φυλαὶ καὶ γλῶσσαι διάφοροι πίπτουσι περὶ αὐτὴν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Σταυροῦ τοῦ Μασσαίχ, καὶ λατρεύουσι τὸν αἰώνιον ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ. Τί λέγεις Σεμουὴλ; Συμφωνεῖς εἰς ταῦτα ἢ δὲν συμφωνεῖς; Εἶνε ψευδὴς ὁ Χριστιανισμὸς ὅπως δι' ἰσχυρίσεσθαι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς συζητήσεως ἡμῶν ἢ ἀληθής; Θὰ προσπαθήσῃς, ὅπως εἶπες, νὰ με μεταπίσης νὰ μὴ πιστεύω εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν Ἀγίων Γραφῶν ἢ θέλεις καὶ σὺ νὰ πιστεύῃς μετ' ἐμοῦ;

Ὁ Σεμουὴλ ὤψωσε τοὺς ὠραίους καὶ εἰλικρινεῖς ὀφθαλμούς του πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Πιστεύω! ἀνέκραξε, πιστεύω εἰς τὴν ἀκταμάχητον δυνάμιν τοῦ Χριστοῦ! Εἶναι τόσοι πολλαὶ αἱ ἀποδείξεις τῆς θεϊότητος αὐτοῦ, ὥστε θὰ ἤμην μωρὸς καὶ ἄρρων ἂν μὴ ἐπίστευον! Μήπως εἶναι μία μαρτυρία, ἢ δύο, ἢ τρεῖς; Ὁλη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ὁδηγεῖ πρὸς τὸν Χριστόν. Ὅλοι οἱ Πατριάρχαι πρὸς Αὐτὸν ἀποβλέπουσιν· ὅλοι οἱ Προφῆται περὶ Αὐτοῦ προφητεύουσι...

Καὶ ὁ Σεμουὴλ γονυπετήσας·

— ὦ! συγχώρητόν μοι! εἶπε Μασσαίχ! Σῶτερ καὶ λυτρωτὰ τοῦ κόσμου, Διδάσκαλε τῶν ὑψίστων ἀληθειῶν!

Συγχώρητόν μοι, διότι Σὲ παρεγνώριχα. Συγχώρητόν μοι! διότι πολὺ λάκισ ἐν τῷ φανατισμῷ μου, ἐν τῇ ἀπιστίᾳ μου Σὲ ἐσυκοφάντησα, ὡς ἰδρυτὰ τῆς ἀληθείας, ὡς τοῦ Θεοῦ, τοῦ ζῶντος εἰς αἰῶνας αἰώνων!

Καὶ δάκρυ ἀργυροειδὲς ἐκυλίσθη ἐκ τῶν ὠρχίων τοῦ Σεμουὴλ παρεῶν.

— Σεμουὴλ! τῷ εἶπον, ἐγέρθητι! Ὁ Μασσαίχ ἦλθε νὰ σώσῃ ἁμαρτωλοὺς. Ἡμεῖς γεννηθέντες ἐν τῇ φαντικότητι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, δὲν εἰχομεν γνωρίσει τὴν ἀληθειαν. Ὅ,τι ἐλέγομεν καὶ ὅ,τι ἐπράττομεν προήρχετο ἐξ ἀγνοίας. Ἀλλ' Αὐτὸς ἠυδόκησε νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀληθειαν· ἐγὼ μὲν ἐν Κορίνθῳ, σὺ δὲ ἐν ταῦθα. Ἀς δοξάσωμεν Αὐτὸν καὶ ἠνωμένοι εἰς τὸ ἐξῆς ἐν τῇ εἰλικρινεῖ πίστει πρὸς Αὐτόν ὡς ἐργασθώμεν παρὰ τοῖς ὁμοεθνεῖσι καὶ ὁμοφύλοις ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς εἰρηνικῆς Αὐτοῦ βασιλείας ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀν ὑπῆρξαμεν Σαῦλοι, ὡς γείνωμεν Παῦλοι!..

— Ναί! εἶπε περιχαρὴς ὁ Σεμουὴλ, ἐγερθεῖς. Ναί! οὕτω μόνον θὰ δυνηθῶμεν νὰ πλησιάσωμεν καὶ νὰ καταλαβώμεν μετ' Αὐτοῦ... Δὲν θέλω πλέον ἀποδείξεις, δὲν θέλω ἄλλας μαρτυρίας διὰ νὰ πεισθῶ.

— Ὅχι! τῷ εἶπον ὑπολείπονται πολλὰ ἀκόμη. Εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωρίσῃς καλῶς τὸν Σωτῆρα ἡμῶν. Οὕτω μόνον θὰ ἦναι ἀκράδαντος καὶ ἀκλόνητος ἢ πρὸς Αὐτόν πίστις σου. Οὕτω μόνον θὰ ἔχῃς ὅπλα ἰσχυρὰ, δι' ὧν θὰ καταπολεμήσῃς τὰς Ραββινικὰς σοφιστείας καὶ θὰ ὁδηγήσῃς ὅσους ἂν δυνηθῇς ἐκ τοῦ ἔθνους ἡμῶν εἰς τὸν Χριστόν.

— Τί ὑπολείπεται ἀκόμη; ἠρώτησε.

— Πολλά, τῷ ἀπεκρίθην Καὶ ἐν πρώτοις λάβε τοὺς Νεκτὴμ καὶ ἀνοῖξον τὸν φίλτατον Προφήτην Ἡσαΐαν ..

— Που; ἡρώτησεν ὁ Σεμευὲλ εἰς ποῖον Κεφάλαιον;

— Τὸ Πεντηκοστὸν τρίτον Κεφάλαιον ὁλόκληρον· ὁὗτος προσοχὴν εἰς αὐτὸ, διότι εἰς αὐτὸ τὸ Κεφάλαιον ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ὁμιλεῖ ὡς χριστιανὸς Εὐαγγελιστῆς, ἂν καὶ ἤχμασεν 850 περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ.

Καὶ ὁ Σεμευὲλ ἀνοίξας τὸν Ἡσαΐαν ἀνέγνω :

Ἡσαΐου Κεφ. ΝΓ'· στίχ. 1 — «Τίς ἐπίστευσεν εἰς τὸ κήρυγμα ἡμῶν ; Καὶ ὁ βραχίων τοῦ Κυρίου εἰς τίνα ἀπεκλήυθη ;»

Τοῦτο παραφραζόμενον εἰς τὴν σημερινὴν γλῶσσαν σημαίνει :

• Τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ εἶνε τόσον ὑψηλά, τόσον ὑπεράνθρωπα, τόσον ὑπερφυσικά, ὥστε πολλοὶ (καὶ τοῦτο βλέπομεν ἀκόμη σήμερον εἰς τὸ Ἰουδαϊκὸν ἔθνος) θὰ ἀπιστήσωσι· Δὲν θὰ πιστεῦτωσιν εἰς τὸν βραχίονα, τοῦτέστιν εἰς τὴν Παντοδυναμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις οὕτως ἠυδόκησε νὰ σώσῃ τὸν κόσμον διὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπίσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου Αὐτοῦ.

— Στίχ. 2. «Διότι ἀνέβη ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς τρυφερὸν φυτὸν καὶ ὡς ρίζα ἀπὸ ξηρᾶς γῆς. Δὲν ἔχει εἶδος οὐδὲ κάλλος· Καὶ εἶδομεν Αὐτόν, καὶ δὲν εἶχεν ὠραϊότητα ὥστε νὰ ἐπιθυμῶμεν Αὐτόν». Ἦτοι :

— «Τὸ τρυφερόν φυτὸν, τὸ ἀειθαλὲς δένδρον, ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ ὁποίου κατέφυγον ἔλα τὰ ἔθνη· ἡ ρίζα ἐξ ἧς ἐβλάστησεν ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς, ἀνέβη· ἦτοι ἐβλάστησεν ἐκ τῆς ξηρᾶς γῆς τῆς ἀκάρεου συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων».

Καὶ «ἐπειδὴ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαλῶν ἐμοιωμάτι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσε ἑαυτὸν γενόμενος ὑπὸ χλοῆς μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» καὶ ὑποφέρων χόριν τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ βασανιζόμενος, δὲν εἶχε οὔτε μορφὴν οὔτε ὠραιότητα, ὥστε νὰ ἐπιθυμῶμεν Αὐτόν. Ὁ ἀνομόρτητος • Ἀμιὲς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου» ἐγένετο ὑπὲρ ἡμῶν κατάρρα, «Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρρα (γέγραπτε γάρ. «Ἐπικατάρρατος πᾶς ὁ κρεμνόμενος ἐπὶ ξύλου») ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Πνεύματος λαβώμεν διὰ τῆς πίστεως».

Καὶ προῦχώνει ἀναγινώσκων τὸ Χριστολογικὸν Κεφάλαιον, ἐγὼ δ' ἀνέπτυον καὶ ἡμεῖς τὸν νοῦν.

Στίχ. β'. — «Κατεπερρονήμενος καὶ ἀπερριμένος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἄνθρωπος θλίψεων, καὶ δόκιμος ἀσθενείας· καὶ ὡς ἄνθρωπος ὁπὸ τοῦ ὁποίου ὁποστρέζει τις τὸ πρόσωπον, κατεπερρονήθη, καὶ ὡς οὐδὲν ἐλογίσθημεν Αὐτόν.

Νομίζει τις ἀδελφε Σεμουὲλ, εἶπον ὅτι ἀναγινώσκει τὸν βίον καὶ τὰ παθὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ γεγραμμένα παρὰ τῶν Εὐαγγελιστῶν ἴσον ζωνρῶς τὰ περιγράφει ὁ Ἡσαΐας, ὡς εἶη το παρὼν· Καὶ βεβαίως πορὼν ἦτο διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ὅπως ἦτο παρὼν καὶ ὁ Δαυὶδ ἂν καὶ ἔζη 1000 περίπου ἔτη πρὸ τοῦ Χριστοῦ.

Διότι τὰ αὐτὰ βλέπει καὶ ὁ Δαυὶδ περὶ τῶν Παθῶν τοῦ Μασσίαχ· Ἰδοὺ τί λέγει ἐν τῷ Δαβὶδ ὁ Μασσίαχ· εὐρισκόμενος ἐν τῇ ἐσχάτῃ Αὐτοῦ ταπεί ὥσει ἐν τῷ Σταυρῷ

• Εγώ δὲ εἶμαι σκώληξ καὶ οὐχὶ ὡς ἄνθρωπος· ἐνεδὸς ἀνθρώπων καὶ ἐξουθενώμα τοῦ λαοῦ. Μὲ ἐμυκτήρισαν πάντες οἱ βλέπόντές με· ἀνοίγουσι τὰ χεῖλη καὶ κινέουσι τὴν κεφαλὴν λέγοντες· Ἦλπισεν ἐπὶ τὸν Κύριον ὥς ἐλευθερώσῃ Αὐτόν· ὥς σώσῃ αὐτόν, ἐπεὶ δὴ θέλει αὐτόν. . . Διεμερίσθησαν τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἐβαλον κλῆρον. Εἰς τοιαύτην καταφρόνησιν ἐρθασεν ὁ ἀναμάρτητος ἄμνος τοῦ Θεοῦ, διότι, καθὼς εἶπεν ὁ ἰδιος· καθὼς Μωσῆς ὕψωσε τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς Αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

Τὸ «δόκιμος ἀσθενείας» ὁ ἅγιος Παῦλος ὑπονοεῖ διὰ τῶν ἐξῆς· •Οὐ γὰρ ἔχομεν Ἀρχιερεῖα μὴ συνάμενον συμπαθῆναι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας». Τὴν δὲ ἐρμηνεύσαν τοῦ «κατεφρονῆθι, ὡς καὶ οὐδὲν ἐλογίσθημεν Αὐτόν» εὐρίσκομεν ἀκριβέστατα εἰς τὸν Ἰωάννην, «ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' Αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος Αὐτὸν οὐκ ἔγνω, εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι Αὐτὸν οὐ παρέλαβον.»

Στοιχ. 4. •Αὐτὸς τῷ ὄντι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἐβάστασε καὶ τὰς θλίψεις ἡμῶν ἐπεφορτίσθη· ἡμεῖς δὲ ἐνομίσσαμεν Αὐτὸν τετραχυματισμένον, πεπληρωμένον, ὑπὸ Θεοῦ, καὶ ταλαιπωρημένον. Ἀλλ' Αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ παραβάσεις ἡμῶν, ἐταλαιπωρήθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· ἡ τρυφή, ἡ τις ἔφερε τὴν εἰρήνην ἡμῶν, ἦτο ἐπ' Αὐτόν· καὶ διὰ τῶν πληγῶν Αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν».

— Τότεν σαφῶς ἐνόησαν τὸν Ἡσαΐαν οἱ πρῶτοι Ἰουδαῖοι, οἱ ὅποιοι ἐπίστευσαν εἰς τὸν Μασσαίχ, ὥστε βλέ-

πομεν αὐτὸν ἀκριβῶς ἐρμηνευμένον καὶ ἐκπληρούμενον εἰς τὰς πράξεις καὶ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὁ μὲν Ματθαῖος ἀναφέρει τὰ ἐξῆς· •Ὁφίας δι' ἐκπεπληρωμένης, προτήνεγκαν Αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλοὺς· καὶ ἐξέβαλε τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· ὅπως πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ τοῦ Ἡσαΐου τοῦ Προφήτου λέγοντος· •Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβε καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν». Ὁ δὲ Πέτρος λέγει· •Ὅς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνένεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογεγόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν». Τὸ δὲ «Αὐτὸς ἐτραυματίσθη διὰ τῆς παραβάσεως ἡμῶν» ὁ Παῦλος ἔχων κατὰ νοῦν εἶπε· •καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦ, τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη διὰ τὰς παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν».

Καὶ ὁ Σεμευὶλ ἐξηκολούθησε·

Στίχ. 6.—•Πάντες ἡμεῖς ἐπλανήθημεν ὡς πρόβατα, ἐστράφημεν ἕκαστος εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ ὁ Κύριος ἐθεσεν ἐπ' Αὐτὸν τὴν ἀνομίαν πάντων ἡμῶν. Στίχ. 7.—Αὐτὸς ἦτο κατατεθλιμμένος καὶ βεβαρυσμένος, ἀλλὰ δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα Αὐτοῦ· ἐφέρθη ὡς ἄρνιον ἐπὶ σφαγὴν, καὶ ὡς πρόβατον ἐμπροσθεν τοῦ κείροντος αὐτὸ ἄφρων, οὕτω δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ. Στίχ. 8.—Ἀπὸ καταθλίψεως καὶ κρίσεως ἀνηρπάχθη· τὴν δὲ γενεάν Αὐτοῦ τίς θέλει διηγῆθαι; διότι ἐσηκώθη ἀπὸ τῆς γῆς τῶν ζώντων, διὰ τὰς παραβάσεις τοῦ λαοῦ μου ἐτραυματίσθη». Στίχ. 9.—Καὶ ὁ τάφος Αὐτοῦ διωρίσθη μετὰ τῶν κακούργων· πλὴν εἰς τὸν θάνατον Αὐτοῦ ἐ-

δὲν ἔκαμεν ἀνομίαν,
οὐδὲ εὗρεθῇ δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ.

— Ἐδῶ σὰς θέλω σοφιστὰς καὶ ἀπκτεῶνες Ραββί-
νοι! ἀνέκραξεν ὁ Σεμουὲλ,

— Τί ; ἠρώτησα ἐγὼ. Τί ἐννοεῖς διὰ τούτων ;

— Τί ἐννοῶ ; λέγετε.

— Ναί !

— Ἴδού, τί ἐννοῶ, ἀπεκρίθη ὁ Σεμουὲλ. Κατὰ τὸ
τελευταῖον ἔτος τῶν σπουδῶν μας, ἐπεχείρησεν ὁ καθηγη-
τὴς τοῦ Σχολείου μας Ριμπὴ Σαρπεθαὺ νὰ μᾶς ἐρμη-
νεύσῃ τὸ ΝΓ' τοῦτο Κεφάλαιον τοῦ Ἡσαίου. Ἐλεγε
πολλὰ ἀσυνάρτητα, μωρὰ καὶ γελοῖα. Τώρα ἐνθυμουμαι,
ὅτι ἤκουσα αὐτὸν λέγοντα, ὅτι αὐτὸ τὸ πρόσωπον, ὅπερ
εἶναι καταπερρονημένον καὶ ἀπερριμμένον ὑπὸ τῶν ἀν-
θρώπων, τὸ ὅποιον ὑποφέρει, εἶναι, ἔλεγεν, ὁ Ἰουδαϊκὸς
λαὸς, ὁ ὅποιος ὑποφέρει εὐρισκόμενος μεταξὺ τῶν ἐθνῶν.
Τότε, ἐνθυμοῦμαι, εἰς τῶν συμμαθητῶν μου τὸν ἠρώ-
τησε: « Διχτί ὑποφέρομεν ὅλος ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός; » καὶ ὁ
Ριμπὴ Σαρπεθαὺ ἀπεκρίθη εἰπών: « Βεβαίως, ὑποφέ-
ρομεν διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, διότι παρέβημεν τὸν
νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰμεθα ἀμαρτωλοί. Εἶχον πιστεύ-
σει εἰς τὴν ἐρμηνείαν ταύτην τοῦ Ριμπὴ Σαρπεθαὺ καὶ
ἐνθουζοῦν, ὅτι οὕτως εἶχεν, ὅτε, ἐρμηνεύοντες, ἐρθάσαμεν
εἰς τὸν τελευταῖον τοῦτον στίχον. « Διότι δὲν ἔκαμεν ἀ-
νομίαν, οὐδὲ εὗρεθῇ δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ. » Ὁ
καθηγητὴς μᾶς ἠθέλησε νὰ παρακάμψῃ τὸν σκόπελον
τοῦτον διὰ τῆς σιωπῆς, καὶ παραλιπὼν νὰ ἐρμηνεύσῃ
αὐτὸν, μετέβην εἰς τὸν ἐπόμενον· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἄρῃκα
αὐτόν.

— Κύριε Καθηγητά, τῷ εἶπον, μᾶς εἶπετε προηγου-
μένως, ὅτι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς πάσχει διὰ τὰς ἀμαρ-
τίας ἡμῶν· διότι εἰμεθα ἀμαρτωλοί.

— « Ναί! ἀπῆντησεν ὁ Καθηγητὴς· αὐτὸ σὰς εἶπον. »

— « Ἀλλ' ἐνταῦθα, παρετήρησα αὐτῷ, ἐνταῦθα ὁ
Προφήτης λέγει, ὅτι αὐτὸ τὸ πρόσωπον ὅπερ πάσχει « δὲν
ἔκαμεν ἀνομίαν, οὐδὲ εὗρεθῇ δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ. »
Πῶς συμβιβάζεται τοῦτο; τὸν ἠρώτησα. Ὁ Ἰουδαϊκὸς
λαὸς νὰ πάσχῃ διότι εἶναι ἀμαρτωλὸς καὶ ἄρ' ἐτίρου νὰ
ἦναι ἀναμάρτητος; Δὲν εἶναι τοῦτο ἀντίφασις; σχῆμα
ὀξύμωρον; Ἐνθυμοῦμαι τὴν φοβεράν στενοχωρίαν τοῦ
καθηγητοῦ μας, μὴ δυναμένου νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐ-
ρώτησίν μου Ἐφέλλισέ τινα, τὰ ὅποια καὶ αὐτὸς δὲν
ἐπίστευεν Ἰδὼν ἔπειτα, ὅτι ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἐμειδιῶμεν
παρατηροῦντες ἀλλήλους καὶ οἰκτίροντες αὐτὸν δι' ὅσα
ἔλεγεν, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ μᾶς εἴπῃ, ὅτι ὑπάρ-
χουσι μέρη τινὰ τοῦ Ἡσαίου ἀνερμηνεύτα καὶ ἄλλας
ἀκαταλήπτους ἐμάσγησε λέξεις, καὶ δὲν προῦχώρησε
πλέον εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὅλου Κεφαλαίου, κατ' εὐτυ-
χίαν του, διότι εἶχε παρέλθει ἡ ὥρα.

— Ὁ μὲν καθηγητὴς σου, εἶπον τῷ Σεμουὲλ, δὲν
ἠγάπα τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἦτο εἰλικρινής, καὶ διὰ τοῦτο
εὗρεθῇ εἰς ἀμηχανίαν. Ὁ καθηγητὴς σου ἐπεθύμει νὰ
κάμῃ τὸν Ἡσαίαν νὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν Συναγωγὴν,
ἐνῷ ὥρειλε νὰ κάμῃ τὴν Συναγωγὴν νὰ συμφωνήσῃ μὲ
τὸν Ἡσαίαν Ἡμεῖς ὁμῶς, χάριτι Θεῆς, ἀπαλλαγέντες
τῆς Ραββινικῆς πωρώσεως, ὥς ἐρμηνεύσωμεν, εἶπον, ἐν
ἀληθείᾳ τοὺς ἀνωτέρω θαυμαστοὺς περὶ τοῦ Μεσσίαχ
στίχους τοῦ Ἡσαίου.

— Πολὺ ἐπιθυμῶ τεῦτο εἶπεν ὁ Σεμευὶλ.

— Ἡ ἐρμηνεία τῶν στίχων εἶνε ἡ ἐξῆς, εἶπον : « Ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐπλανήθημεν καὶ ἐστράφημεν ἕκαστος ἀκολουθήσαντες τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης, καὶ διὰ τεῦτο ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῶσιν, ὁ Κύριος, ἐν τῇ ἀνεξυχνιάστῳ Αὐτοῦ βουλῇ, ἠυδόκησε νὰ θέσῃ ἐπὶ τὸν ἀναμάρτητον Ἀμνὸν τὴν ἀμαρτίαν πάντων ἡμῶν. Οὕτως ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης : Ἦν ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου ». Καὶ ὁ Παῦλος : « ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν . . Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· εἰ γὰρ ἔχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλάξεντες σωθήσμεθα ἐν τῇ ζωῇ Αὐτοῦ ».

Ὁ Μασταχ ἐφέρθη ὡς ἄρνιον εἰς τὴν σφαγὴν, καὶ ὡς πρόβατον ἐμπροσθεν τοῦ κείροντος αὐτῷ ἄγωνον, οὕτω δὲν ἤνοιξε τὸ στόμα Αὐτοῦ. Ὁ Ματθαῖος γράφει τὰ ἐξῆς : « Καὶ ἀναστὰς ὁ Ἀρχιερεὺς εἶπεν Αὐτῷ, οὐδὲν ἀποκρίνεις : τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἄλλαχού ὁ αὐτός. « Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι Αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. Τότε λέγει Αὐτῷ ὁ Πιλάτος : οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσι ; Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲν ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν ». Τὸ ρητὸν τοῦτο ἀνεγίνωσκε, χωρὶς νὰ ἐννοῇ, ὁ θησαυροφυλάξ, ἦτοι ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἀβυσσινίας, ὅτε καθ' ὁδὸν εὔρε τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἀλλ'

ὅς ἀκούσωμεν τὸν Λευκᾶν ἐξιστοροῦντα τὰ περὶ αὐτοῦ : « Ἀγγελὸς δὲ Κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον λέγων : Ἀναστῆθι καὶ περεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γαζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος, δουλοῦς τοῦ βασιλέως τῆς βασιλείας τοῦ Αἰθίοπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς Γαζῆς αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνῶν εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὴν τε ὑποστρέφων καὶ ἀνεγίνωσκε τὸν Προφῆτην Ἠσαΐαν. Εἶπε δὲ τὸ Πνεῦμα τῷ Φίλιππῳ· Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι ταύτῃ προσδραμών δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν Προφῆτην Ἠσαΐαν καὶ εἶπεν, Ἀραγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις ; Ὁ δὲ εἶπε : Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, ἐὰν μὴ τις ἐδηγῶσέ με ; Παρεκάλεσέ τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς Γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη : Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη καὶ ὡς ἄμνός ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄγωνος οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα Αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει Αὐτοῦ ἡ κρίσις Αὐτοῦ ἦρθη, τὴν δὲ γε εἰς Αὐτοῦ τίς διηγήσεται ; ὅτι αἵρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ Αὐτοῦ ». Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐ εὐχος τῷ Φίλιππῳ εἶπε : Δέομαί σου. Περὶ τίνος ὁ Προφῆτης λέγει τοῦτο ; Περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός ; Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ὁρξάμενος ἀπὸ τῆς Γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίστατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἦλθεν ἐπὶ τι ὕδωρ καὶ φησὶν ὁ Εὐνοῦχος, ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι ; Εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος, Εἰ πιστεύεις ἐξ ὁρῆς τῆς καρδίας, ἔξεστιν. Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε Πιστεύω τὸν Υἱόν,

τοῦ Θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ ἐκέλευτε στῆ-
ναι τὸ ἄρμα. Καὶ κατέβησαν ἀμρότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅτε
Φλιππος καὶ ὁ Εὐνοῦχος. Καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. Ὅτε δὲ
ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, Πνεῦμα Κυρίου ἤρπασε τὸν Φί-
λιππον. Καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ Εὐνοῦχος, ἐπορεύε-
το γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Ἀληθῶς ἐπορεύετο
χαίρων, διότι εὗρε καθ' ὁδὸν πολῦτιμον θησαυρόν. Καὶ ὁ
Προφήτης Δαυὶδ λέγει περὶ τοῦ θανάτου τοῦ
Μασσίου: «Καὶ μετὰ τὰς ἐξηκοντα δύο ἐβδομάδας θέ-
λει ἐκκοπῇ ὁ Χριστός, πλὴν οὐχὶ δι' ἑαυτόν». Καὶ ὁ
Σεμονίλ ἐξηκολούγησε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Ἑσχαίου.

Στίχ. 9.—«Καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ διορίσθη μετὰ τῶν
κακούργων πλὴν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐστράφη μετὰ τοῦ
πλουτίου διότι δὲν ἔκτεμιν ἀνομίαν. οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν
τῷ στήματι αὐτοῦ. Στίχ. 10.—Ἀλλ' ὁ Κύριος ἠθέλη-
σε νὰ βρασάνῃ αὐτόν· ἐκλαμπώρησεν αὐτόν. Ἀπὸ
ὁμοῦ δώτης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσηρόν περὶ ἀμαρ-
τίας, θέλει ἰδεῖ ἐκγόνα, θέλει μακρύνει τὰς ἡμέρας αὐ-
τοῦ, καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου θέλει εὐδογήσῃ ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. Στίχ. 11—Θέλει ἰδεῖ τοὺς καρποὺς τοῦ πόνου
τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ θέλει χορτασθῇ ὁ δίκσιος δοῦλος
μου θέλει δικαιώσῃ πολλοὺς διὰ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτοῦ.
Διότι αὐτὸς θέλει βρασάτῃ τὰς ἀνομίας αὐτῶν. Στίχ.
12—Διὰ τοῦτο θελω δώσῃ εἰς αὐτόν μερίδα μετὰ τῶν
μεγάλων, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς θέλει μοιρασθῇ λάφυρον,
διότι παρέδωκε τὴν ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον καὶ μετὰ
ἀνόμων ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἐβάσταζε τὴν ἀμαρτίαν
πολλῶν, καὶ θέλει μετιτεῦσαι ὑπὲρ τῶν ἀνόμων».

—Ἐδῶ τελειώνει τὸ περὶ Χριστοῦ ΝΓ' Κεφάλαιον

τοῦ Ἑσχαίου, ὅτις τὸν σκρῶς καὶ τὸν ἐνεργῶς ὁμι-
λεῖ περὶ τῶν παθῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε νομίζει
τις, ὅτι β) εἶπει αὐτὰ ἰδίῳς ὁμιλίῃν, ἂν καὶ ἤκμασεν, ὡς
εἵπομεν, 850 ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Πλὴν ἂς ἐρμηνεύσωμεν,
ἵνα ἐννοήσωμεν καλῶς, τ' ἀνωτέρω.

«Ὁ τάφος αὐτοῦ διορίσθη μετὰ τῶν κακούργων», λέ-
γει ὁ Ἑσχαίος. Ὁ δὲ Ματθαῖος: «Τότε σταυροῦνται σὺν
αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ ἐκωνόμων...
Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνεύ-
δζον αὐτῷ... Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύ-
λιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἐθήκεν αὐτὸ ἐν τῷ κα-
νῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ». Δηλα-
δῆ, κατὰ τὴν προφητείαν, καὶ ἐσταυρώθη μετὰ δύο κα-
κούργων, καὶ ἐτάφην ἐν τῷ νεκροταφείῳ, ὅπου ἐθάπτοντο
καὶ οἱ κακούργησεντες κατ' αὐτοῦ Ἰουδαῖοι. «Πλὴν
εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐστράφη μετὰ τοῦ πλουτίου» δηλ.
πλούσιος.

Αὐτὸ τοῦτο λέγει ὁ ἴδιος Χριστὸς μετὰ τὴν Ἀνάστα-
σιν: «Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς».

Διὰ νὰ ᾔνῃαι δὲ «πλούσιος εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ» ση-
μαίνει ἐπὶ ὁ θάνατος δὲν κατέστρεψεν αὐτόν, ἀλλ' ὅτι καὶ
θανατοβίς ἐζησε καὶ ἀνέστη, καὶ ἀπολαύει τὰ ἀγαθὰ τοῦ
πλούτου αὐτοῦ. Τοῦτο ἀνέπτυξεν ἄριστ' ὁ Ἅγιος Πέτρος
ἐνώπιον τῶν κατὰ τὴν Πεντηκοστὴν κατόικων τῆς Ἱερου-
σαλήμ, κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ὁμιλίαν: «Ἄνδρες Ἰε-
ραρχεῖς! εἶπεν Ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτου, Ἰησοῦν
τὸν Ναζωρεῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειγμένον εἰς
ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίετε δι' αὐ-
τοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ οἶδατε τοῦτον

τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ ἔκδοτο· λα-
έοντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπῆξατες ἀνείλετε· ἐν ᾧ
Θεὸς ἀνέστησε λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου καθότι οὐ
ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι. Αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ· Δαβὶδ γὰρ λέγει
εἰς Αὐτόν· Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός
ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· διὰ τοῦτο ἡ-
φράνθη ἡ καρρία μου καὶ ἡ γαλλιάσατο ἡ γλῶσσα μου· ἔτι
δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασπινώται ἐπ' ἐλπίδι ὅτι οὐκ ἐγ-
καταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾄδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσι-
όν σου ἰδεῖν διαφθοράν· ἐγνώρισάς μοι ἑδούς ζωῆς· πλη-
ρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου Σου». Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἔξόν εἰπεῖν μετὰ παρηγορίας πρὸς ὑμᾶς, περὶ τοῦ
Πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη τὸ μυσ-
μα αὐτοῦ ἐστὶν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Προφη-
της οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ἔρκω ὥμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς
ἐκ καρπιοῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σὰρκα ἀναστήσειν
τὸν Χριστόν, καθίσατο ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, πρεσβύων ἐλά-
λῃσε περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελεί-
φθη ἡ ψυχὴ Αὐτοῦ εἰς ᾄδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ Αὐτοῦ εἶδε δια-
φοράν· Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός, οὐ πάντες
ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες·

Ἀληθῶς ἐστάθη πλούσιος ὁ Χριστὸς κατὰ τὸν θάνατον
Αὐτοῦ, διότι οἱ ἄγγελοι εἶπον πρὸς τὰς γυναῖκας·

«Τί ζητετε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; Οὐκ ἐστὶν
ὧδε, ἀλλ' ἡγέρθη· μνησθητε ὡς ἐλάλησεν ἡμῖν, ἔτι ὧν ἐν
τῇ Γαλλιλαίᾳ λέγων, ὅτι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πα-
ραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρω-
θῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Καὶ ἐμνήσθη τῶν
ρημάτων Αὐτοῦ.»

Τὸ «ἐστάθη πλούσιος εἰς τὸν θάνατον Αὐτοῦ» ὁ Χριστὸς
ὁ Ἅγιος Παῦλος ἰκφράζει αὐτῷ· Τοῦτο φρονέσθω ἐν ὑ-
μῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων
οὐκ ἄρπαγμόν ἡγάγατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' Ἐμαυτὸν
ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων
γενόμενος καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνω-
σεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου
δὲ σταυροῦ. Διὸ καὶ ὁ Θεὸς Αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχρῆσα-
το Αὐτῷ ὄνομα ὑπὲρ πᾶν ὄνομα ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰη-
σοῦ πᾶν γένυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ κατα-
χθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσῃται, ὅτι Κύριος
Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς·»

Ἐξακοί. Θεσμ. ἐν.

Ἀφοῦ ὁμοῦς δώσῃς τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ προσφορὰν
περὶ ἁμαρτίας, θέλει ἰδεῖ ἔκγονα, θέλει μακρύνει τὰς ἡ-
μέρας Αὐτοῦ καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου θέλει εὐδοθῇ ἐν
χειρὶ Αὐτοῦ.

Σαφέστατα πλέον ταῦτα. Ἀφοῦ, ὦ Πάτερ καὶ Θεέ,
προσφέρῃς τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ θυσίαν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ-
τιῶν τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς θὰ ἔχῃ ἔκγονα, ἦτοι πι-
στοὺς εἰς Αὐτόν. θὰ ζῇ αἰωνίως, καὶ τὸ θέλημά Σου,
Κύριε, ῥέλουσι πράττει πάντες οἱ εἰλικρινῶς πιστεύον-
τες εἰς Αὐτόν·.

Τὸ «ῥέλει μακρύνει τὰς ἡμέρας Αὐτοῦ» ὑπονοεῖ ὁ
Παῦλος λέγων· «Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύο-
μεν, ὅτι καὶ συζήσομεν Αὐτῷ· εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐ-
γερθεὶς ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος Αὐτοῦ
οὐκέτι κυριεύει·».

«Διὰ τοῦτο θέλω δώσει εἰς Αὐτόν μερίδα μετὰ τῶν

μεγάλων, και τοὺς ἰσχυροὺς θέλει μοιρασθῇ λάφυρον».

Εὐνόητεν. "Ολοι οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς ἀνήκουσιν εἰς Αὐτόν. "Ολοι οἱ αὐτοράτορες και οἱ βασιλεῖς ὡς στέμμα ἔχουσι τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. Αἱ σημαῖαι ὅλων σχεδὸν τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν φέρουσι τὸν Σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ.

«Καὶ θέλει μεσιτεύει ὑπὲρ τῶν ἀνόμων». Ἀληθῶς ὁ Χριστὸς μόνος εἰναι μεσίτης ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, διότι Αὐτὸς μόνος παρέδωκε τὴν ψυχὴν Αὐτοῦ εἰς θάνατον και μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. "Οτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος μεσίτης ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, κατὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τῆς λέξεως, ὁ Παῦλος τὸ ἐκρράζεται σφρέστχτχ λέγων: «Εἰς γὰρ Θεός, εἰς και μεσίτης Θεοῦ και ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων». Τοῦτο ἐβεβαίωσεν Αὐτὸς ὁ Χριστὸς εἰπών: Ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται. Πάντα ὅσα ἂν αἰτήσῃτε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν Ὁ δὲ Πέτρος εἶπε: Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανόν, τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

Ἐνταῦθα τελειώνει, εἶπον τῷ Σεμουέλ, και ἡ ἐρμηνεία τοῦ ΝΓ'. Κεφαλαίου τοῦ Ἡσαίου. Ποῖαι εἶναι αἱ περὶ αὐτοῦ ἐντυπώσεις σου; ἠρώτησα.

— Αἱ ἐξῆς, εἶπεν ὁ Σεμουέλ. "Οτι ὁ Ἡσαίας τόσον φανερά ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο περισσότερον ἢ ἄλλαχού, ὥστε μεγάλῃν πρέπει νὰ πάσχῃσι τύφλωσιν, ὅσοι ἀναγινώσκοντες αὐτὸ, ἐπιμένουσιν ἀκόμη εἰς τὴν ἀπιστίαν. Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐνῶ εἶναι Προφητεία ρηθεῖτα 850 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, φαίνεται μάλ-

λον ὡς ἱστορία τῶν παθῶν τῆς Ταφῆς και τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Δίκαιον λοιπὸν εἶχεν ὁ αὐτὸς Προφήτης, προφητεύων περὶ τῆς τυφλότητος τῶν οἰκειοθελῶν ἐπιμενόντων εἰς τὴν ἀπιστίαν. Ἰπαγε, λέγει, ὑπαγε και εἰπὲ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον: Μὲ τὴν ἀκοὴν θέλετε ἀκούσει και δὲν θέλετε ἐν ἀγασεῖ και βλέποντες θέλετε ἰδεῖ και δὲν θέλετε καταλάβει Ἐπαχύνθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου και ἔγειναν βαρεὰ τὰ ὦτα αὐτῶν και ἔκλεισαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν διὰ νὰ μὴ βλέπωσι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν και ἀκούωσι μὲ τὰ ὦτα αὐτῶν και νοήσωσι μὲ τὴν καρδίαν αὐτῶν και ἐπιστρέψωσι και θεραπευθῶσι. Ταῦτα λέγει τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον περὶ τῶν Ἰουδαίων.

— Εἰπετε, Σεμουέλ, ὅτι ὁ Ἡσαίας ὁμιλεῖ πολὺ φανερά περὶ τοῦ Χριστοῦ και πολὺ ὀρθῶς. Ἀλλὰ μόνον ὁ Ἡσαίας: Ὁ Δανιὴλ βλέπει τὸν Χριστὸν ὅχι πλέον πάσχοντα ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ δοξῇ Αὐτοῦ πλησίον τοῦ Οὐρανίου Πατρὸς τοῦ Παλακοῦ τῶν ἡμερῶν.

— Εἰς ποῖον μέρος; ἠρώτησεν ὁ Σεμουέλ.

— Ἀνοιξόν, τῷ εἶπον τὸν Προφήτην Δανιὴλ. Εὐρὲ τοὺς στίχους 9ον, 10ον, 13ον, και 14 τοῦ Ζ' Κεφαλαίου.

Και ὁ Σεμουέλ ἀνέγνω:

— Ἐθεώρουν ἕως ὅτου εἰ θρόνοι ἐτέθησαν και ὁ Παλακὸς τῶν ἡμερῶν ἐκάθισε, τοῦ ὁποίου τὸ ἐνδυμα ἦτο λευκόν και αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς Αὐτοῦ ὡς μαλλίον καθαρὸν ὁ θρόνος Αὐτοῦ ἦτο ὡς φλόξ πυρὸς, εἰ τροχοὶ Αὐτοῦ ὡς πῦρ καταφλέγον. Ποταμὸς πυρὸς ἐξήρχετο και διεχέετο ἀπ' ἐμπροσθεν Αὐτοῦ χίλια χιλιάδες ὑπερέβαινον εἰς Αὐτόν, και μυρία μυριάδες παρίσταντο ἐνώπιον Αὐτοῦ τὸ

κριτήριο ἐκάθιστε, καὶ τὰ βιβλία ἠνεώχθησαν. Ἐίδον ἐν ὁράματι νυκτός, καὶ ἰδοὺ, ὡς Υἱὸς ἀνθρώπου ἔρχετο μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ Οὐρανοῦ, καὶ ἔβησεν ἕως τοῦ Παλαιῦ τῶν ἡμερῶν, καὶ εἰσῆγαγον αὐτὸν ἐνώπιον Αὐτοῦ. Καὶ εἰς Αὐτὸν, (τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου) ἐδόθη ἡ ἐξουσία καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ βασιλεία, διὰ νὰ λατρεύωσιν Αὐτὸν πάντες οἱ λαοί, τὰ ἔθνη, καὶ αἱ γλῶσσαι· ἡ ἐξουσία Αὐτοῦ εἶναι ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις δὲν θέλει παρέλθει, καὶ ἡ βασιλεία Αὐτοῦ, ἥτις δὲν θέλει φθαρῇ.

— Τοῦτο εἶναι κατατράνερρον περὶ τοῦ Χριστοῦ ἀνεκράξεν ὁ Σεμουέλ.

— Βεβαιότατα, εἶπον ἐγὼ, καὶ ὁ Χριστὸς ὀνομάζει ἑαυτὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. «Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ Οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς». Καὶ ἄλλαχού: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ Αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ' Αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης Αὐτοῦ κλπ.

|| Γ' — Πόσον λαμπρὰ, εἶπεν ὁ Σεμουέλ, παρίσταται ἡ δόξα τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου! Ἀλλὰ διατί ἡμῖν πρότερον τετυγλωμένος, καὶ δὲν ἔλεπον ἀληθείας τοσοῦτον φανεράς; Πόσον πρέπει νὰ ἤμαι εὐγνώμων εἰς τὴν πατρικὴν τοῦ Θεοῦ Πρόνοιαν, ὅστις ηὐδόκητε νὰ γνωρίσω δι' ὕμνων. Ἰσαὰκ τὴν ἀλήθειαν! Καὶ τί ἐχρητίμευτεν ὡς μέσον; Μία ἐπιστολὴ ἐνὸς φαντατικοῦ ραββίνου, τοῦ Θεοῦ σας Ἀβραάμου! Ἄ! ἂν ποτε ἴδω τὸν Θεὸν σας, μετὰ παρρησίας θὰ κηρύξω εἰς αὐτόν τὴν ἀλήθειαν, καὶ

θὰ δεῖξω εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς περὶ Χριστοῦ προφητείας. Καὶ ἐκεῖνος «θὰ διανοίξῃ καὶ αὐτοῦ τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς Γραφάς», ὅπως διήγειρε κάμοι. — «Διὰ νὰ λατρεύωσιν Αὐτὸν, λέγει τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τοῦ προφήτου Δανιήλ πάντες οἱ λαοί, τὰ ἔθνη, καὶ αἱ γλῶσσαι». Καὶ μήπως τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές;

— Ἀπὸ τὸ βλέπομεν, εἶπον. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη τῆς γῆς λατρεύουσι τὸν Χριστὸν εἰς διαφόρους καὶ ποικίλας γλώσσας, ἡ δὲ Βρεττανικὴ ἑταιρεία μετέφρασε τὴν Ἁγίαν Γραφήν, Παλαιάν καὶ Νέαν Διαθήκην, εἰς 320 περίπου γλώσσας καὶ διαλέκτους.

— Ἀναφέρει τι ὁ Δανιήλ, ἠρώτησεν ὁ Σεμουέλ περὶ τῶν Παθῶν τοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀναφέρει καὶ ὁ Ἡσαΐας ἡ μόνον τὴν δόξαν Αὐτοῦ βλέπει πλησίον τοῦ Πατρὸς;

— Ὁ Δανιήλ προσδιορίζει σαφέστερον καὶ τὸν χρόνον τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ, ἀπεκρίθη.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Σεμουέλ.

— Ἀνοίξον τὸν Δανιήλ, καὶ ἀνάγνωθι ἀπὸ τοῦ 24ου στίχου τοῦ Θ' Κεφαλαίου.

Καὶ ὁ Σεμουέλ ἀνέγνω.

— Ἐβδομήκοντα ἑβδομάδες διωρίσθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν σου, διὰ νὰ συντελεσθῇ ἡ παράβασις καὶ νὰ τελειώσωσιν αἱ ἁμαρτίαι καὶ νὰ γείνη ἐξίλειψις περὶ τῆς ἀνομίας καὶ νὰ εἰσαχθῇ δικαιοσύνη αἰώνιος καὶ νὰ σφραγισθῇ ὁρασις καὶ προφητεία καὶ νὰ χρισθῇ ὁ Ἅγιος τῶν ἁγίων. Γνώριστον λοιπὸν καὶ κατάλαβε ὅτι ἀπὸ τῆς ἐξελεύσεως τῆς τροσταγῆς τοῦ νὰ ἀνικοδομηθῇ ἡ Ἱερουσαλήμ ἕως τοῦ Χριστοῦ τοῦ Ἡγουμένου, θέλουσιν εἶσθαι ἑβδομάδες ἑπτὰ καὶ ἑβδομάδες

ἐξήκοντα δύο θέλει οἰκοδομηθῇ πάλιν ἡ πλατεῖα καὶ τὸ τεῖχος, μάλιστα ἐν καιρῷ στενοχωρίας. Καὶ μετὰ τὰς ἐξήκοντα δύο ἐβδομάδας θέλει ἐκκοπῇ ὁ Χριστὸς, πλὴν οὐχὶ δι' ἑαυτὸν. Καὶ θέλει στερεώσῃ τὴν διαθήκην εἰς πολλοὺς ἐν μιᾷ ἐβδομάδι· καὶ ἐν τῷ ἡμίσει τῆς ἐβδομάδος θέλει παύσῃ ἡ θυσία καὶ ἡ προσφορὰ κτλ.

— Φοβερὰ πάντα ταῦτα, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ. Καὶ ὅμως οὐδέποτε οἱ Ραββίνοι μᾶς ἀνέπτυσαν τὰ μέρη ταῦτα τῶν Προφητῶν καὶ τοῦ Μασσίαχ, ὥστε καὶ μᾶς εἰδείκνυν αὐτά!

— Βλέπεις, εἶπον εἰς τὸν Σεμουὴλ, ἀλλὰ ἄγε ὁ Δανιὴλ βλέπει τὸν Μασσίαχ πάσχοντα καὶ θανατούμενον, «διὰ τὰ τελειώσωσιν αἱ ἁμαρτίαι, καὶ τὰ γένηται ἐξιλέωσις περὶ τῆς ἀνομίας, καὶ τὰ εἰσαχθῇ δικαιοσύνη αἰώνιος, καὶ τὰ σφραγισθῇ ὅρασις καὶ προφητεία». ἀλλὰ ἄγε ὅμως βλέπει Αὐτὸν πλησίον τοῦ Πατρὸς «λαμβάνοντα τὴν ἐξουσίαν, καὶ τὴν δόξαν, καὶ τὴν βασιλείαν, διὰ τὰ λατρεύουσιν Αὐτὸν πάντες οἱ λαοί, τὰ ἔθνη καὶ αἱ γλῶσσαι». Καὶ ἀλλὰ ἄγε μὲν ὀνομάζει Αὐτὸν Υἱὸν ἀνθρώπου, ἀλλὰ ἄγε ὅμως καλεῖ αὐτὸν τοῦτον Υἱὸν Θεοῦ.

— Ποῦ; ἠρώτησεν ὁ Σεμουὴλ.

— Εἰς τὸν στίχον 25 τοῦ Γ' Κ φαλαίου τοῦ Δανιὴλ.

Καὶ ὁ Σεμουὴλ ἀνέγνω:

— «Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε: Ἴδού ἐγὼ βλέπω τέσσαρας ἀνδρας λελυμένους, περιπατοῦντας ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς, καὶ βλάβη δὲν εἶναι εἰς αὐτοὺς καὶ ἡ ὄψις τοῦ τετάρτου εἶναι ὅμοια μὲν Υἱὸν Θεοῦ».

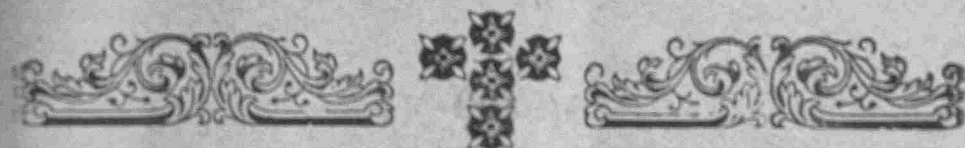
— Περὶ τίνος πρόκειται; ἠρώτησα.

— Πρόκειται, εἶπεν ὁ Σεμουὴλ, περὶ τῶν τριῶν ἁγίων

παίδων Σεδράχ, Μισάχ καὶ Ἀβδεναζώ, (χολδαῖστί), Ἀνανία δὲ, Ἀζαρία καὶ Μισαήλ (ἐβραῖστί), οἵτινες, ἐπειδὴ, πιστοὶ ὄντες δεῦλοι τοῦ Κυρίου, δὲν προσεκύνησαν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἔστησεν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐν τῇ πεδιάδι Δουρά, καὶ, προσκλυνθέντες καὶ ἀπειληθέντες ὑπὸ τοῦ Ναβουχοδονόσορος διὰ τῶν ἀσεβῶν τούτων λόγων: «Καὶ τίς εἶναι ἐκεῖνος ὁ Θεός, ὅστις θέλει σᾶς ἐλευθερώσει ἐκ τῶν χειρῶν μου;» ἀπεκρίθησαν θαρραλέως: «Ναβουχοδονόσορ, ἡμεῖς δὲν ἔχομεν χρεῖαν ἵνα σοὶ ἀποκριθῶμεν περὶ τοῦ πράγματος τούτου. Ἐὰν ἦναι οὗτα, ὁ Θεὸς ἡμῶν, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς λατρεύομεν εἶναι δυνατός ἵνα μᾶς ἐλευθερώσῃ ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης καὶ ἐκ τῆς χειρὸς σου, βασιλεῦ, θέλει μᾶς ἐλευθερώσει ἀλλὰ καὶ ἂν οὐχί, ἂς ἦναι γνωστὸν, εἰς σέ, βασιλεῦ, ὅτι τοὺς θεοὺς σου δὲν λατρεύομεν, καὶ τὴν εἰκόνα τὴν χρυσὴν τὴν ὁποίαν ἔστησας, δὲν προσκυνοῦμεν», καὶ τούτου ἐνεκα ἐρρίφθησαν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς, τὴν ἐπταπλασίως κεκαυμένην. Ἀλλ' ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦτο μετ' αὐτῶν ἐν τῇ κομίῳ, ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἡσαίας ὀνομάζει «μεγάλῃς βουλῇς ἀγγελῶν. Θαυμαστὸν, Σύμβουλον, Θεὸν ἰσχυρὸν» καὶ τὸ πῦρ οὐτε τριχα αὐτῶν ἔκαυσεν!

— Ὡστε, ὡς βλέπεις, εἶπον τῷ Σεμουὴλ, Χριστιανοί, οἱ γνωρίσαντες τὴν ἀληθειαν, ἐκ τοῦ Δανιὴλ καὶ τοῦ Ἡσαίου λαμβάνουσιν τὰ ὀνόματα, δι' ὧν ὀνομάζουσι τὸν Μασσίαχ, καλοῦντες Αὐτὸν καὶ Υἱὸν ἀνθρώπου καὶ Υἱὸν Θεοῦ, ἤτοι Θεὸν καὶ ἄνθρωπον.

Καὶ ὅμως οἱ Ἰουδαῖοι, ἐν τῇ πωρώσει αὐτῶν, περιμένουσιν τὸν Μασσίαχ ὡς ἀπλὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἂν

ΜΕΡΟΣ Δ'.

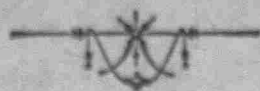
Πυρσός μελλων να καταυγάσῃ πολλούς.

Τί δὲν κάμνει ἡ εὐσέβεια ! Πόσα δὲν κατορθώνει ἡ εἰλικρινὴς καὶ ζῶσα πίστις !

Ὁ Ραββῖνος Ἰσαάκ πιστεύσας μετ' ἐπισταμένην καὶ εἰλικρινῇ μελέτην καὶ ἔρευναν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ ἰδίως τῶν Προφητῶν, εὗρων τὸν θησαυρὸν τὸν κεκρυμμένον, ἐπιτυχὼν τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, ὃν ἔτι πρὸ ἐτῶν ἐζήτει, ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ κατενόησε πληρέστατα τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Ἀλλ' ἡ πίστις, ἡ θερμὴ πίστις, γεννᾷ τὴν θερμὴν καὶ εἰλικρινῇ ἀγάπην. Ὁ Ἰσαάκ κατέχων τὸν πολύτιμον μαργαρίτην, ἐπεθύμει διακαῶς, καὶ εἰργάζετο, ἵνα καταστήσῃ μετοχους αὐτοῦ ὅλον τὸν κόσμον. Ἐπεθύμει νὰ διαδώσῃ τὴν ἀλήθειαν, νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν πίστιν, νὰ γενικεύσῃ τὴν εὐσέβειαν. Καὶ πρῶτος καρπὸς τῆς ἀγάπης ταύτης, ἀλλὰ σπουδαῖος καρπός, ὑπῆρξεν ὁ Σεμουέλ.

Ὁ Σεμουέλ κατέστη νῦν ἄλλος Ἰσαάκ. Ἡ εὐσέβεια ἐδιπλασιάσθη καὶ ἡ λαμπράς οὕτως ἐγένετο πυρσός. Καὶ ὁ πυρσός οὗτος ἐμελλε καταυγάσῃ προῦριστο νὰ φωτίσῃ πολλούς, Καὶ ἐρώτισε. Πῶς; Θὰ τὸ μάθωμεν καθ' ὅσον

ἦναι ἄπλοῦς ἄνθρωπος, θὰ ἦναι ἀμαρτωλὸς Μασσίαχ, εἰότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀμαρτωλοί, καὶ δὲν θὰ δύναται νὰ σώσῃ ἄλλους, ἀφοῦ αὐτὸς θὰ ἦναι δοῦλος τῆς ἀμαρτίας. Καὶ τότε πῶς θὰ συμβιβάζεται ὁ ψευδομασίαχ αὐτός, τὸν ὁποῖον περιμένουσιν οἱ Ἰουδαῖοι, ὁ ἀμαρτωλὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, μὲ τὸν ἀληθινὸν Μασσίαχ, ὅστις καθὼς λέγει ὁ Ἡσαίας, «δὲν ἔκαμεν ἀμαρτίαν, οὔτε εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι Αὐτοῦ»; Πῶς συμβιβάζεται ὁ ἄπλοῦς ἄνθρωπος μὲ τὸν ἀληθῆ Μασσίαχ, τὸν ὁποῖον ὁ Ἡσαίας καλεῖ «Θεὸν ἰσχυρὸν» (Ἐλ-Γκιμπόρ); Ἐνεκα τῆς προώσεως ταύτης τῶν Ἰουδαίων ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ὡς λέγει ἡ ἱστορία, οἱ ψευδομασσίαχ ἐκείνοι, οἱ ὁποῖοι ἠπάτησαν τοὺς Ἰουδαίους, καθὼς π.Χ. ὁ Σαβῆ Σαμπεθαύ, ὅστις πρὸ 200 περίπου ἐτῶν παρουσιάσθη εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη Ἰουδαίους ὡς Μασσίαχ, καὶ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ἐπίστευσαν. Ἀλλ' ὅτε ἡ ἐξουσία ἐφυλάκισε τὸν ψευδομασσίαχ Σαβῆ Σαμπεθαύ, οὗτος φοβηθεὶς ἠρνήθη τὸν Ἰουδαϊσμὸν μεθ' ἑλὼν τῶν συγγενῶν του. Τούτου ἀπόγονοι ὑπάρχουσι μέχρι σήμερον ἐν Θεσσαλονίκη.

προχωρούμεν εἰς τὴν ἀφήγησιν τῶν σπουδαίων ἀληθῶς γεγονότων, τὰ ὅποια συνέβησαν. Ὅταν ὁ Θεὸς ἀνοίγῃ τὴν θύραν πίστεως εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ ὑπάρξωσιν οἱ σωζόμενοι Ὅταν ὁ πατὴρ ἐλκύῃ εἶναι μαγνήτης ἰσχυρότατος καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ σκληροὶ ὄντες ὡς σίδηρος ἐλκονται.

Ἐν τούτοις πολὺς ἔκτοτε εἶχε παρέλθει χρόνος. Ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς τοῦ Ἰσαάκ σιγὴ πλέον Παρῆλθεν μῆνες καὶ οὐδεμία εἰδησις περὶ τοῦ Ἰσαάκ.

Τούτῃ μῆνας διεδέχθησαν ἔτη. Οὐδεμία ἐπιστολή. Ἐσκέρθη νὰ γράψω. Ἦγνόουν τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰσαάκ.

Τί ἐπρεπε νὰ πράξω; Ἀνησυχουν. Καὶ δικαίως ἐροῦμένην μήπως ὁ Ἰουδαϊκὸς φανατισμὸς προσέσκηκε νέον μάρτυρα εἰς τὸ ὀγκῶδες μαρτυρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας.

—Εἰ «ἐμὲ ἐδίωξαν καὶ ὑμᾶς διώξουσιν» εἶπεν ὁ Κύριος. Καὶ ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ Θεῷ.

Καὶ μὲ πόσῃν λύσσαν; Διότι «παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστατήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. Καὶ ἔσεσθαι μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου». Καὶ ἔπειτα; Θὰ ἐπέλθῃ ἐξόντωσις τῶν μαρτύρων τῆς ἀληθείας; Θὰ καταστραφῇ ἡ ἀλήθεια; Ὁχι. Μυριάκις ὄχι! Μετὰ τὰς βασάνους ἡ σωτηρία. Μετὰ τὴν τρικυμίαν ἡ γαλήνη. «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται». Καὶ ἀληθῶς. Ἡ ἱστορία ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ὑπομειναντες τὸ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ μαρτύριον οὐ μόνον ἐσώθησαν ἀλλὰ καὶ δοξασθέντες ἐστεφανώθησαν μὲ τὸν ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον, καὶ ἀνευρημούμενοι ἑταίρονται εἰς αἰῶνας αἰῶνων ὑπ' ὅλων τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Τοιαύτην λοιπὸν ὑποψίαν εἶχον περὶ τοῦ Ἰσαάκ. Ἀλλ' ἐκεῖνος ὅστις ἐλύτρωσε τὸν Δανιὴλ ἐκ τῶν ὀδόντων τῶν λεόντων τοὺς τρεῖς εὐσεβεῖς παῖδας ἐκ τοῦ φοβεροῦ πυρὸς τῆς ἐπταπλασίως καυθείσης καμίνου, τὸν Πέτρον ἐκ τῆς μανίας τοῦ ἀσεβοῦς Ἡρώδου καὶ τῆς μοχθηρᾶς προσδοκίας τῶν Ἰουδαίων ναί! Ἐκεῖνος ἐλύτρωσε καὶ τὸν Ἰσαάκ τοῦ θανάτου. Τοῦτο ἔμαθον ἔπειτα. Ἀλλὰ κατ' ἀρχὰς οὐδὲν ἐγίνωσκον ἐκυμαινόμενην ἐν τῇ ἀβεβαιότητι, κατεβιβασκόμενην ὑπὸ μυρίων ὑποψιῶν. Τέλος ἐπληροφόρηθην περὶ τοῦ Ἰσαάκ παρ' αὐτοῦ τοῦ Ἰσαάκ οὐχὶ δι' ἐπιστολῆς. Ἀπὸ στόματος αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ ἐδόξασα τὸν Κύριον, ὅστις οἰκονομεῖ τὰ πράγματα, ὡς Αὐτὸς οἶδε, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς εὐαγγελικῆς Αὐτοῦ ἀληθείας. Καὶ ἐδοῦ πῶς συνέβησαν τὰ πράγματα:

Κατὰ τὰς διακοπὰς τῶν μαθημάτων τοῦ παρόντος ἔτους ἐπορεύθην δι' ὑποθέσεις μου εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐπετκέρθη τὰς ἰουδαϊκὰς συνοικίας καὶ ἰδίως τὸν Μπαλατὰν καὶ τὸ Χάσκιεϊ, ἐρευνῶν, ἐξετάζων, ἐρωτῶν ἐπιτηδεύων νὰ μάθω περὶ τοῦ Ἰσαάκ. Πλὴν δυστυχῶς οὐδὲν ἠδυνήθην νὰ ἀνακαλύψω. Διηυθύνθην εἰς τὸ ὠραιότατον Πέραν, εἰς τὰ Ταταῦλα, εἰς τὸ Ἀρναούτκιεϊ, Καζάκκιεϊ, Σκούταρι καὶ ἔλα τὰ παρὰ τὸν Βόσπορον χωρία. Οὐδὲν ἀπολύτως οὐδὲν περὶ τοῦ Ἰσαάκ.

Ἰνα ἀνακουρισθῶ ἐκ τῆς βαθυτάτης λύπης μου διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ Ἰσαάκ, ἐπεθύμησα νὰ ἐπισκερθῶ τὴν ἐν τῇ Θεολογίᾳ καὶ Φιλοσοφίᾳ τροπὸν μου Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης. Ἐκ τοῦ Καράκιοϊ ἐπέβην ἐνὸς τῶν ἀτμοπλοίων τῆς ἐταιρίας Μαχσουτέ ἢ Σιρκέτι Χαϊριέ, δὲν ἐνθυμούμαι καλῶς, τὰ ὅποια βρίθουσι κόσμου ποικίλο-

γλώσσου καὶ ποικιλογρώμου. Τούρκοι, Ἕλληνες, Ἀρμένιοι, Ἰουδαῖοι, Εὐρωπαῖοι συμφύρονται ἀναμίξ, ἀκούει δέ τις ἄλλας τὰς γλώσσας τοῦ κόσμου.

Κεραλόδεσμοι, καλυμμαύχια, πῆλοι εὐρωπαϊκοί, φέσις ἐρυθρὰ μεταβάλλουσι τὸ ἀτμόπλειον εἰς ἀνθῶνα ποικιλόχρωμον. Εἶδομεν τὴν νῆσον Πρώτην, τὴν Ἀντιγόνην καὶ τέλος ἀπεβίβάσθην εἰς τὴν προσριλῆ μου Χάλκην.

Ὅποῖαι ἀναμνήσεις μετὰ εἰκοσι καὶ πέντε ἐλόκληρα ἔτη! Ἐπανεῖδον τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, ἐν ᾗ διήλθον ἀρκετὰ ἔτη τῆς νεότητός μου σπουδάζων τὴν Θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν, τὴν ἑλληνικὴν, λατινικὴν, γαλλικὴν, σλαβωνικὴν, ρωσικὴν, τουρκικὴν καὶ ἑβραϊκὴν φιλολογίαν.

Ὅλίγοι τῶν ποτὲ καθηγητῶν μου ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ζώσι. Ποῦ εἶσαι γηραιέ, πλὴν εὐθυμε, Ἡλίας Τανταλίδη, ὅστις τυρλὸς φεῖ! ἐδίδασκες ἡμᾶς ἀπὸ μνήμης τὴν Ρητορικὴν, τὴν Μῆδειαν τοῦ Εὐριπίδου καὶ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὀμήρου; Τοῦ Ὀμήρου, μὲ τὸν ἑπὶ ὄν κατ' ἑλὰ ἦσο ὁμοίος, κατὰ τὸν νεώτερον ποιητὴν;

Ὅμοιος μ' ἐσέναι ἦτο καὶ ἓνας ψάλτης παλαιός,

Ἀηδὼν τοῦ Ἐλικῶνος, τῆς Ποιήσεως θεός.

Πλὴν πτωχὸς καὶ τυρλωμένος

ἐκελάδει ὁ καυμένος!

Καὶ σὺ, καὶ σὺ ἐκελάδεις Ἡλίας Τανταλίδη!

Ποσάκις κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Τυρλεῦ ἐμελπεῖς ψάλλον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὰ θρηνώδη τοῦ Τυρλεῦ τροπάρια καὶ ἐκίνεις ἡμᾶς εἰς θρῆνον, καὶ προὐκάλεις τὰ εἰλικρινῆ τῶν μαθητῶν σου δάκρυα; Τὰ τροπάρια ἐκεῖνα τὰ πλῆρη πάθους καὶ ποιήσεως!

— Ὁ τυρλὸς γεννηθεὶς ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, ἔλεγε:

— Ἄρχ ἐγὼ δι' ἀμαρτίας γονέων ἐγεννήθην ἀόμματος; Ἄρχ ἐγὼ δι' ἀπιστίαν ἰθὺν ἐγεννήθην εἰς ἐνδειξιν;.. Οὐ γὰρ εἶδον τὸν ἥλιον λάμποντα, οὐδὲ ἐν εἰκόνι τὸν ἐμὲ πλαστοουργήσαντα!.. Οὐχ ἱκανῶ τοῦ ἔρωτός. Ποτε νύξ; ποτε ἡμέρα; Οὐκ εὐτονοῦστί μου οἱ πόδες τὰ τῶν λίθων συντρίμματα...·

Καὶ ψάλλον συνεχίνεις, γηραιέ διδάσκαλε!

Ποῦ εἶσαι λοιπόν; Φεῖ! Δὲν σὲ εἶδον εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν! Καὶ ἀκουστίως μου ἐπανελάθον τοὺς ἐξῆς στίχους τοῦ θλίβεροῦ ὕμνου σου πρὸς τὸν Νάϊον:

«Ὡ πρᾶγμάτων ἀλλοίως ἀλλοίων!

Ὡ τοῦ γρόνου σιδήρεον κράτος!

Ποῖος πρῶην σ' ἀπῆντων, καὶ ποῖον

Μ' ἀπαντᾷ, καὶ μὲ φεύγεις ἐσχάτως!

Ἦστωσαν ταῦτα εἰλικρινὲς ἐπιτύμβιον τοῦ σεπτοῦ σου τέφρου, Ἡλίας Ταταλίδη! Ἀλλὰ ποῦ εἶσε καὶ σὺ σοφώτατε καθηγητὰ. Ἀλεξάνδρι Χαντζερῇ, ὅστις Πλάτων ἀληθὴς τὴν ἑκφρασίαν καὶ τὰ ὑψηλὰ νοήματα, ἀνύψους ἡμᾶς εἰς τὰ οἰθιρία τῆς ἱστορικοῦ φιλοσοφίας δώματα, καὶ εἰσηγέας εἰς τὸ ἀδυτον αὐτῆς Ἱερὸν;

Φεῖ! Μολὶς ἠκούσαμεν διδαχθέντες παρὰ σοῦ τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας, καὶ σὲ ἐθρηνήσαμεν θανόντα εἰς τὰς ἀγκάλας ἡμῶν! Μετὰ σεβασμοῦ προσηγγίσθην ἐπὶ τοῦ τάφου, ὅστις κοσμεῖ τὸν περίβολον τῆς Σχολῆς. Ποῦ εἶ αἱ οἱ ποτὲ νεαροὶ συμμαθηταί μου; Φεῖ! τοῦ πανδοχμάτορος χρόνου. Ὅλους κατέβαλον τὰ ἔτη καὶ ἐκύρτωσε τὸ γῆρας. Ποῦ εἶναι ὁ γλυκὺς ἐκεῖνος Διευθυντής, ὁ Γρηγόριος ἑφωτεινός, ὁ μετὰ ταῦτα Ἐπίσκοπος Σιών; Χρὶς τὴν πατρίδα, πολυμαθέστατος κληρικὸς, δὲν διέφευτε τὸ τῆς παροι-

μίας. Ἐγέλα καὶ ἐμειδία πάντοτε. Πολλάκις κατ' αὐτὸ τὸ θρησκευτικὸν μάθημα ἀπομακρυνόμενος τοῦ θέματος, διηγεῖτο φαιδρότατα ἀνέκδοτα, ψυχαγωγῶν, οὕτως εἰπεῖν, τοὺς μαθητάς. Πλὴν ποῦ μὲ πρέσβυρεν ἡ πλάνος καὶ ὀνειροπόλος φαντασίᾳ! Ἐλησιμόνητα πρὸς ποῖον τερικώδευον σκοπὸν; Ὁχι, βεβαίως. Ἐζήτουν πληροπορίας περὶ τοῦ Ἰσαάκ Εὐρον τοιαύτας ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ, ἐνθα ἔμεινα δύο ἡμέρας τυχῶν, Ἀεραμιαίας φιλῶσενίᾳ; Ὁχι, δυστυχῶς.

Εὐρον τοιαύτας ἐν τῇ Ἐμπορικῇ Σχολῇ, ἐνθα ἀναπαύοντα διακεκριμένοι καὶ ἔξοχοι ἄνδρες τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ἐκεῖ δυστυχῶς οὐδὲν!

Τέλος ἐπισκέρθη καὶ τοὺς ἀσκητάς εἰς τὸ ἕτερον μέρος τῆς νήσου παρὰ τὸ Πασᾶ-Λιμάνι. Παρὰδοξως εὐρον ἀκμάζοντα εἰσέτι τὸν γηραιὸν ἀσκητὴν Πάτερ Γρηγόριον. Καίπερ ἀσκητῆς, καὶ ἐν ἀγρυπνίαις σχολάζων, εἶχεν ὁ εὐλογημένος πάχος ὑπερβολικὸν καὶ ἀκατάβλητον ρώμην. Βεβαίως ἐνεκα τοῦ καθαροῦ αἵματος τῆς ἐξοχῆς ἐνθα εἰσὶ τὰ ἀσκητήρια Ὁ ἀσκητῆς μ' ἐδέχθη εὐμενέστατα, παρὰκαλέσας νὰ μείνω τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ κελλίον του. διότι ἐπεθύμει, ἔλεγε, νὰ μὲ ἐρωτήτῃ πολλά περὶ τῆς πνεύματος.

Δὲν ἐδυσκολεύομαι νὰ μείνω, καὶ ἐπράξα καλῶς. Ὁ ἀσκητῆς, πρὸς τιμὴν μου βεβαίως, παρέθηκε τράπεζαν λουκούλειον ἀληθῶς. Πολλὰ εἶδη ἰχθύων, πολυμεδῶς κεκρυμμένων, ἐκότμουσαν αὐτήν. Ἀλλὰ καὶ οἶνοι γλυκεῖς δὲν ἔλειπον. Πολλὰ μετὰ τὸ δεῖπνον μὲ ἠρώτησε περὶ τῆς πνεύματος ὁ ἀσκητῆς. Ἐδάκρυεν ὁ εὐλογημένος γέρον, ὅτε μετὰ πολλὰ ἄλλα τῷ εἶπον, ὅτι, ἐκτὸς ὀλιγι-

στων ἐντίμων ἐξαίρεσεων, τὰ προσωπικά συμφέροντα ἐπικρατοῦσι, καὶ αὐτὰ ἐμποδίζουσι τὴν πατρίδα νὰ προσδεύσῃ καὶ ἀκμάτῃ ἐσωτερικῶς καὶ εὐτυχίῃ.

—Π' ἀνάθεμά τα! ἀνέκραξεν ὁ γέρον. Τὰ προσωπικά ἔβλαψαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν διήρεσαν εἰς πολυειδῆ τεμάχια. Τὰ προσωπικά χανδακώνουσι καὶ τὴν Πνεύμα. Π' ἀνάθεμά τα!

Μὲ ἠρώτησεν ἔπειτα τὸν σκοπὸν καὶ τὸ αἷτιον τοῦ ταξιδίου μου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τῷ ὠμίλησα περὶ ὑποθέσεων μου καὶ εἶτα ἀρηγήθην ἐν λεπτομερείᾳ τὴν ἐπιστροφήν τοῦ Ἰσαάκ εἰς τὸν Χριστόν. Τότε εἶδον τὸν γέροντα φαιδρυνέντα. Καὶ μειδιάσας μὲ ἠρώτησε:

—Καὶ ζητεῖς λοιπὸν τὸν Ραββῖνον Ἰσαάκ;

—Ναί, τῷ εἶπον.

—Σαῖς λοιπὸν πρῶτος, ἠρώτησεν, εἰργάσθητε ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Ἰσαάκ;

—Ὁ Κύριος, ἀπήντησα, ἐρώτισεν αὐτὸν ἐμὲ ἐξέλεξεν ἀπλῶς ὡς ὄργανον Αὐτοῦ, ἵνα ὁδηγήσω τὸν ἀδελφόν μου εἰς τὴν ἀλήθειαν τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ γνωρίζετε λοιπὸν, Πάτερ, τὸν Ραββῖνον Ἰσαάκ; τὸν ἠρώτησα.

—Βεβαίως, εἶπεν Ἀλλ' ὁ Ἰσαάκ τώρα δὲν εἶναι Ραββῖνος, εἶναι χριστιανὸς ἱερεὺς, καὶ ὀνομάζεται πατὴρ Ἰωάννης.

—Ποῦ εὐρίσκεται λοιπὸν; ἠρώτησα, δραξάμενος τῆς δεξιᾶς τοῦ γέροντος.

—Μὴ βιάζεται, παιδί μου, μοὶ εἶπεν. Ἀπόψε οὐδὲν θὰ μάθῃτε. Δὲν θὰ σᾶς εἶπω ποῦ εὐρίσκεται ὁ Ραββῖνος Ἰσαάκ, ἢ μάλλον ὁ πνεύμα Ἰωάννης, εἰς ὃν ὁ Πνεύμαρχος ἔδωκε καὶ τὸ ἐπώνυμον Χρυστότομος.

—Καὶ διατί, ἡρώτηςα, διατί δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μάθω ἀπόψε ποῦ εὐρίσκεται ὁ φίλος μου Ἰσαάκ ;

—Δότι, εἶπεν ὁ γέρων μειδιάσας παιδικὸν μειδίημα, διότι θέλω νὰ σοὶ παρασκευάσω μίαν ἐκπληξίν...

—Ναί, τῷ εἶπον· ἀλλὰ σκέφθητι, πατέρ, ὅτι αὐτὴ ἡ νύξ θὰ μοὶ φανῇ ἐλόκληρος αἰών.

—Τώρα, μοὶ εἶπεν, ἀδύνατον νὰ εὕρῃς τὸν Ἰσαάκ, διότι εἶναι νύξ, καὶ ἀτμόπλοιοι δὲν ὑπάρχει, διὰ νὰ πλευσῇς ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκεται Ἐχε ὑπομονήν, καὶ αὐριον θὰ ἀναχωρήσωμεν, διὰ νὰ τὸν εὕρωμεν.

—Αὐριον ; ἀνέκραξα εἶναι ἀληθές ;

—Ἀληθέςτατον, εἶπεν ὁ γέρων, καὶ ἡ γέρθη.

Ἦτο ἤδη μεσονύκτιον. Ἦρξατο ἤδη ἡ προσευχή. Μετὰ τὸ ἀπόδειπνον, ὅπερ ὁ γέρων ἀπήγγειλε μετὰ μεγίστης κατανύξεως καὶ εὐλαθείας, μετ' ὠδήγησεν εἰς τὸ κελλὶόν μου. Ἦτο στενότερον δωμάτιον ἔχον μικρὰν γλίνην, μικρὰν τράπεζαν πλήρη θρησκευτικῶν βιβλίων. Οἱ τοίχοι ἐκοσμοῦντο δι' εἰκόνων ἁγίων, ἰδίως ἐρημιτῶν καὶ ἀσκητῶν. Κομβολόγια καὶ κομβοσχολία ἐκρεμάντο εἰς τοὺς τοίχους.

Ἐκοιμήθην ἡσυχῶς ἀναμένων τὴν πρωίαν. ὅτε ἤλπιζον, ἡ μάλλον ἤμην βέβαιος, ὅτι θὰ ἔβλεπον τὸν Ἰσαάκ, διότι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὲ ἡπάτα ὁ γέρων ἀσκητής.

Κεῖται, εἶδον ὄνειρον. Μετὰ πάροδον τοσούτων ἐτῶν τὸν ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη. Τότῃ ἐντύπωσιν μοὶ προῦξένῃσε ! Τὸ ἐπατερικὸν τοῦ Πατριαρχικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἦτο κατάρωτον. Πολυέλαιοι ὀλόχρυσοι ἤκτινο-έόλουν. Μουσικὴ θεία, κατανυκτικὴ, μελωδική, ἐνθουσιώδης συνεκίνει τὰς ψυχὰς. Θυμιάματα εὐώδη ἐπλή-

ρου τὴν ἀτμόσφαιραν. Ἐλειτούργει ὁ Χριστός. Αὐτὸς ὁ Χριστός. Ἐφόρει Πατριαρχικὴν στολὴν, ὀλόχρυσον μίτραν ἀδαμαντοκόλλητον. Στέφανος ἀστεροειδὴς ἐκόσμει τὴν κεφαλὴν Αὐτοῦ.

Πληθὺς ἱερέων καὶ διακόνων ὑπηρετεῖ Αὐτόν. Μοὶ ἐφάνη τότε, ὅτι εἶδον τὸν Χριστὸν ἱστάμενον εἰς τὴν ὠραίαν Πύλιν. Δύο διάκονοι ἐκράτουν ἀνοικτὴν μεγίστην χρυσὴν βίβλον. Ἦτο τὸ Εὐαγγέλιον. Μοὶ ἐφάνη δὲ τότε, ὅτι ἤκουσα εὐδιακρίτως ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Κυρίου τοὺς ἐξῆς λόγους τῆς Καινῆς Διαθήκης :

«Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν».

Μοὶ ἐφάνη δὲ τότε, ὅτι κατεῖχον τὴν θέσιν τοῦ δεξιοῦ φάλτου. Καὶ ἔρχισα γεγωνυῖα τῇ φωνῇ ψάλλων τὸ :

— Δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι !

Ἐνόμιζον δὲ, ὅτι πλησίον μου ἦτο ὁ Ἰσαάκ, φορῶν εἰσέτι τὴν Ραββινικὴν στολὴν, καὶ ψάλλων μετ' ἐμοῦ τὸ :

«Δόξα σοι Κύριε, δόξα σοι !»

—Εὐλογημένε! ὠραίαν φωνὴν ἔχεις, ἀλλὰ μὲ ἐξύπνησες καὶ εἶναι ἀκόμη πρωί.

Διέκρινα τὴν φωνὴν τοῦ ἀσκητοῦ Γρηγεντίου. Πράγματι αἱ φωναὶ μου τὸν εἶχον ἐξυπνήσει. Τὸ δωμάτιόν μου καὶ τὸ ἰδικόν του μόνον διὰ λεπτῆς σανίδος ἐχωρίζοντο. Ἐξύπνισα Ἦναι τὸς ὀρθαλμούς. Ἀκτῖνες φωτὸς εἰσῆρχοντο διὰ τῶν σχισμᾶδων τῶν τοίχων Ἐρρόδιζεν ἤδη ἡ αὐγή. Ὑμνος καλλιχελάδων πτηνῶν ἀνεπέμπετο ἐκ τῶν δένδρων πρὸς τὸν Ὑψιστὸν Πατέρα τῆς ζωῆς. Αὖρα ὁρο-

σερὰ καὶ ζωογόνος πνέουσα, ἔσειεν ἑλαφρῶς τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων.

Ἐξῆλθον τοῦ κελλίου, καὶ εὗρον τὸν ἀσκητὴν ἱπτάμενον.

—Εὐλογημένε! μοι εἶπεν. Ἀπὸ τὸ μεσονύκτιον ἔρχεσες τὴν ψαλμωδίαν. Τί φωναὶ ἦσαν ἐκεῖναι; Μολονότι δὲν ἦτο δυσάρεστος ἡ ψαλμωδία. Τὸ «Δόξα σοι, Κύριε» ἑκαῖνο εἰς ἤχον Τέτχρτον ἦτο θυμάσιον.

—Ὁνειρον ἔβλεπον, τῷ εἶπον. Ἦτο ψαλμωδία καθ' ὑπνου, ἡ ὁποία καὶ ἐμὲ δυστυχῶς ἐξύπνησε, διότι ἐπεθύμουν ἀκόμη νὰ κοιμηθῶ.

—Καὶ τί ὄνειρον ἔβλεπες;

Τῷ διηγήθη τότε ἐν λεπτομερείᾳ τὸ ὄνειρόν μου, μὴ παραλείπων, ὅτι οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου ἦσαν εἰσέτι ἑναυλαὶ εἰς τὰς ἀκοὰς μου.

—Ἀποτέλεσμα, εἶπεν ὁ γέρον, ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεών σου, καὶ τῆς μεγάλης ἐπιθυμίας σου νὰ ἴδῃς τὸν Ἰσαάκ.

—Ἐπὶ τέλους θὰ τὸν ἴδω; ἠρώτησα

—Βεβαίως, εἶπεν. Ἰδοὺ, τὸ ἀτμόπλοιο εἶναι εἰς τὴν Πρίγκηπον Μετ' ὀλίγον θὰ διέλθῃ ἐκ Χάλκης. Ἐτοιμάσθητι θ' ἀναχωρήσωμεν.

—Διὰ ποῦ, παρακαλῶ, πάτερ;

—Αὐτὸ θὰ τὸ μάθῃς, ὅταν θὰ φθάσωμεν ἐκεῖ. Μὴ λησμόνει, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶναι ἡ ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Παναγίας τῆς Παρθένου.

Πράγματι· ἦτο τότε ἡ 40 Αὐγούστου.

—Καὶ πρὸς τί νὰ ἐνθυμῶμαι τοῦτο; ἠρώτησα.

—Διότι θὰ παρευρεθῶμεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου ὑπάρχει ὁ Ἰσαάκ.

—Ἐμπρὸς λοιπὸν, εἶπον Ἄς ὑπάγωμεν.

Τὸ ἀτμόπλοιο προσήγγιζεν ἤδη εἰς τὴν προκυμαίαν τῆς Χάλκης, παρὰ τὴν Ναυτικὴν Σχολήν. Ἐφθάσαμεν ἐγκαίρως, καὶ ἐπέβημεν τοῦ ἀτμοπλοίου. Ἦν λίαν περὶεργὸς νὰ ἴδω, εἰς ποῖον μέρος ἐμέλλομεν νὰ ἀπεβιβασθῶμεν.

Δὲν ἐβράδυνα νὰ τὸ μάθω. Μετὰ πλοῦν ὥρας περίπου καὶ ἡμισίας ἐφθάσαμεν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ τοῦ Καρακιοῦ.

—Θὰ ἐξέλθωμεν ἐδῶ, εἶπεν ὁ γέρον Ἀσκητής.

—Ὅθ' ἐδῶ; ἠρώτησα.

—Ἐδῶ, εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ.

—Καὶ διατί ἐδῶ, παρακαλῶ;

—Διότι ἀπ' ἐδῶ θὰ ὑπάγωμεν ἐκεῖ, ὅπου εἶναι ὁ Ἰσαάκ.

—Εἶναι τοῦτο ἀληθές, ἠρώτησα.

—Οἱ Ἀσκηταὶ δὲν ψεύδονται, εἶπεν.

Ἀπεβιβάσθημεν εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Γαλατᾶ. Ἐνείθεν ἐπέβημεν Αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου, διήλθομεν τὸν Βόσπορον ἀπεβιβάσθημεν εἰς τὴν Βράϊλαν, καὶ σιδηροδρομικῶς ἐφθάσαμεν εἰς τὸ Βουκουρέστιον τῆς Ρουμανίας. Ἀνεπαύθημεν εἰς ἓν τῶν ξενοδοχείων, καὶ τὴν πρωίαν τῆς 45ης ὁ Ἀσκητὴς με' ὠδήγησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἰσαάκ.

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ἰσαάκ ἦτο 3 περίπου ὥρας μακρὰν τοῦ Βουκουρεστίου, ἐπὶ τῆς ὁραίας θέσεως τῆς κωμοπόλεως Ο*. Ἄνδρες παιδιὰ, γυναῖκες, πρὸ πάντων γυναῖκες μὲ κηροῦς καὶ λαμπάδας εἰς τὰς χεῖρας εἰσήρχοντο ἐντὸς μεγάλου περιβόλου. Ἀνωθεν τοῦ περιβόλου διέκριναν τροῦλλον καὶ Σταυρόν.

Ἐκεῖ πορευόμεθα, μοι εἶπεν Ἀσκητὴς δείξας τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶναι Ἐκκλησία τῆς Παναγίας. Καὶ ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὁ γέρων ἀσκητὴς, ψιθυρίσας.

— «Θεοτόκε Παρθένε χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία κτλ.» Εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Προτεκυνήσασιν καὶ κατελάβομεν θεσιν τινά. Ἀλλὰ τότε—ὡ πόνη ἐντύπων μοι προὔξενησεν! ἀκόμη τὸ ἐνθυμοῦμαι—τότε οἱ μὲν ὀφθαλμοί μου εἶδόν τι παράδοξον, τὰ ὧτά μου ἤκουσάν τι ἀνῆκουστον!

Ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη εἶχεν ἰδιάζοντά τινα τύπον μὴ ὑπάρχοντα εἰς τὰς ἄλλας Ὁρθοδόξους Χριστιανικάς Ἐκκλησίας. Ἀνωθεν τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λεγομένου Τέμπλου, ὑπῆρχον μεγάλα ἑβραϊκά γράμματα τὰ ἐξῆς. Γεσούα ἁ Μασσίαχ Νατζρόθ Μαλχέγι Γεχουδά κάτωθεν τὰ ἑλληνικά. Ἰησοῦς Ναζωραῖος Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Καὶ κάτωθεν τῶν ἑλληνικῶν τὰ λατινικά.

Κύκλωθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ ὑπῆρχον ἑβραϊστί καὶ ἑλληνιστί τὰ ἐξῆς ἐκ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου (Α', 49) «Ὅν ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ Προφῆται εὐρήκαμεν Ἰησοῦν». Ἐκτὸς τῶν εἰκόνων ἄλλων Ἁγίων ὑπῆρχον καὶ αἱ εἰκόνες τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Δαβὶδ καὶ ὄλων τῶν Προφητῶν. Ἐπὶ τῆς εἰκόνος τῆς Παρθένου Μαρίας ὑπῆρχον μεγάλα ἑβραϊκά γράμματα, τὰ ἐξῆς: «Ἀαλμά, ἁσέρ χαζά Γεσάγια» Δηλαδή, Ἡ παρθένος, ἣν εἶδεν Ἡσαίας. Ταῦτα βεβαίως ἦσαν ὅλως ἀσυνήθη εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν. Ἐνῶ διετέλουν ἐν μεγίστῃ ἀπορίᾳ περὶ τούτου, διότι αἱ μὲν εἰκόνες καὶ ὁ Σταυρὸς μ' ἐβεβαί-

ουν ὅτι εὐρισκόμεν ἐντὸς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας τὸ ἀσυνήθες ὅμως τῶν ἑβραϊκῶν μοι ἀνεπόλει τὰς ἑβραϊκὰς Συναγωγὰς, παρετήρησα τὸν γέροντα ἀσκητὴν, ὅστις ἐννοήσας τὴν ἀπορίαν μου καὶ παρακολουθῶν τὰς κινήσεις μου ἐμειδία. Τὰ βλέμματά μας συνηντήθησαν τότε καὶ ἵνα με ἐξαγάγῃ τῆς ἀπορίας, μετ' ἐδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὴν ὁρορὴν τοῦ Ναοῦ. Ὑψωτα τὴν κεφαλὴν καὶ ἀνέγκων τὰ ἐξῆς μεγάλα ἑλληνικά γράμματα:

Ἐνόμισα ὅτι μετηνέχθην εἰς τοὺς Ἀποστολικοὺς χρόνους καθ' οὓς ὑπῆρχον ἐξ Ἰουδαίων ἑκκλησίαι καὶ ἐξ ἐθνῶν ἑκκλησίαι.

—Τί σημαίνουντι ταῦτα; ἠρώτησα. Μήπως ὀνειρεύομαι;

—Ὅχι, πικιδί μου, μοι εἶπεν ὁ ἀσκητὴς. Δὲν ὀνειρεύεσαι. Ἴδὲ τί φορέματα φέρουσιν οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ χριστιανοί. Τότε παρετήρησα. Ἐφόρουν ὅλοι τὸ ἰουδαϊκὸν ἔνδυμα τὸ ἔνδυμα ὅπερ φέρουσι οἱ ἰουδαῖοι τῆς Ἀνατολῆς.

—Παράδοξον! ἀνεφώνησα. Διὰ τὸ θέαμα τοῦτο, πάτερ Γρηγέντιε, ἔπρεπε νὰ μὲ προειδοποιήσῃς, διότι ἐπὶ τέλους φοβοῦμαι μὴ πάθω τι...

Ὁ Ἰουδακ χριστιανὸς ἱερεὺς.

Ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξῆλθε τῆς ὥρᾱς Πύλης νεαρὸς διάκονος καὶ ἔστη πρὸ αὐτῆς.

Ὅλοι οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξ ἰουδαίων χριστιανοὶ ἐγονυπέτησαν. Ὁ διάκονος διὰ φωνῆς μελωδικῆς, ἀλλὰ μετεχούσης ἑβραϊκῆς χοροῦς ἐμελψεν εἰπών: «Εὐλόγησον, Δέσποτα!» Τότε ὁ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ πρὸ τῆς Ἀγίας Τραπέζης ἱστάμενος ἱερεὺς ἠκούσθη λέγων ἑβραϊστί: «Μπαρούχ ἁτὰ Ἐλογένου κτλ.»

Καὶ ἐπανελάθεν ἐλληνιστί : « Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ! »

Ἄλλ' ὦ χαρά ! Ἀνεγνώρισα τὴν φωνὴν τοῦ Ἰσαάκ.

— Ὁ ἱερεὺς εἶε ὁ Ἰσαάκ ; ἠρώτησα τὸν ἀσκητὴν.

— Ναί ! μοι εἶπεν ὁ γέρον.

Ὡ ! ποῖα αἰσθήματα κατεκυρίευσαν τότε τὴν καρδίαν μου ! Ὁ πρῶν Ραββῖνος ἦτο ἤδη χριστιανὸς ἱερεὺς.

Ὁ ποτὲ φανατικὸς χριστιανομάχος ἦτο τώρα λάτρης καὶ ὑπηρετὴς τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας. Τότε ἀνεφώνησα μετὰ τοῦ ἡγαπημένου μαθητοῦ Ἰωάννου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ :

— Ἀληθῶς, « Αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν ». (Α'. Ἰωάν. Ε'. 4).

Ὅλοι οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐξ ἰουδαίων χριστιανοὶ ἴσταντο ἀκίνητοι. ἔχοντες τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ἱερέα ἀτενίζοντες. Μεγίστη προσοχή καὶ εὐλάβεια, θερμοτάτη καὶ εἰλικρινὴς πίστις ἐχαρακτίζεν αὐτοὺς. Ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ λειτουργία διεξήχθησαν κατονικώτατα. Ἡ μουσικὴ ἦτο μὲν Βυζαντινὴ ἀλλὰ μετείχεν ἑβραϊκοὺς τινος ὅρους καὶ ρυθμοὺς ἰδιάζοντος εἰς τὴν φαλμωδίαν τῶν Συναγωγῶν. Ὅπως εἰς ὅλας τὰς ἐρθεδόξους ἐκκλησίας ὑπῆρχον δύο χοροὶ ψαλτῶν, ὁ δεξιὸς καὶ ὁ ἀριστερός.

Ἡ διαφορὰ ὅμως συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ μὲν δεξιὸς χορὸς ἔφαλλε πάντοτε ἑβραϊστὶ ὁ δὲ ἀριστερός ἐλληνιστί. Ὁ διάκονος εἶπεν ἑβραϊστὶ τὸ Εὐαγγέλιον. Ὁ ἱερεὺς ἐπανελάβε τὸ αὐτὸ ἐλληνιστί. Ἐνῷ δὲ ὁ δεξιὸς χορὸς ἔφαλλεν ἑβραϊστὶ : Καθὼδ ἀτά, Ἀδοναγί, καθὼδ ἀτά.

Δηλαδή : Δόξα Σοι, Κύριε, δόξα Σοι !

Εἶδον τὸν Ἰσαάκ, ἡ παπᾶ Ἰωάννην Χρυσόστομον, ὅ-

πως τώρα ὠνομάζετο, ἐξελθόντα τῆς ὥρας Πύλης καὶ πορευόμενον εἰς τὸν ἄμβωνα.

Διερχόμενος πλησίον μου μόλις μὲ εἶδε. Νικόλαε ! ἀνέκραξεν, ἀδελφε Νικόλαε ! Καὶ μὲ ἐνιγκαλίσθη. Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς ἡμᾶς. Τοῦ ἡσπασθῆναι τὴν δεξιάν. Ὁμολογῶ, ὅτι οὐδέποτε ἡσπασθῆναι δεξιάν ἱερέως μετὰ μεγαλειτέρου σεβασμοῦ. Καὶ διχτί ; Διότι ὁ Ἰσαάκ ἦτο κατὰ πεποιθήσιν χριστιανός. Οἱ ἄλλοι ἐγεννήθησαν χριστιανοί, καὶ ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἶναι κατὰ συνήθειαν χριστιανοί. Πολλοὶ ἐγένοντο ἱερεῖς χάριν κοσμικῶν καὶ ἥμισυ χριστιανικῶν σκοπῶν. Ἀπαίδευτοι καὶ ἀμαθεῖς ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀγνοοῦντες τὰ δόγματα καὶ τὸ ἥθικόν καλλος καὶ ὕψος τῆς θρησκείας, τῆς ἐτόλμησαν νὰ γείνωσι διδασκαλοὶ καὶ λειτουργοί, δὲν ἐκπληροῦσι τὸν προορισμὸν οὕτων. Ἀλλ' ὁ Ἰσαάκ δὲν ἦτο τοιοῦτος. Ἐγνώριζε κατὰ βάθος τὴν Ἑβραϊκὴν, τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν Ἰσπανικὴν καὶ Γαλλικὴν γλῶσσαν.

Ἐγνώριζεν, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, τὰς Ἀγίας Γραφάς καὶ εἶχε μάλιστα κατανοήσει τὸ βαθύτατον αὐτῶν πνεῦμα. Ἡ πίστις αὐτοῦ λοιπὸν ἦτο εἰλικρινής.

Ἦτο πίστις μετὰ προηγουμένην ἐριυναν καὶ συζήτησιν καὶ μελέτην ὅλης τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Χάριν τοῦ Χριστοῦ, ὃν εἰλικρινῶς ἐπίστευσε καὶ ἡγάπησεν ὁ Ἰσαάκ, εἶχεν ἐγκαταλίπει καὶ ἀπαρνηθῆ μητέρα, ἀδελφούς, οἰκογένειαν, φίλους, ἔθνος τὰ πάντα. Χάριν τοῦ Χριστοῦ εἶχεν ἐπιστρέψει εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Σεμουὶλ καὶ τοσούτους ἄλλους.

Ἰδοὺ, διχτί ἡσπασθῆναι μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ τὴν

δεξιάν τοῦ Ἰσαάκ. Ἐνῷ δὲ ἔκυψα νὰ ἀσπασθῶ αὐτήν ὁ Ἰσαάκ μοι εἶπε :

— Σήμερον ἐξάπαντος, παρκαλῶ, νὰ ὀρίσετε εἰς τὸ πτωχικόν μου πρεσβυτέριον.

— Βιβαιότατα, τῷ ἐπιθύρῃσῃ, διὰ τοῦτο καὶ ἕλθον.

Ὁ Ἰσαάκ ἀνέβη συγκεκινημένος τὸν Ἀμείων. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπήστραπτεν ἐκ θερμῆς πίστεως καὶ χαρᾶς. Ὑψωσε τοὺς ὀρθαλμοὺς πρὸς τὸν Οὐρανόν, ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τοῦ Κυρίου, ἐστράφη πρὸς τοὺς ἀκροατάς, οἵτινες ἀσκαρδαμυκτεῖ ἠτένιζον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔρξατο τὸν λόγον τοῦ διὰ γλυκείας καὶ ἡσύχου φωνῆς, λαβὼν ὡς θέμα τὸν 41ον καὶ 42ον στίχον τοῦ Ι' Κεφ. τοῦ Λουκᾶ, διότι τοῦτο τὸ μέρος ἀναγινώσκεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Ὑπερρυλογημένης Παρθένου Μαρίας.

« Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλὰ· ἐνός δέ ἐστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ».

Ἀδελφοί μου ἀγαπητοί !

Ἐξ ὅλου τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἡμεῖς μόνοι κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐξελεξάμεθα τὴν ἀγαθὴν μερίδα. Ἀχ ! πόσον πονῶ, καὶ σεῖς πονεῖτε μετ' ἐμοῦ! Τὸ ἔθνος ἡμῶν, ὁ ἐκλεκτός ποτε Ἰσραὴλ, ὁ λαὸς ὁ περιούσιος, εἰς τὸν ὅποιον ἐδόθησαν ὅλαι αἱ ἐπαγγελίαι, ὅτε ἦλθεν ἡ πληρωσις τῶν ἐπαγγελιῶν, δὲν εἰδέχθη αὐτήν ! Τὸ ἔθνος ἡμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μεριμνᾷ καὶ τυρβάζει περὶ πολλὰ. Τὸ ἔθνος ἡμῶν φανατιζόμενον ὑπὸ τῶν ραββίνων του, παρασυρόμενον ὑπὸ τῶν διδασκάλων του, μισεῖ τὴν ἀλήθειαν, καταδιώκει τὸ φῶς, δὲν πιστεύει

εἰς τὰς προφητείας τῶν Προφητῶν, ἀποῦ δὲν θέλει νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτάς. Καὶ ὁμῶς ἀδελφοί μου, « ἐνός ἐστι χρεία ». Τίνος ; Τῆς ἀληθείας, τοῦ φωτός, τῆς προόδου, τῆς ἀγάπης, τοῦ παγκοσμίου καὶ εὐγενοῦς πολιτισμοῦ, ὁ ὅποιος ὑπάρχει εἰς τὸ Εὐαγγέλιον. Τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, τῆς προόδου καὶ τοῦ φωτός ἠκολούθησά ποτε ὁ μέγας Ἰουδαῖος, ὁ ἑξοχος Φηρισαῖος Σαούλ, Σαῦλος ἢ Παῦλος. Τὸν Παῦλον ἠκολούθησαν ἑκατομύρια ἄλλων Ἰουδαίων, καὶ τούτους ἠκολούθησαμεν καὶ ἡμεῖς.

Ὁ Παῦλος ἐγκαταλιπὼν χάριν τῆς ἀληθείας τοῦ Χριστοῦ τὸ ἔθνος του, δὲν ἐμίσει αὐτό, καίτοι τοῦτο ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπιστίαν· τὸναντίον ἠγάπα αὐτό ὡς ὅστουν ἐκ τῶν ὀντων του, καὶ σάρκα ἐκ τῆς σαρκός του. Ἰδοὺ τί λέγει μετὰ μεγάλης λύπης του περὶ τούτου : « Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυροῦσιν μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη καὶ ἀδιαλείπτου ὁδύνη ἐν τῇ καρδίᾳ μου· ἡρόδοτον γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα, καὶ αἱ διαθήκαι, καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν οἱ Πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν. ὦ ! ἀδελφοί μου ! ὅπως ὁ Παῦλος, καὶ ἡμεῖς εὐχόμεθα ἀνάθεμα εἶναι ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μας, τῶν συγγενῶν μας κατὰ σάρκα.

Ἄς ἐργασθῶμεν ὑπὲρ αὐτῶν ! Ἀλλὰ καλλίτερον ἡμῶν ἐργάζονται οἱ Προφῆται· ἐπιτυχέστερον ἡμῶν ἐργάζεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἄς κάμωμεν τοὺς ἀδελφούς μας νὰ ἐννοήσωσι τὸ Πνεῦμα τῶν Γραφῶν, νὰ ἐννοήσωσι τοὺς Προφῆτας. Οἱ Προφῆται εἰναι οἱ καλλίτεροι Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ πρὸς Αὐ-

τὸν ἀτανίζουσι, πρὸς Αὐτὸν ἐλπίζουσιν, Αὐτὸν προλείγουσιν, Αὐτὸν προφητεύουσι. Πῶς ἡμεῖς ἐγνωρίσαμεν τὴν ἀλήθειαν ; Διὰ τῶν Προφητῶν.

Καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν ὡσαύτως. Ἄς ἐρμηνεύσωμεν τὰς Γραφὰς εἰς τοὺς ἀδελφούς μας. Ἡ μικρὰ ζύμη θάττον ἢ βράδιον θὰ ζυμώσῃ ὅλον τὸ φύραμα.

Ἄν σήμερον ὁ παλαιὸς Ἰσραὴλ μεριμνᾷ καὶ τυφβάζῃ περὶ πολλά, αὖριον ὁ Πκτήρ θὰ τὸ ἐλκύσῃ, ὅπως εἴλκυτε καὶ ἡμεῖς, καὶ θὰ ἐκλέξῃ τὴν ἀγαθὴν μερίδα, ὅπως ἡμεῖς. Ὁ λόγος τοῦ Κυρίου ἐξάπαντός θὰ πληρωθῇ, ὅπως ἐπληρώθησαν καὶ ἄλλοι λόγοι Του! Τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλκλχσε ταῦτα: «καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αἰδῆς ταύτης· κάκειντά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν». Ἡμεῖς χάριν τῆς ἀληθείας ἐγκαταλιπόντες τὸ ἔθνος ἡμῶν, λυπούμεθα διὰ τοῦτο ; Ὁχι ! Χαίρομεν, διότι εἴμεθα ὁ νέος Ἰσραὴλ, ὁ πεφωτισμένος Ἰσραὴλ, διότι ἀποτελοῦμεν μετὰ τῶν Προφητῶν καὶ ὅλων τῶν ἁγίων τὸν νέον Ἰσραὴλ, τὸν ἐκλεκτὸν καὶ περιούσιον λαὸν τοῦ Θεοῦ. Χαίρομεν, διότι ἐξελεξάμεθα τὴν ἀγαθὴν μερίδα, καὶ ὑπηκούσαμεν εἰς τὰς φωνὰς τῶν Προφητῶν, διότι δὲν ἀπειθοῦμεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

Ἐγκαταλιπόντες τὸ ἔθνος ἁπελπι, εὖρομεν ἔθνος εὐελπι· ἐγκαταλιπόντες οἰκογενεῖας ἀπίστους εὖρομεν οἰκογενεῖας πιστάς. Ἐγκαταλιπόντες τὰς Συναγωγὰς, εὖρομεν τὰς Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας. Μήπως τις μετενόησε διὰ τοῦτο ;

—Οὐδαίς! οὐδαίς! ἐφώναξε τὸ πλῆθος, ποτέ! ποτέ!

Χαίρω διὰ τοῦτο, ἀδελφοί, διότι ἀγαπᾶτε τὴν ἀλήθειαν, διότι εἴτῃ σταθεροὶ εἰς αὐτήν. Χαίρετε λοιπὸν ἀνδρίζεσθε!

στήκετε ἐν τῇ πίστει, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ἡμῶν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀμήν !

Αὐτὰ μόνον ὅπωςδὴποτε ἠδυνήθην ν' ἀπομνημονεύσω, ἐκ τοῦ λόγου τοῦ Ἰσαάκ.

Ἄλλ' ὁ Ἰσαάκ εἶπε πολλά, πολὺ περιστότερα. Εὐγενεῖς παράστημα, εὐγλωττία, γλυκύτης, ἐνθουσιασμός, ἔξαρσις τοῦ πνεύματος, πίστις καὶ πρὸ πάντων πίστις καὶ ἀγάπη ἐχκρακτῆριζον τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαάκ.

Τέλος μετὰ βραχείαν, πλὴν θερμοτάτην προσευχὴν, καθ' ἣν ὁ Ἰσαάκ παρεκάλεσε τὸν Κύριον νὰ διανοίξῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τῶν ὁμορῦλων καὶ ὁμοεθνῶν αὐτοῦ «τοῦ συνιέναι τὰς γραφὰς», κατῆλθε τοῦ Ἀμβωνος.

Ἐξηκολούθησεν εἶτα ἡ Ἱερὰ λειτουργία κατανυκτικωτάτη.

Τὸ Ἄγιος, Ἄγιος, ἐψάλη ὁλόκληρον ἐβραϊστὶ ὡς ἐξῆς:

«Καδῶς, Καδῶς, Καδῶς Ἀδωναγί Τσεβαῶθ κτλ.»

Τέλος κατὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ὁ Ἰσαάκ ἡ παπᾶ Ἰωάννης ἐξελθὼν τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ στὰς πρὸ τῆς ὥραιας Πύλης, διένειμε τὸ ἀντίδωρον, ἐνῷ οἱ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανοὶ ἡσπάζοντο τὴν δεξιὰν αὐτοῦ. Τοῦ πλῆθους ἐξελθόντος τοῦ ναοῦ, ἔμεινα μετὰ τοῦ γέροντος ἀσκητοῦ περιμένων τὸν Ἰσαάκ.

Πράγματι ὁ Ἰσαάκ ἐξῆλθε μετ' ὀλίγον τῆς ὥραιας Πύλης ἠκολούθει δ' αὐτὸν ὁ νεαρὸς Διάκονος.

Ὅτε ἐπλησίασε πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἰσαάκ, στραφεὶς πρὸς τὸν Διάκονον.

—Συνέσιε, εἶπεν· ἂν κατὰ τι διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ συνέτεινα ὁ ἁμαρτωλὸς ἐγὼ διὰ νὰ γνωρίσῃς τὴν ἀλήθειαν, τὸ ἐφείλω μετὰ Θεὸν εἰς τὸν ἀδελφὸν τοῦτον... Καὶ ἔδειξεν ἐμέ.

— Εἶναι ὁ Νικόλαος ; ἠρώτησεν ὁ Διάκονος.

— Ναί εἶπεν ὁ Ἰσαάκ.

Ὁ Διάκονος πλησιάσας ἤψατο τῆς δεξιᾶς μου καὶ με-
ῆσπασθη

— Ἀδελφε εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, σὰς συνιστῶ τὸν ἀδελφὸν
Σεμουὴλ τὸν πρῶτον Ραββὶνον ὡς ἐγὼ καὶ ἤδη χριστιανὸν
λειτουργῶν, ὡς ἐμέ.

Ὁ γέρον Ἀσκητὴς ἐδάκρυσεν ἐκ χαρᾶς.

Καὶ ἐγὼ ἐσπόγγίζον τοὺς ὀφθαλμούς.

Εἶναι γεγονότα τινὰ τὰ ὁποῖα δὲν περιγράφονται.

Ἡ γραφὴ εἶναι ἀνίσχυρος γὰρ περιγράψῃ αὐτά.

Ὁ Ἰσαάκ ὠδήγησεν ἡμᾶς εἰς τὸ δωμάτιόν του κει-
μενὸν παραπλεύρως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τῶν τοίχων ὑπῆρχον εἰκόνες παριτωῦται γεγο-
νότα τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Μέγας δὲ τις Σταυρὸς εὐωδίαζεν ἐξ ἀνθῶν προστάτως
τεθεντων εἰς αὐτόν.

— Ποῖος; τὸν ἠρώτητα εἶθηκε τὰ ὠραῖα ἄνθη τόσον
πρωὶ εἰς τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου.

— Ἡ Ρεβέκκα μου, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ.

— Ἡ Ρεβέκκα σου; ποία Ρεβέκκα σου;

— Ἡ πρεσβυτέρα μου, ἡ σύζυγός μου.

— Πῶς εἴσθε ἐγγαμος ἱερεὺς;

— Θὰ παρέβαινον τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς Ἐκκλη-
σίας, ἐὰν ἡμῖν ἄγαμος ἱερεὺς καὶ Ἐφημέριος Οἰκογενει-
ῶν ἐν μέσῳ τῶν Κοσμικῶν.

— Πῶς; εἴχετε καιρὸν νὰ μελετήσητε καὶ τοὺς Κανό-
νας τῶν Συνόδων τῆς Ἐκκλησίας;

— Πῶς ἄλλως θὰ ἤθελον δεχθῇ νὰ ὠδηγῶ ψυχὰς εἰς

τὸν Χριστόν; Εἶδον εἰς τοὺς Κανόνας τῶν Ἱερῶν Συνό-
δων, ὅτι οἱ μὲν Ἱερομόναχοι εἶναι ἱερεῖς τῶν Μοναχῶν, καὶ
πρέπει χάριν πρὸ πάντων τῆς ἰδικῆς των ἡσυχίας καὶ
σωτηρίας νὰ ζῶσιν ἐν τοῖς Μοναστηρίοις των, οἱ δὲ πρε-
σβύτεροι δὲ οἱ ἐγγαμοὶ ἱερεῖς μόνοι, κατὰ τοὺς Κανόνας
ἐπιτρέπεται νὰ μένωσιν καὶ νὰ ἱεουργῶσιν ἐν ταῖς πό-
λεσι.

Τότε ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ παρουσιάσθη νέα γυνὴ σεμνο-
τάτη ἣτις πληοιάτασα ἐχαιρέτισεν ἡμᾶς, οὗς συνέστη-
σεν πρὸς αὐτὴν ὁ Ἰσαάκ.

— Εἶναι σύζυγός μου ἡ πρεσβυτέρα μου Ρεβέκκα, εἶ-
πεν ὁ Ἰσαάκ.

Μετ' ὀλίγον παρουσιάσθη καὶ ὁ ποτὲ Ραββὶνος Σεμουὴλ
ἤδη δὲ χριστιανὸς Διάκονος Συνέσιος μετὰ τῆς εἰκόστα-
της περίπου Διακονίσσης του.

— Σὰς παρουσιάζω, εἶπε τὴν Διακόνιστάν μου, πρό-
τερον Ραχήλ ὀνομαζομένην, ἀλλὰ τώρα Ροδὴν, ὅπως ὠ-
νόμασα αὐτὴν ἐν τῷ ἁγίῳ Βαπτίσματι. λαβὼν τὸ ὄνομα
ἐκ τῆς χριστιανῆς ἐκείνης παιδίσκης Ροδῆς, ἣτις ἤρριξε
τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος εἰς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον, ἐλευ-
θερωθέντα ἐκ τῆς φυλακῆς διὰ τοῦ Ἀγγέλου καὶ περὶ τῆς
ἐπίσης ἀναφέρει ὁ Ἅγιος Λευκᾶς εἰς τας Πράξεις.

Μετ' ὀλίγον παρετέθη τὸ γεῦμα πλουσιοπάροχον, πα-
νηγυρικόν, φιλικόν. Παρεκαθήσαμεν ὁ Ἀσκητὴς, ἐγὼ, ὁ
Ἰσαάκ ἡ πηπᾶ Ἰωάννης, ὁ Σεμουὴλ ἡ Συνέσιος, ἡ Πρε-
σβυτέρα Ρεβέκκα καὶ ἡ Δίκη νιστα Ραχήλ ἡ Ροδὴ.

Ἡ σεμνότης καὶ τὸ ἐλιγλόγον τῶν γυναικῶν ἦσαν
ἀξιοζήλευτα καὶ ἀξιεπαινα.

Τὴν τράπεζαν ἠύλόγησεν ὁ παπᾶ Ἰωάννης ἡ Ἰσαάκ.

“Ότε δὲ τὸ γέῤῥμα προτήγγιζεν εἰς τὸ τέλος του, ὁ Ἰσαάκ εἶπε :

— Καιρὸς, ἀδελφοί, νὰ σᾶς ἀρηγηθῶ τὰ τῆς ἐπιστροφῆς ἡμῶν Ἐν’ οὐμείσαι, Νικόλαε, σοὶ ἔγραψον ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου, ὅτι ἤλπιζον εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ νὰ προσέλθω μετὰ πολλῶν ὁμοεθνῶν μου εἰς τὸν Χριστόν.

— Ναί, τῷ εἶπον, πῶς συνέβη τοῦτο ;

— Τὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἀδελφοῦ Σεμουὲλ ἡ Συνεσίου, τὰ γνωρίζεις. Σοὶ τὰ ἔγραψα ἐν μεγίστῃ λεπτομερείᾳ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ μου.

— Ναί, εἶπον.

— Μετὰ τὸν Σεμουὲλ, ἐγένοντο χριστιανοί ἡ Ρεβέκκα καὶ ἡ Ραχήλ.

— Πῶς ; ἐδῶ βεβαίως θὰ ἀπηντήσατε μεγάλην δυσκολίαν

— Οὐδόλως, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ. Ὁ Πατὴρ εἰλκυτεν αὐτὰς εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅπως καὶ ἡμᾶς Γράμματα ἐγνώριζον ἀμρότεροι. Εἶχον τελειώσει τὸ πρῶτον αὐτοῦ. Γνωρίζουσι τρεῖς γλώσσας, τὴν ἑβραϊκὴν, τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἰσπανικὴν. Ἐδῶκαμεν εἰς αὐτὰς νὰ μελετήσωσι τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, καὶ ἰδίως τοὺς Προφήτας, σημειώσάντες ὅλα τὰ χωρία, ὅσα ἀναφέρονται εἰδικῶς εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Παρεπέμψαμεν εἴτα εἰς τὴν μελέτην τῆς Καινῆς Διαθήκης, καὶ ἰδίως τῶν ἱστορικῶν ἐκείνων μερῶν, εἰς τὰ ὅποια καθαρά πλέον φαίνεται ἡ πλήρωσις τῶν προφητιῶν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὰς συνεβουλεύσαμεν νὰ μελετῶσι τὰς Γραφὰς μεθ’ ἀπλότητος καὶ εἰλικρινείας, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ θερμῆς

προσευχῆς νὰ ἐπικαλῶνται τὸν ζῶντιμον καὶ τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ;

Μετὰ ἓνα μῆνα ἡ Ρεβέκκα καὶ ἡ Ραχήλ ἦσαν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ κατὰ πεποίθησιν χριστιαί, καὶ ἐζήτουν ἐπὶ μόνως τὸ Ἅγιον Βάπτισμα, παρεκίον δὲ καὶ ἡμᾶς νὰ πράξωμεν τὸ αὐτὸ, καὶ νὰ μὴ ἤμεθα ὑποκριταί, ἀλλὰ νὰ κηρύξωμεν παρρησίᾳ καὶ εὐθαρσῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ μὴ κρύπτωμεν τὸν πολῦτιμον μαργαρίτην, τοῦ ὁποίου μᾶς ἠξίωτε τὸ θεῖον ἔλεος.

Μᾶς ἐδείκνυν δὲ πολλὰ μέρη τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὅπου ὁ Χριστὸς καυτηριάζει τὴν ὑποκρισίαν ὡς τὴν ὑψίστην καὶ δεινотάτην ἀμαρτίαν. Ἡ θερμὴ αὐτῶν πίστις ὑπερεπλεόνασε τὴν πίστιν ἡμῶν, ὁ ζήλος αὐτῶν ἐθέρμανεν ἡμᾶς, καὶ ἀπερασίσαμεν νὰ κηρύξωμεν παρρησίᾳ ὅτι εἴμεθα χριστιανοὶ καὶ ἅς συνέβαινεν ὅ,τι καὶ αὐτοὶ συνέβαινε. . . .

Ταῦτα ἀρηγοῦμένου τοῦ Ἰσαάκ, αἱ γυναῖκες ἔκυπτον τὴν κεφαλὴν ἐρυθριῶσαι ἐξ αἰδοῦς.

— Τὸ καλῆκον ἡμῶν ἐπράξαμεν, ἔλεγον ἡσύχω τῇ φωνῇ. Ὁ πιστεύων εἰλικρινῶς καὶ ἀγαπῶν τὸν Κύριον, ὁρεῖλει νὰ τὸ κηρύττῃ παρρησίᾳ ἄλλως πράττων εἶναι μέγας ὑποκριτής . . .

— Πῶς λοιπὸν ἐπράξατε ; ἠρώτηται. Ποῖον μέτον εὐρόντες μετεχειρίσθητε, ὥστε νὰ κηρύξητε παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν ὡς Κύριόν σας ;

— Ὅταν ὁ Κύριος βλέπῃ εἰλικρινεῖς καρδίας, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ, στέλλει Αὐτὸς τὰ μέτα. Ἀρκεῖ νὰ κρούωμεν ἡμεῖς τὴν θύραν, καὶ Αὐτὸς ἀνοίγει.

« Αἰτεῖτε, λέγει, καὶ δοθήσεται. Ζητεῖτε καὶ εὕρήσετε. Κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν ».

— Λοιπὸν, ἠρώτησα ἀνυπόμονος νὰ μάθω, λοιπὸν πῶς συνέβησαν τὰ πράγματα ;

— Λοιπὸν, ἠρώτησε καὶ ὁ ἀσκητὴς, λοιπὸν τί συνέβη ;

Πῶς οἱ ὀλίγοι Ἰουδαῖοί σας ἔγειναν χριστιανοί ; Τίνι τρόπῳ οἱ Ραββῖνοι ἔγειναν ἱερεῖς ; Μὰ τὴν ἀλήθειαν, εἶχον ἀναγνώσει καὶ τι εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἀλλ' ἀκριβῶς ἀγνοῶ τὰ πράγματα. . . . Ἀπιστῶν εἰς ἕσα ἀνέγνω. εἶχον ἀπορασίσει τότε νὰ ἐπισκερῶ τὸ μέρος τοῦτο καὶ ἰδῶ ἰδίους ὁμῆμασι. Καὶ τότε μόνον ἐπίστευσα τὸν πλούσιον θερισμὸν εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ Χριστοῦ ὅτε τὰ εἶδον . . .

— Ἰδοὺ λοιπὸν, τίνι τρόπῳ συνέβησαν τὰ πράγματα, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ.

Ὁ ἀσκητὴς καὶ ἐγὼ ἐτείναμεν τὸ οὖς προσηκτικώτετα εἰς τοὺς λόγους τοῦ Ἰσαάκ, προσηκουσύντες οὕτε λέξιν νὰ χάσωμεν ἐκ τῆς διηγήσεως αὐτοῦ.

Τόσον εἶχε κορυφωθῇ ἡ περιέργειά ἡμῶν.

Ἡ διακόνισσα ἔφερε τότε τὸν καρὸν, καὶ ἐκάθησεν ἔπειτα πλησίον τῆς πρεσβυτέρας Ρεβέκκας.

Ὁ Ἰσαάκ ἐστράφη τότε καὶ ἠρώτησε τὸν Σεμουέλ :

— Πόταν ἐορτὴν ἐορτάζομεν τότε, Συνέσιε ; εἶπε.

— Καθ' ἣν ἡμέραν ἀπεχωρίσθημεν ἐντελῶς τῆς Ἰουδαϊκῆς Συναγωγῆς καὶ προσήλθομεν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, οἱ Ἰουδαῖοι ἐώρταζον ἢ μᾶλλον ἐπένθουν διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἰερουσαλὴμ.

Ἦτο νηστεία γενικὴ καὶ πένθος βαθύτατον ἐφαλέσαν δὲ οἱ θρῆνοι τοῦ Ἱερεμίου.

— Ναί, οὕτως ἔχει, εἶπεν ὁ Ἰσαάκ· ἐγένετο ἡ ἀνάγνωσις τῶν θρήνων τοῦ Ἱερεμίου.

— Τί συνέβη μετὰ ταῦτα ; θὰ ἐρωτήσητε.

Ὁ Ἰσαάκ καὶ ὁ Σεμουέλ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ βάπτισις των.

— Ἰδοὺ τί συνέβη, ἐξηκολούθησε διηγούμενος ὁ παπᾶ Ἰωάννης, ἡ ὁ πρώην Ραββῖνος Ἰσαάκ. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ἐγὼ καὶ ὁ Σεμουέλ ἀνεχωρήσαμεν ἀπ' ἐδῶ, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πλησιεστάτην παραθαλάσσιαν πόλιν, καὶ ἐπέβημεν ἐπὶ αὐστριακοῦ ἀτμοπλοίου.

Μετὰ πλεονεχίας εὐχάριστον καὶ μετὰ καρδίαν πλήρη θείας χάριτος καὶ ἀγαλλιάσεως ἐφθάσαμεν εἰς Κωνσταντινὸν πόλιν, ἣν μετ' εὐχαριστήσεως μεγίστης ἐπανείδουμεν.

Τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεώς μας εἰς Κωνσταντινὸν πόλιν, ἐβαδίσσαμεν κατ' εὐθείαν εἰς Φανάριον καὶ ἐπισκέφθημεν τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἠσπάρθημεν εὐλαβῶς τὴν δεξιάν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου. Ἐπλήσθη χάριτος ὁ ἅγιος Ἱεράρχης μαθὼν τὰ συμβάντα ἐν τῇ συναγωγῇ.

Ἐξετάσας ἡμᾶς μετὰ προσοχῆς, εὗρε γνωρίζοντας τὴν Πίστιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πολὺ ἐστηριγμένους ἐν αὐτῇ. Μᾶς ὠνόμασεν Ὁμολογητάς αὐτῆς. Εἶπεν ὅτι μετὰ τὰ γεγονότα τὰ ὅποια εἶναι φανερά ἀπόδειξις τῆς εὐλικρινείας τῆς Πίστεως καὶ μετὰ τὴν ἀκριβῆ ἐξέτασιν ἡμῶν, ἀνγνωρίζωμεν ἀρκούντως τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου καὶ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας θεωρεῖ περιττὸν τὸν ὀρισμὸν πρὸς κατήχησιν τῶν ἐπιστρέφόντων.

Μετὰ προηγουμένην δὲ νηστείαν καὶ προσευχὴν ἐβαπτίσθημεν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου καὶ κατεγράφημεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν μελῶν τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας.

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀγαλλίασις ἡμῶν διότι ἡξιώθημεν νὰ φέρωμεν « τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα . . . Ἐνώπιον τοῦ ὁποῦ πᾶν γόνυ κάμπτεται ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων καὶ πᾶσα γλῶσσα ἑομολογεῖται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς Δόξαν τοῦ Θεοῦ πατρὸς. Αὐτὸς ὁ Πατριάρχης ἐχάρισατο ἡμῖν τὰ χριστιανικά ὀνόματα, ὀνομάσας ἡμᾶς ἐμὲ μὲν Ἰωάννην, τὸν δὲ Σεμουὴλ, Συνέτιον.

Ἐπειτα, ἐπειδὴ καὶ πολλοὶ Ἰουδαῖοι μεταμορφωμένοι ἠκολούθησαν ἡμᾶς, πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστόν, ὁ Πατριάρχης παρέσχεν ὅλα τὰ μέσα, καὶ μᾶς συνεβούλευτε νὰ ἰδρύσωμεν ἐν ταῦθα τὴν ἐξ ἸΟΥΔΑΙΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ.

Προσεκάλεσεν ἔπειτα πολλοὺς ἀπὸ τοὺς πιστεύσαντας εἰς τὸ πατριαρχεῖον, καὶ διὰ πολλῶν πατρικῶν λόγων ἐνεθάρρυνε καὶ προῦτρεψεν αὐτοὺς νὰ μελετῶσι τὰς Ἀγίας Γραφὰς μετὰ προσευχῆς καὶ προσοχῆς, μετ' εὐλικρινείας καὶ ἀπλότητος καρδίας καὶ νὰ ἐμμένωσι σταθεροὶ εἰς τὴν ἀληθινὴν πίστιν. Συνεβούλευτε δὲ ἐμὲ καὶ τὸν Σεμουὴλ νὰ δεχθῶμεν ἂν θεωρῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἱκανοὺς πρὸς τοῦτο τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα καὶ νὰ γείνωμεν οἱ πνευματικοὶ ἡγήτορες καὶ Ποιμένες τοῦ νέου Ἰσραὴλ.

Ἐπειδὴ ἐνεκα συνηθείας, καὶ οὐχὶ διότι νομίζομεν αὐτὰ ἀκάθαρτα, δὲν τρώγομεν ὅσα φαγητὰ ἀπαγορεύει ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος καὶ τοῦτο διότι παιδεύθεν ἐσυνειθῆταμεν

εἰς τοῦτο, ὁ Πατριάρχης ἀρῆκεν ἡμᾶς ἐλευθέρους νὰ τρώγωμεν ὅσα δέχεται ὁ στόμαχος ἡμῶν καὶ ὅσα δὲν βλάπτουν τὴν υἰεῖαν ἡμῶν, ἂν καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν πιστευσάντων μεταμορφωμένων νέων Ἰσραηλιτῶν, συνείθησαν ἤδη καὶ τρώγουσιν ἐξ ὅλων ὅσα τρώγουσιν οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὡς πρὸς τὴν λατρείαν ἐπέτρεψεν ἡμῖν ὁ ἅγιος Πατριάρχης νὰ ἔχωμεν ἰδιαζοντά τινα Ἰουδαϊκὸν τύπον π. γ. ἐπιγραφὰς πολλὰς καὶ τὰς ὀνομασίας τῶν ἁγίων εἰς τὴν ἐβραϊκὴν καὶ τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Ὡσαύτως ἐπέτρεψε, μὲ προέτρεψε μάλιστα καὶ μετέφρασα τὴν Ἱερὰν Λειτουργίαν, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας εἰς τὴν ἐβραϊκὴν γλῶσσαν. Ὡστε ψάλλομεν καὶ προσευχόμεθα εἰς τὴν ἐβραϊκὴν καὶ εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐβραϊκὴ γλῶσσα καὶ τὰ ἰδιαζόντα ἰουδαϊκὰ ἔθιμα, ὅσα δηλαδὴ εἶναι ἐναντία εἰς τὴν εὐαγγελικὴν ἐλευθερίαν, ὑπενθυμίζουσιν εἰς ἡμᾶς τὴν καταγωγὴν ἡμῶν, τὸ ἔθνος ἡμῶν, ὅπερ ἐπίστευτεν εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ, τὰς ρηθείας διὰ στόματος τῶν ἁγίων αὐτοῦ Προφητῶν, καὶ ἐδέχθη τὸν Μασσαίχ, τὸν Σωτῆρα καὶ Λυτρωτὴν τοῦ Κόσμου.

Ἐλπίζομεν εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου, καὶ πεποιθήμεν, ὅτι ἡ ἐβραϊκὴ γλῶσσα, καὶ ὁ ἰδιαζὼν ἐβραϊκὸς τύπος τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας θέλουσι προσελκύει εὐκολώτερον εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν πολλοὺς ἐμμεβεῖς ἡμῶν καὶ ἐμορφύλους. Τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου προοδύει. Εἰμεθα ἐν ὅλῳ ἑκατὸν εἴκοσιν οἰκογένειαι Ἰουδαῖαι πιστεύσασαι εἰς τὸν Χριστόν. Ἐργαζόμεθα καὶ ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ μικρὰ ἡμῶν ζύμη θελεῖ ζυμώσῃ ἐλόκληρον τὸ φύραμα τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

ΝΕΑΙ ΚΑΤΑΚΤΗΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΕΞ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐφιλοξενήθημεν μετὰ τοῦ Ἀσκητοῦ ἐπὶ μίαν ὁλόκληρον ἐβδομάδα ἐν τῇ Ἀβραμιαίᾳ οἰκίᾳ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Ἰσαάκ ἡ Παπᾶ-Ἰωάννου ἐν Βουκουρεστίῳ, τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ρουμανίας. Καὶ ὁ μὲν Ἀσκητὴς, εὐχαριστῶν τὸν Θεόν, ἐφ' οἷς εἶδε καὶ ἤκουσεν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Χάλκῃ Σκήτην αὐτοῦ, ὡφεληθεὶς ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Ἰσαάκ καὶ Σεμουὲλ σχέτιως καὶ συζητήσεως.

Ἐγὼ δὲ, ἐπειγόμενος νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν Πατρίδα τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθ' ὅσον προσήγγιζεν ἤδη ὁ καιρὸς τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων, καὶ τὸ καθήκον μέπροσεκάλει εἰς τὸ Γυμνάσιόν μου, ἀπεχαιρέτισα δακρύων δακρύοντας τὸν Ἰσαάκ, τὸν Σεμουὲλ, τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν, καὶ ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐξ Ἰουδαίων Ἐκκλησίας, οἵτινες μὲ συνώδευσαν ἐπ' ἄρκετὸν διάστημα μετ' ἐνδείξεων ἀληθοῦς ἀγάπης καὶ συμπαθείας.

Ὁ Ἰσαάκ, πρὶν ἢ ἀποχαιρετίσωμεν αὐτὸν, ἔκαμε βραχεῖαν, πλὴν θερμὴν προσευχὴν ὑπὲρ τῆς αἰσίας κατευοδώσεώς μου εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, καὶ ὑπὲρ τῆς υγείας καὶ εὐδαιμονίας τῆς οἰκογενείας μου, καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν δικαιοσύνην. Ἐπλήρωσέ με δώρων διὰ τὰ τέκνα μου, καὶ παρεκάλεσέ με νὰ διατηρῇται ζωηρὰ ἡ ἀλληλογραφία μας.

Πράγματι μόλις ἀφιλόμενος εἰς τὴν ἀγαπητὴν μοι Πατρίδα, τῷ ἔγραφα Εἶχον δὲ προχθὲς ἐπιστολὴν κοινῶς γραφείσαν ὑπὸ τοῦ Ἰσαάκ καὶ τῆς Ρεβέκκας, καὶ τοῦ Σεμουὲλ καὶ τῆς Ραχήλ ἡ Ρόδης, δι' ἧς μ' ἐπληρο-

πόρουν, ὅτι οἱ δύο νεγροὶ Ἰσραηλεῖται, οἱ συγγενεῖς τοῦ ἐπιτρόπου τῆς Ἐκκλησίας, Συμεὼν καὶ Γιοσιφ καλούμενοι, προσῆλθον μετὰ τὴν ἀναχώρησιν ἡμῶν, εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς εὐαγγελικῆς πίστεως, καὶ ὅτι πρόκειται νὰ βαπτισθῶσι κατὰ τὸ μέγα Σάββατον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κατηχούμενοι πρότερον.

Περὶ τοῦ βαπτίσματος τούτων, ὡς καὶ περὶ τῆς ἐν Χριστῷ προόδου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὁ Ἰσαάκ γράρει ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, ὅτι θελεῖ μᾶς πληροφορεῖ πάντοτε.

Ἰσαάκ! ἀγαπητὲ ἀδελφε καὶ φίλε, χαῖρε!

Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως! «Κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον» καὶ θέλεις ποτὲ μετὰ θάρρους εἶπει, ὡς ὁ ἐμοεθνὴς σου Παῦλος: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κριτής». (Β'. Τιμόθ. Δ'. 5-9). Γένοιτο!

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ

ΠΑΝΤΩΝ ΕΝΕΚΕΝ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ

ΤΗΣ

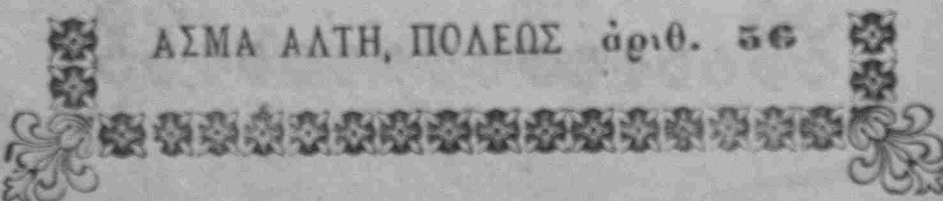
ΑΝΟΡΘΩΣΕΩΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

Ἦτοι : Βιβλία διδακτικά καὶ μὴ. Περιοδικὰ, Ἀγ-
γελίαι, Ἐπικεφαλίδες φακέλων καὶ ἐπιστολῶν,
Ἐπισκεπτῆρια ἐπιόριστου χάρτου, Ἀγγελτήρια
γάμων, μνημυσύνων κτλ. κτλ.

ΑΣΜΑ ΑΛΤΗ, ΠΟΛΕΩΣ ἀριθ. 56

SISMANOGLIO
MEGARO

